

Aalborg Universitet

Kriminalitet og etniske minoriteter

Del I: En kortlægning af empiriske mønstre

Nielsen, Trine Ravn; Klement, Christian; Jensen, Sune Qvotrup; Vitus, Kathrine

Publication date:
2019

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):

Nielsen, T. R., Klement, C., Jensen, S. Q., & Vitus, K. (2019). *Kriminalitet og etniske minoriteter: Del I: En kortlægning af empiriske mønstre*. Det Kriminalpræventive Råd. <https://www.dkr.dk/media/13562/kriminalitet-og-etniske-minoriteter-del-i.pdf>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal -

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

KRIMINALITET OG ETNISCHE MINORITETER

Del I
En kortlægning af empiriske mønstre

Trine Ravn Nielsen, Christian Klement, Sune Qvotrup og Kathrine Vitus

AALBORG UNIVERSITET

Kriminalitet og etniske minoriteter
Del I - en kortlægning af empiriske mønstre

Trine Ravn Nielsen, Christian Klement,
Sune Qvotrup og Kathrine Vitus.
Aalborg Universitet

Udgivet af:
Det Kriminalpræventive Råd
Polititorvet 14
1780 København V
4515 3650
www.dkr.dk
dkr@dkr.dk

DKR.nr.: 16-229-0269
ISBN: 978-87-92966-57-5

Februar 2019
Forsidefoto: Colorbox ©

KRIMINALITET OG ETNISCHE MINORITETER

Del I
En kortlægning af empiriske mønstre

Trine Ravn Nielsen, Christian Klement, Sune Qvotrup og Kathrine Vitus.

AALBORG UNIVERSITET

Resumé

Denne rapport med titlen "*Kriminalitet og etniske minoriteter, Del I, En kortlægning af empiriske mønstre*" består af tre delrapporter. Hensigten med rapporten har været at styrke det eksisterende viden om forholdet mellem indvandrerbaggrund og ungdomskriminalitet samt at opnå viden om og pege på potentielt lovende forebyggende initiativer. Hver delrapport har hvert sit særlige fokus. Delrapporterne kan således læses separat, men for at opnå den fulde forståelse anbefaler vi at læse alle tre rapportdele.

I Delrapport I, "*Kriminalitet og etniske minoriteter, Del I, en kortlægning af empiriske mønstre*", har vi på baggrund af relevante statistiske undersøgelser opsamlet den eksisterende viden om forholdet mellem ungdomskriminalitet og herkomst. Denne del af rapporten kan således læses, hvis man ønsker indblik i de aktuelle empiriske mønstre på feltet samt de metodiske og definitionsmæssige udfordringer, der er knyttet til at udarbejde og anvende statistiske opgørelser over kriminalitetsforskelle.

I Delrapport II, "*Kriminalitet og etniske minoriteter, Del II, En kortlægning af årsagsforklaringer*", har vi indkredset relevante teoretiske forklaringer på sammenhængen mellem ungdomskriminalitet og indvandrerbaggrund. Foruden dette forklaringskatalog over relevante teoretiske traditioner fra sociologien, kriminologien og socialpsykologien indeholder Del II ligeledes en diskussion af årsagsforklaringernes forebyggelsesmæssige implikationer. Delrapport II er således særligt relevant for læseren, der ønsker at opnå en overordnet teoretisk forståelse af forholdet mellem indvandrerbaggrund og ungdomskriminalitet samt teoretiske bud på, hvordan det kriminalitetsforebyggende arbejde i denne kontekst bør gribes an.

I Delrapport III, "*Kriminalitet og etniske minoriteter, Del III, Et bud på forebyggende indsatser*", har vi udvalgt tre potentielt kriminalpræventive indsatser. Disse beskrives dybdegående i forhold til deres formål, målgruppe, indsatsmetode og virkemiddel samt de særlige processer, der igangsættes gennem indsatserne, og som vi vurderer kan have en positiv effekt for de børn, unge og familier, indsatserne retter sig mod. Foruden dybdegående indsatsbeskrivelser indeholder Delrapport III ligeledes en kort gennemgang af principper, der på det kriminalpræventive felt er en vis erfaringsmæssig konsensus om og kan anbefales i arbejdet med kriminalitetsforebyggelse over for (blandt andet) etniske minoritetsunge. Delrapport III henvender sig således i særdeleshed til læseren, der ønsker indsigt i og inspiration til det praktiske, kriminalpræventive arbejde med etniske minoritets-unge.

Nedenfor gengives de tre delrapporters hovedkonklusioner, men for dybere indsigt og forståelse for undersøgelsen og dennes konklusioner anbefaler vi, at læse den fulde rapport eller de enkelte delrapporter i deres fulde længde.

Hovedkonklusioner i Delrapport I

Med udgangspunkt i danske, statistiske studier fra de seneste 13 år, som i større eller mindre omfang har beskæftiget sig med sammenhængen mellem ungdomskriminalitet og national oprindelse, har vi udarbejdet en kortlægning af den tilgængelige viden på feltet i en dansk kontekst. Målgruppen for kortlægningen har været unge i alderen 10-18 år, men da en del studier fokuserer på bredere aldersgrupper, har det ikke i alle tilfælde været muligt at fastholde dette snævre fokus på ungdomskriminalitet. Kortlægningen er baseret på i alt 12 studier, hvoraf syv baserer sig på registeroplysninger, mens de resterende fem er udarbejdet med baggrund i selvrapporterede svar fra unge. Det er en central delkonklusion i sig selv, at der i de seneste 13 år kun er udgivet 12 studier, der beskæftiger sig med netop dette emne, når emnets mediepopularitet og politiske fokus tages i betragtning. Hensigten med kortlægningen har været at få indgående viden om, hvad vi ved om etniske minoritetsunges kriminalitetshyppighed sammenlignet med etnisk, danske unges, hvor hovedspørgsmålet har været: "*Er etniske minoritetsunge mere kriminelle end etnisk, danske unge?*" Konklusionen er overordnet, at vi på nuværende tidspunkt endnu ikke er i stand til *entydigt* at svare herpå. Dette skyldes inkonsistens i studierne svar. Mens seks ud af de syv registerstudier konkluderer, at etniske minoriteter er overrepræsenterede i kriminalitet sammenlignet med etniske danskere, så peger selvrapporteringsstudierne modsat på, at der overordnet ikke er forskelle på de unges erfaringer med afvigende adfærd. Denne diskrepans i studierne konklusioner kan skyldes flere forhold. *For det første* er der potentielt store metodiske problematikker vedrørende repræsentativitet i selvrapporteringsstudierne, der gør, at det ikke er muligt at generalisere disse studieres fund til alle unge i målgruppen. Denne problematik kan således medføre, at kriminalitetsforskellene fremstår mindre i studierne, end de faktisk er. *For det andet* kan diskrepansen skyldes et skævt mørketal, hvor minoritetsunges kriminalitet oftere opdages, anmeldes eller retsforfølges. Hvis dette er tilfældet, kan det således forklare, hvorfor denne gruppes kriminalitet fremstår som hyppigere end de etniske majoritetsunges kriminalitet i de registerbaserede studier. Og *for det tredje* er undersøgelsespopulationen rent aldersmæssigt forskellig i henholdsvis register- og selvrapporteringsstudierne, hvor respondenterne i selvrapporteringsstudierne overordnet er yngre. Da det er velkendt, at kriminalitet og alder er stærkt korreleret, kan denne inkonsistens have betydning for generaliseringspotentialer mellem de to undersøgelsestyper. Det kan således konkluderes, at der er styrker og svagheder ved begge undersøgelsestyper, der har betydning for resultaterne, og vi anbefaler derfor, at der forskes yderligere i feltet for at få reduceret usikkerheden om de faktiske forhold og eventuelle forskelle.

På det grundlag, der for nuværende er tilgængeligt, har projektgruppen imidlertid valgt at vægte de registerbaserede undersøgelser, da de metodiske usikkerheder i relation hertil vurderes at være mindre end det skæve bortfald og den manglende repræsentativitet, der er selvrapporteringsstudierne svaghed. Det betyder, at vi forsigtigt – og med en stærk anbefaling om øget forskning – konkluderer, at etniske minoritetsunge formentlig er overrepræsenterede i kriminalitet i forhold til sammenlignelige etniske majoritetsunge, altså efter der statistisk er taget højde for en række væsentlige forskelle mellem de to grupper.

Denne konklusion gælder primært unge efterkommere fra ikke-vestlige lande. Vestlige minoriteter er derimod overordnet på niveau med eller underrepræsenterede i sammenligning med etniske danskere. Studierne peger overordnet på, at kriminalitetsforskellene er større for efterkommere end for indvandrere. Det er på det foreliggende datagrundlag dog usikkert at udtale sig om indvandrere, da der ikke er mulighed for at foretage den tilstrækkelige, statistiske kontrol for at kunne foretage sammenligninger mellem dem og etniske danskere. Det skyldes, at oplysninger hertil for indvandrere ikke er tilgængelige.

Flere studier peger på, at kriminalitetsforskellene mellem ikke-vestlige mandlige efterkommere og etniske danske mænd er størst inden for voldskriminalitet, færdselslovsovertrædelser og visse seksualforbrydelser. Kriminalitetsforskellene angår primært drenge og unge mænd, mens etniske minoritets- såvel som majoritetskvinder generelt ikke begår meget kriminalitet. Kriminalitetsforskellene er desuden størst i slutningen af teenage-årene, mens de mindskes for til sidst at forsvinde mod slutningen af 20'erne.

Det er dog svært at sige præcist, hvor stor denne potentielle overrepræsentation er primært på grund af den førnævnte diskrepans mellem de registerbaserede studier og selvrapporteringsstudierne. Det er ligeledes svært at sige præcist, hvilke mekanismer, der ligger bag overrepræsentationen på trods af, at der tages statistisk højde for væsentlige forskelle mellem de undersøgte grupper.

I relation til denne konklusion er det en lige så vigtig konklusion at præcisere, at denne overrepræsentation alene betyder, at en større andel af ikke-vestlige efterkommere begår kriminalitet sammenlignet med en sammenlignelig andel af etniske danskere. Det betyder således også, at ungdomskriminaliteten i Danmark fortsat langt overvejende begås af etniske danskere, når det måles på antallet af kriminelle.

Kortlægningens konklusioner er perspektiveret til det øvrige Skandinavien, hvor samme resultat overordnet kan genfindes.

Hovedkonklusioner i Delrapport II

Delrapport II er udarbejdet som et teoretisk forklaringskatalog over de mest gængse sociologiske, kriminologiske og psykologiske årsagsforklaringer på etniske minoritetsunges potentielle overrepræsentation i kriminalitet. I delrapporten præsenteres seks forskellige teoritraditioner, der i kombination kan bibringe en nuanceret forståelse af de dynamikker og faktorer, der er i spil og kan forklare kriminaliteten blandt etniske minoritetsunge – og andre unge.

Den første forklaringstype er de strukturelle og klassebetingede teorier. Inden for denne tradition forstås kriminalitet overordnet som et resultat af klasse og ulighed. Kriminaliteten opstår, ifølge teoritraditionen, som et resultat af en ringere socioøkonomisk position, fordi de unge i denne situation kan opleve sig som mindreværdige eller mangelfulde, hvilket de håndterer ved gennem illegitime midler at opnå samme statussymboler, som majoritetsunge har adgang til. Det er ligeledes en central pointe i de klassebetingede teorier, at de

unge gennem denne ulighed kan "blive skubbet ud i" eller selv lade sig drage af subkulturelle fællesskaber, der struktureres efter alternative og illegitime norm- og værdisystemer. Den socioøkonomiske forskel mellem etniske danskere og særligt ikke-vestlige minoriteter, der i Del I blev fremhævet, kan således være en medårsag til minoritetsunges kriminalitet.

En anden teoritradition peger på oplevet stempning, diskrimination og racisme som medårsag til de unges kriminalitet. Inden for denne retning påpeges det, at både institutioner såsom uddannelsessystem og arbejdsmarked, myndigheder og almene borgere fra tid til anden tillægger etniske minoritetsunge særlige karakteristika, hvorved de behandles anderledes end den øvrige befolkning. Denne potentielle forskelsbehandling kan medføre, at de unges selvbillede ændres således, at de påtager sig den negative identitet, de oplever at få tildelt af omgivelserne og agerer herefter. En anden retning inden for denne teoritradition peger på, at de unge også selv kan have overdrevne forestillinger om hinandens erfaringer med afvigende adfærd, hvilket kan medføre øget kriminalitet og afvigelse grundet de unges forsøg på at leve op til de erfaringer, de tror, andre jævnaldrende har. Samfundets forestillinger om og behandling af etniske minoritetsunge samt deres egne interne forestillinger om hinanden kan således ligeså være en medårsag til gruppens kriminalitet.

Den tredje teoritradition peger på, at der i de udsatte boligområder er nogle særlige livsbetaingelser såsom stor beboerudskiftning, en heterogen beboergruppe samt svækket uformel, social kontrol, der kan medføre social disorganisering og heraf dannelsen af subkulturelle fællesskaber. Teorien peger således på, at der i disse områder er særlig grobund for dannelsen af disse subkulturelle gadefællesskaber, der er særligt knyttet til boligområderne, og hvor respekt og ære får så stor en betydning, at det i nogle tilfælde inden for gadefællesskabet retfærdiggøres at anvende vold eller anden kriminalitet for at opretholde denne. Denne teoritradition er relevant, da de udsatte boligområder i Danmark ofte har en multikulturel beboergruppe.

Forklaringskataloget inddrager ligeledes kulturelle forklaringer for at forstå den merkriminalitet, etniske minoritetsunge formentlig begår. Her har vi fokuseret på de kulturelle forklaringer, der forstår kriminalitet som et udtryk for den konflikt eller det modsætningsforhold, der kan være mellem normer og værdier fra indvandreres familiebaggrund og dem, de møder i Danmark. Her peger nogle teorier på forskellige opdragelsesnormer, hvor brugen af vold i nogle familier accepteres som sanktioneringsmiddel eller som middel til at opretholde sin ære. Hvis det er tilfældet, kan det bibringe et u hensigtsmæssigt læringsmiljø for de unge og således være medårsag til deres øgede kriminalitet. De kulturelle forklaringer peger ligeledes på den potentielle generationskonflikt, der kan opstå i minoritetsfamilier, som medårsag til de unges kriminalitet.

Efterfulgt af de kulturelle forklaringer, har vi ligeledes peget på traumatisering som medårsag til etniske minoritetsunges kriminalitet. Merkriminaliteten skyldes særligt unge mænd med ikke-vestlig baggrund, og en stor del heraf er formentlig kommet til Danmark som krigsflygtninge eller er børn af flygtninge. Krig, hungersnød, flugt og lange tiders uvished

om fremtiden kan medføre traumatisering hos forældre såvel som børn. Traumatiserede forældre kan have mindsket overskud til at yde den omsorg og nærhed, deres børn har behov for, hvilket kan have en u hensigtsmæssig indvirkning på børnenes adfærdsudvikling. Børnene kan ligeledes som indvandrere selv være traumatiserede, ligesom de kan "nedarve" traumat fra forældrene gennem sekundær traumatisering. Traumer kan resultere i øget aggressivitet og manglende sociale færdigheder. Af denne grund kan traumatiseringen – børnenes egen såvel som forældrenes – være delforklaring på kriminaliteten blandt unge med baggrund i krigsramte lande.

Den sidste forklaring i forklaringskataloget omhandler de kontrolteoretiske teorier. Præmissen i disse teorier er, at alle mennesker vil begå kriminalitet, hvis ikke enten samfundet eller den enkelte selv afholder vedkommende herfra. Når kontrollen skal komme fra samfundet handler det om, at de unge skal integreres i samfundet og danne så stærke bånd hertil gennem både familie, skole, arbejde og fritidsliv, at den unge oplever at have for meget at miste ved at begå et lovbrud. Den indre kontrol handler om, at den enkelte allerede som barn gennem opdragelsen skal udvikle en så stærk selvkontrol, at vedkommende gennem sit ungdoms- og voksenliv formår at afstå fra fristelser, herunder også grænsesøgende adfærd som kriminalitet. Minoritetsunges bånd til samfundet kan imidlertid være svagere end majoritetsunges grundet de øvrige forklaringer ovenfor, ligesom forældrene grundet eksempelvis traumatisering kan have ringere forudsætninger for at få etableret en stærk selvkontrol under opdragelsen. Af denne grund kan også denne teoretiske tradition være med til at forklare dele af de etniske minoritetsunges kriminalitet.

Forklaringskataloget peger således på forskellige forklaringer på kriminaliteten og påpeger, at årsagerne er komplekse og skal forstås i tæt samspil. I forklaringskataloget peges der ligeledes på de strukturelle såvel som specifikke forebyggelsesmæssige implikationer, der kan udledes af teorierne. Vi præsenterer således nogle bud på, hvordan kriminalpræventive medarbejdere med udgangspunkt i de teoretiske årsagsforklaringer, kan tilgå det praktiske arbejde med målgruppen.

Hovedkonklusioner i Delrapport III

Den sidste del, Delrapport III, fokuserer på det kriminalpræventive arbejde i praksis. Med udgangspunkt i eksisterende evalueringer og metodebeskrivelser af vellykkede, kriminalpræventive indsatser, har vi fundet otte principper, der går igen i disse positive evalueringer, og som det således kan anbefales at inkludere i nye, kriminalpræventive indsatser.

Det anbefales, at kriminalpræventive indsatser

- starter **tidligt** i børnenes eller de unges liv, da mulighederne for grundlæggende og varige forandringer besværes med alderen,
- anlægger et **helhedsorienteret** blik på den unges situation, så den unge støttes i alle af hverdagslivets arenaer,
- **forankres lokalt** således, at den pågældende kommune, forening, boligområde eller anden værtsinstitution får ejerskab over indsatsen, og den bliver bæredygtig.

- etableres i et **tværfagligt samarbejde** mellem forskellige, relevante aktører, herunder kommunale forvaltninger, skole- og fritidsordninger, politi, frivillige eller boligorganisationer,
- har et **interkulturelt fokus**, dvs. med kulturel selvrefleksivitet og blik for kulturelle forskelles betydning for indsatsens proces og virke,
- arbejder **familiebaseret** eller med at inddrage den unges familier i indsatsens formål, proces og virke,
- arbejder **relationsorienteret** på, at styrke relationelle bånd internt mellem de unge eller mellem de unge, forældre og medarbejdere, fx ved brug af rollemodeller eller mentorordninger,
- arbejder **langsigtet**, dvs. både som langvarige indsatser og som indsatser med langsigtet virkning for de unge.

Med udgangspunkt i disse otte principper, præsenterer vi i Del III tre forskellige indsatser, der på forskellige niveauer, med forskellige pædagogiske midler og i forskellige sociale sfærer søger at skabe forandring for den målgruppe, de arbejder med. De tre indsatser; *FRAK*, *MindSpring Forældregrupper* og *DIF Get2Sport* er undersøgt gennem etnografisk feltarbejde og interviews med henblik på at opnå indsigt i indsatsmetoderne, de særlige virkemidler og de mulige, kriminalpræventive følger.

FRAK er en gruppebaseret beskæftigelsesindsats, der træner unge med etnisk minoritetsbaggrund i at have et fritidsjob og sidenhen brobygger dem til almene fritidsjob. Vi anser indsatsen som potentielt kriminalpræventiv, da de unge gennem fritidsjobtræningen opnår succesoplevelser, der styrker deres tro på egne evner og fremtidsmuligheder samt tilbyder dem en positiv, social identitet. De unge udvikler ligeledes gennem arbejdsfællesskabet en række arbejdsmæssige og sociale kompetencer, de kan trække på i andre arenaer både nu og i fremtiden. Desuden bliver fritidsjobbet og det positive fællesskab, dette medfører, et handlealternativ for de unge, hvorved risikoen for alternative fællesskaber og illegitime aktiviteter mindskes.

MindSpring Forældregrupper er et manualbaseret gruppeforløb for flygtningeforældre, hvor forældrene, i fællesskab med en MindSpring-træner, diskuterer og reflekterer over emner som familieliv, børneopdragelse, kulturforskelle og normer som nye borgere i Danmark. Vi anser indsatsen som integrationsfremmende og potentielt kriminalpræventiv for forældrene såvel som deres børn. Dette skyldes blandt andet den store motivation, deltagerne gennem forløbet får for at forstå det danske samfund, hvilket formentlig skyldes det åbne refleksionsrum, der skabes på disse gruppeforløb grundet brugen af peer-to-peermetoden samt forløb på deltagernes eget modersmål. Denne motivation kan også afspejle sig i deltagernes ønske om at integrere sig og sine børn gennem uddannelse og arbejde, hvorved den omtalte generationskløft kan mindskes, mens familiens socioøkonomiske status potentielt øges. Dette har teoretisk kriminalpræventive følger. Desuden kan deltagelse i indsatsen medvirke til tættere familiære bånd mellem forældre og børn, øget fortrolighed samt mindsket brug af vold som sanktionsmiddel, hvilket ligeledes er medårsag til, at vi anser indsatsen som virksom i en kriminalpræventiv kontekst.

Den sidste indsats, **DIF Get2Sport**, er en aktiveringsbaseret indsats, der støtter eksisterende idrætsforeninger i udsatte boligområder, da børn og unge i disse områder kan få gavn af de positive processer, deltagelse i foreningsidrætten kan igangsætte. Vi anser indsatsen som potentielt kriminalpræventiv grundet det stærke, positive fællesskab, børnene og de unge bliver en del af gennem idrætten. De unge får ligeledes mulighed for succesoplevelser samt for at føle sig ligeværdige med alle andre, da idrætten er blind for etniske og sociale forskelle. Dette kan bibringe identitetsudvikling og mindske risikoen for, at de unge søger mod alternative fællesskaber med subkulturelle identitetstilbud. Endelig har sporten en disciplinerende, positivt udviklende karakter, der muliggør udvikling af kompetencer, som de unge kan trække på i andre sociale såvel som professionelle sammenhænge.

Vi vurderer med udgangspunkt i tidligere indsatser og anbefalinger samt med baggrund i sociologisk, kriminologisk og psykologisk teori, at disse tre indsatser hver især potentielt formår at igangsætte positive processer, der kan styrke og udvikle målgruppen både inden for og uden for indsatsens regi, og vi anbefaler derfor andre praktikere at lade sig inspirere af disse tre indsatser i det kriminalpræventive arbejde.

Indhold

Begrebsafklaring	4
Etnicitet	4
Etniske minoritetsunge.....	6
Overrepræsentation.....	7
Statistisk kontrol.....	8
Kriminalitet.....	12
Specificering af målgruppe og krav til udvælgelse af studier	13
Tabel 1: Oversigt over relevante studier	15
Opsummering af de relevante studier	17
Studie 1: Tranæs 2008.....	17
Resultater	17
Forbehold	18
Studie 2: Andersen & Tranæs 2011	19
Resultater	20
Forbehold	24
Studie 3: Andersen & Tranæs 2015.....	24
Resultater	25
Forbehold	26
Studie 4: Stevens 2005	26
Resultater	27
Forbehold	27
Studie 5: Gabrielsen 2007	27
Resultater.....	27
Forbehold	28
Studie 6: Pedersen & Lindstad 2011	28
Resultater.....	28
Forbehold	29
Studie 7: Kyvsgaard 2017	30
Resultater.....	30
Forbehold	30

Studie 8: Pedersen & Jørgensen 2017	30
Resultater	31
Forbehold	32
Studie 9: Danmarks Statistik 2007-2017	32
Resultater	33
Forbehold	36
Studie 10: Balvig 2006 og Balvig 2011	37
Resultater	37
Forbehold	38
Studie 11: Ottosen et al. 2014.....	38
Resultater	38
Forbehold	40
Studie 12: Liversage & Christensen 2017	40
Resultater	40
Forbehold	41
Sammenfatning	42
Væsentlige forbehold ved tolkning af den tilgængelige viden.....	42
Metodiske problematikker ved studiernes design	42
Repræsentativitet	42
Statistisk kontrol.....	44
Et analytisk blik – de ydre faktorer	49
Anmeldelsesrisiko	49
Opdagelsesrisiko	49
Hvad ved vi så?	51
Et blik til udlandet	58
Litteratur	64

Del I

En kortlægning af empiriske mønstre

Nielsen, T.R.; Klement, C.; Qvotrup, S.; Vitus, K.

Hensigten med denne første del af projektet har været at opsamle og vurdere den eksisterende viden omkring kriminalitetsmønstre blandt unge med anden etnisk baggrund i Danmark. Hovedfokus har været på at undersøge, hvorvidt der i de eksisterende studier dokumenteres forskelle i kriminalitetsmønstre blandt etniske minoritetsunge sammenlignet med etnisk danske unge, og i så fald i hvilke aldersgrupper, kriminalitetsformer samt med hvilke oprindelseslande, dette forekommer. I denne rapportes gennemgang af danske studier på feltet vil vi desuden diskutere, hvilken rolle forskellige metodiske teknikker spiller i forhold til studiernes fund, og i forlængelse heraf vil studierne vurderes i henhold til deres kvalitet og troværdighed. Vi vil ligeledes diskutere, hvorvidt andre faktorer end dem, der medtages i studierne, kan formodes at spille ind på kriminalitetsstatistikken og dermed influere på de tal, der måles på i studierne. Afslutningsvis vil konklusionerne opsamles og perspektiveres til andre nordiske lande. Først vil vi dog kort give et aktuelt indblik i ungdomskriminaliteten i Danmark, hvorefter relevante begreber defineres inden den egentlige kortlægning.

Den samlede ungdomskriminalitet er inden for de seneste årtier faldet markant, hvilket både ses ved registerbaserede undersøgelser og selvrapporteringsundersøgelser (Balvig 2006; Balvig 2011; Balvig 2017; Danmarks Statistik 2017). Det faktum, at faldet ses i begge typer af undersøgelser, tolkes i undersøgelse som en indikation af, at der er tale om et reelt fald grundet en norm- og adfærdændring i de unges livsstil.

Unge 18-20-årige indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande følger samme kurve som etniske danskere i samme alder, når man bredt betragter udviklingen fra 1993 og frem til 2011. Mens 8 % af indvandrerne og knap 14 % af efterkommerne i aldersgruppen fik en dom i 1993, var disse tal i 2011 faldet til henholdsvis 6 % og 8 %. Etnisk danske 18-20-åriges fald var i samme periode fra 4 % til 2,4 % (Andersen & Tranæs 2015). En lignende tendens til fald i kriminalitetshyppigheden blandt etniske minoritetsunge ses også i selvrapporteringsundersøgelser (Balvig 2011). Også Danmarks Statistik fremhæver i den seneste udgivelse i serien "*Indvandrere i Danmark*" en generel positiv udvikling i ungdomskriminaliteten, som både gælder etniske danskere og etniske minoritetsunge. De har sammenlignet andelen af mandlige etniske danskere, ikke-vestlige indvandrere og ikke-vestlige efterkommere født i henholdsvis 1987 og 1997, der som 18-årige har modtaget

mindst én dom for en straffelovsovertrædelse. Dette gjorde sig gældende for 10 % etniske danskere mod henholdsvis 28 % og 24 % ikke-vestlige indvandrere og efterkommere født i 1987. Ved samme måling for de unge født i 1997 viste det sig, at andelen af både etniske danskere og ikke-vestlige indvandrere, der som 18-årige havde modtaget mindst én strafferetlig dom, var halveret i forhold til den ti år ældre årgang, mens der for de ikke-vestlige efterkommere kunne identificeres et fald på 37 %. Der er altså i den tiårige periode forekommet et markant fald i andelen af ungdomskriminelle i alle tre grupper – og desuden sket en demografisk ændring for de etniske minoriteter, så efterkommerne i dag udgør en større andel af alle kriminelle end indvandrerne gør, hvor det tidligere var omvendt.

Om end der er sket en positiv udvikling, diskuteres kriminalitetsforskelle mellem etnisk danske unge og etniske minoritetsunge fortsat – og nogen studier hævder, at en overrepræsentation (se begrebsafklaring nedenfor) af etniske minoritetsunge har været relativt konstant i den registrerede kriminalitet de seneste 15 år (Andersen & Tranæs 2015). Det er denne potentielle forskel i kriminalitetshyppig og –risiko, der er omdrejningspunktet for kortlægningen nedenfor. Først følger dog en begrebsafklaring og en afgrænsning af relevanskriterier for de medtagne studier i kortlægningen.

Begrebsafklaring

Inden selve kortlægningen af den eksisterende viden på feltet er det nødvendigt med en afklaring af centrale begreber, herunder centrale statistiske termer. Dette gælder for begreberne "*etnicitet*", "*etniske minoritetsunge*", "*overrepræsentation*", "*statistisk kontrol*" samt en præcisering af "*kriminalitet*". For særligt begreberne "*etniske minoriteter*" og "*kriminalitet*" gælder det, at studierne brug af dem er meget forskellig, hvilket har stor betydning for sammenligningsgrundlaget på tværs af studierne. Derfor er det relevant med en kort introduktion til de enkelte begreber med inddragelse af eksempler på den forskellige anvendelse. Det vil imidlertid også nævnes ved hvert enkelt relevante studie i kortlægningen, hvordan det definerer og operationaliserer henholdsvis "*etniske minoritetsunge*" og "*kriminalitet*".

Etnicitet

Begrebet *etnicitet*, og de afledte begrebsdannelser *etniske minoriteter* og *etniske minoritetsunge* spiller en nøglerolle for nærværende rapport. I hverdags sproget refererer etnicitet oftest til en forestilling om bestemte folkegrupper, der dels deler et fælles geografisk ophav og en fælles historie, dels har en fælles kultur, som er forskellig fra andre etniske gruppers kulturer. I et socialvidenskabeligt perspektiv er etnicitet og kultur imidlertid mere komplicerede begreber. Der kan således være store kulturelle overlap mellem mennesker, der alligevel opfatter sig selv som tilhørende forskellige etniske grupper, eller store kulturelle forskelle – eksempelvis relateret til social klasse eller generation - blandt mennesker, der opfatter sig som tilhørende den samme etniske gruppe. Etniske skillelinjer følger således ikke 'objektive' kulturelle grænser (Barth 1969). De fleste sociologer og antropologer vil i dag være tilbøjelige til at hævde det modsatte: At etnicitet er en social konstruktion,

som er baseret på *forestillingen om* og identifikationen med forskellige og klart afgrænsede kulturer med 'objektive' grænser (Eriksen 2002; Jenkins 2011). I den socialvidenskabelige forståelse betragtes kultur endvidere som et dynamisk, relationelt og derfor foranderligt træk ved det fælles menneskelige liv skabt i samspil med de kontekster, det udspiller sig i. Dette er i modsætning til en forståelse af kultur som bestående af normer og værdier, der nedarves over generationer, og derfor er 'naturligt' knyttet til individer eller kollektiver, som endvidere begge ansues som internt homogene og klart afgrænselige i forhold til omverdenen og andre individer/kollektiver (Hastrup 2004).

Med udgangspunkt i de dominerende socialvidenskabelige forståelser af etnicitet og kultur bliver det vanskeligt at anvende kultur som en entydig forklaring på forskellige etniske gruppers succes eller mangel på succes inden for forskellige samfundsmæssige sfærer, herunder i forhold til kriminalitetsrater. Omvendt kan man imidlertid argumentere for, at etniske gruppers sociale praksis knytter sig til kulturelle forskelle (i opfattelser, praksisser, levevaner, traditioner), og at man derfor ikke på forhånd kan udelukke, at kultur eller kulturforskelle har forklaringskraft (Bech & Necef 2012; Necef 2009). Social praksis er ikke kulturelt *determineret*, men handlinger kan godt være kulturelt *motiverede* (Necef 2012). Man kan her endvidere argumentere for, at kulturelt motiverede handlinger kan udtrykke forskelle, hvad enten de udspringer i objektive forskelle eller i forestillinger om objektive forskelle.

Samlet åbner disse perspektiver op for, at når man eksempelvis taler om kultur som medvirkende forklaring på etniske minoritetsunges kriminalitet, vil man således ikke blot medtænke det kulturelle fællesskab og de etniske identifikationer, som skabes inden for familien, hvor også migrationshistorie, transnationale relationer, religiøse overbevisninger og opdragelsespraksisser spiller ind. Forklaringer på kriminalitet med henvisning til de unges kultur, vil også medtænke de kulturelle fællesskaber og etniske identifikationer (og oppositioner), som de unge indgår i inden for danske institutioner med andre unge og gennem påvirkning fra lokale og globale ungdomskulturelle og politiske strømninger.

På trods af disse begrebslige nuancer og forbehold måles etnicitet i praksis i danske statistiske sammenhænge ved at se på, i hvilke lande de unge og/eller deres forældre er født/har statsborgerskab. Der skelnes med andre ord ikke mellem etnicitet og nationalitet. Dette gælder også de statistiske undersøgelser, som nærværende rapport trækker på. Strengt taget er der tale om et relativt upræcist mål, hvis man interesserer sig for etnicitet og kultur. Det skyldes, at personer, der er statsborgere eller er født i samme land, kan have vidt forskellig etnicitet, men alligevel statistisk tælles som én og samme gruppe. Eksempelvis vil kurdere fra Tyrkiet ikke kunne skelnes fra tyrkere, ligesom den gruppe, der i statistikken registreres som født i Libanon, i et vist omfang vil være etniske palæstinensere. Etnicitet måles således kun gennem et tilnærmet mål – i statistiske termer en proxyvariabel – nemlig nationalitet.

Selv hvis man accepterer nationalitet som et acceptabelt mål for etnicitet og kontrollerer for relevante baggrundvariable, er det imidlertid et åbent spørgsmål, hvordan de statistiske

sammenhænge mellem etnicitet og kriminalitetsmønstre skal tolkes, og om de har at gøre med de pågældende etniske gruppers kultur. Foruden de nuanceringer af forholdet mellem kultur og etnicitet, der er gengivet ovenfor, må man således tage yderligere to forbehold:

For det første kan etniske grupper have ganske forskellige indvandringshistorier og være kommet til Danmark under meget forskellige omstændigheder. En etnisk gruppe, som er flygtet fra en traumatiserende borgerkrig, vil således være anderledes stillet end en gruppe, hvis medlemmer overvejende er kommet som arbejdsmigranter. Sådanne variationer kan komme til udtryk i store statistiske forskelle mellem grupperne, uden at dette har med gruppernes etnicitet eller kultur at gøre.

For det andet er selve det at være tildelt minoritetsstatus, altså at blive opfattet som forskellig fra etniske danskerne på forskellige måder og ifølge forskellige parametre, en særlig social situation, som må formodes at spille en rolle, uanset hvilken etnisk minoritetsgruppe, der er tale om og uanset de specifikke gruppers kultur. Her kan eksempelvis raciale og religiøse markører også spille en rolle i interaktionen med både majoritetssamfundet og andre etniske, raciale eller religiøse minoriteter, som kan rumme både henholdsvis ekskluderende og inkluderende dynamikker.

Etniske minoritetsunge

Begrebet etniske minoritetsunge dækker bredt over unge, der har en anden etnisk familiebaggrund end dansk med baggrund i, at deres bedsteforældre, forældre eller de selv er migreret til Danmark. Også her er nationalitet altså udslagsgivende, om end det ofte anvendes som en implicit og ureflekteret proxy for etnicitet. Begrebet omfatter begge de statistiske termer "indvandrere" og "efterkommere", hvor førstnævnte typisk betegner den gruppe, der selv er indvandret til Danmark fra et andet land, mens sidstnævnte betegner indvandrernes danskfødte børn.

Termen "etniske minoritetsunge" anvendes altså i denne rapport, når der tales bredt om gruppen af unge med anden etnisk baggrund end dansk, da definitionen af indvandrere og efterkommere er forskellig i de enkelte studier. Af denne grund præciseres det også ved præsentationen af hvert studie, hvordan studiets forfattere definerer gruppen af etniske minoritetsunge, og i hvilket omfang de inddeler gruppen i mindre undergrupper.

Hvad angår de registerbaserede undersøgelser gælder det, at størstedelen anvender den definition og inddeling af etniske grupper, som Danmarks Statistik opererer med. Her inddeles i henholdsvis indvandrere og efterkommere, hvor indvandrere indbefatter dem, der ikke selv er født i Danmark, og hvor ingen af forældrene er født i Danmark. I gruppen af indvandrere indgår således alle, der har fået varigt eller midlertidigt ophold ved indrejse til Danmark, herunder også lovlige flygtninge og asylansøgere. Efterkommere betegner dem, der selv er født i Danmark, men hvor ingen af forældrene er. Er blot den ene forælder født i Danmark, vil den unge blive betegnet som etnisk dansker.

Det er dog forskelligt, hvor fint de registerbaserede undersøgelser inddeler grupperne. Mens nogle bredt opererer med grupperne "indvandrere" og "efterkommere", inddeler andre begge grupper i "vestlige" og "ikke-vestlige", mens nogle igen dykker længere ned og ser på oprindelseslande- eller regioner. Der er således forskel i detaljeringsgraden, hvilket igen dels har betydning for mulighederne for at sammenligne studierne på tværs, dels for, hvor detaljerede og konkrete de enkelte resultater er. Der er ligeledes set tilfælde, hvor opdelingerne er foretaget mellem "udviklede" og "mindre udviklede" lande, men denne type studier er imidlertid ikke medtaget i den endelige kortlægning (fx Kyvs-gaard 2001).

Med hensyn til selvrapporteringsstudierne er inddelingen mellem etniske danskere og etniske minoritetsunge mere forskelligartede, hvilket højest sandsynligt skyldes, at det er begrænset, hvor detaljerede oplysninger man kan forvente at få svar på gennem spørgeskemaundersøgelser med de unge selv. Nogle studier inddeler i henholdsvis "danskfødte" og "født uden for Danmark". Det betyder, at efterkommere og etniske danskere her behandles som én gruppe, mens indvandrere behandles som en anden jf. definitionen fra Danmarks Statistik (Clausen et al. 2009; Balvig 2006; Balvig 2011). Et andet studie inddeler i henholdsvis etniske danskere, indvandrere og efterkommere, men ud fra en anden definition end den, der anvendes i de registerbaserede undersøgelser, hvad angår efterkommere: Hvor Danmarks Statistik definerer efterkommere som danskfødte unge, hvor begge forældre er født uden for Danmark, så definerer andre studier modsat efterkommere som danskfødte unge, hvor blot den ene forælder er født uden for Danmark (Gabrielsen 2007; Martens & Holmberg 2005). Dette har betydning for mulighederne for at sammenligne studierne på tværs. Endelig inddeler nogle selvrapporteringsstudier de unge i "danske majoritetsunge" og "etniske minoritetsunge" eller i "danskere" og "andre" (Ottosen et al. 2014; Liversage & Christensen 2017), hvor den unge kategoriseres som en af sidst-nævnte, hvis vedkommende er enten indvandrer eller efterkommer efter Danmarks Statistiks definition.

Overrepræsentation

Nærværende afdækning beskæftiger sig med forskelle i kriminalitetsmønstre blandt etniske minoritetsunge sammenlignet med etnisk danske unge. Når undersøgelsen refererer til eksisterende statistiske opgørelser, er det mest relevante tekniske begreb "overrepræsentation". Overrepræsentation henviser i denne sammenhæng til, at en given gruppe begår en større andel af kriminaliteten end den burde, hvis man alene tager gruppens størrelse i betragtning. I det omfang, man kan tale om en overrepræsentation i kriminalitet blandt etniske minoriteter kunne dette fejlagtigt forstås sådan, at etniske minoriteter begår størstedelen af den kriminalitet, der registreres i Danmark. Det er imidlertid ikke tilfældet. I en ny opgørelse fra 2017 med oplysninger fra Rigspolitiet om unge 10-17-åriges registreringer som enten mistænkt (10-14-årige) eller sigtet (15-17-årige) fremgår det, at 80 % af de unge med anden etnisk baggrund end dansk er lovlydige og således slet ikke registreret i politiets registre på undersøgelsestidspunktet (Pedersen & Jørgensen 2017). Det viser sig yderligere, at 76 % af det samlede antal domsfældelser for unge mellem 15 og 29 år med mindst én dom for enten en straffelovs- eller særlovsovertrædelse fra 2016

angår etniske danskere, hvor 11 % og 12 % angår henholdsvis indvandrere og efterkommere. Særlove omfatter en lang række forskellige love med straffebestemmelser, herunder færdselsloven, lov om euforiserende stoffer og politivedtægterne. Det viser tal fra Danmarks Statistik¹. Det illustrerer således, at størstedelen af den registrerede og fældende ungdomskriminalitet begås af etnisk danske unge. Dette er en vigtig præcisering i sig selv.

Overrepræsentation – i den forstand det anvendes her – omhandler derimod, hvorvidt *andelen* af personer fra én befolkningsgruppe, der er dømt for, registreret for eller selv angiver at have begået noget kriminelt, er større end andelen i en anden befolkningsgruppe. Der er således ikke tale om en gruppes andel af den samlede kriminalitet, men om andelen af kriminelle inden for den samlede gruppe.

Statistisk kontrol

Af hensyn til forståelsen af diskussionerne i nærværende kapitel, er det nødvendigt ligeledes at knytte et par kommentarer til begrebet statistisk kontrol, da der i præsentationen af studierne nedenfor hyppigt skelnes mellem "kontrollerede" og "ukontrollerede" statistiske resultater.

Grundlæggende skelnes der statistisk mellem kontrollerede og ikke-kontrollerede tal. Ikke-kontrollerede tal fortæller noget om *det aktuelle empiriske billede*, i dette tilfælde billedet af de unges kriminalitetsmønstre. Man kan også udtrykke det på den måde, at de ukontrollerede tal fortæller, *hvem* der begår kriminaliteten. Dette fortæller imidlertid ikke om, *hvorfor* disse mønstre findes. Der kan således være en række forskelle mellem etniske grupper, der helt eller delvist kan forklare de forskelle, som fremstår i det aktuelle empiriske billede. Eksempelvis kan forskellige etniske grupper have en forskellig socioøkonomisk eller aldersmæssig profil (se figur 1-5). For at tage højde for disse forskelle foretages statistisk kontrol. De kontrollerede resultater kan anvendes til at sige noget om etniske minoriteters andel af kriminaliteten, *efter man har fjernet effekten af forhold ud over etnicitet*, der erfaringsmæssigt kan påvirke kriminalitetsniveauet (Andersen & Tranæs 2011). Med andre ord giver de kontrollerede tal et billede af kriminaliteten inden for de enkelte grupper, når de på udvalgte kriminogene faktorer er så vidt muligt sammenlignelige. Man kan også udtrykke det på den måde, at de kontrollerede tal indeholder information om det aktuelle empiriske billede, hvor man har forsøgt at *isolere betydningen af etnicitet*.

Her må vi dog igen indskyde nogle forbehold, som knytter sig til, at etnicitet i denne statistiske sammenhæng formentlig dækker over påvirkning fra en række forskelligartede fænomener. Som vi har uddybet ovenfor, dækker kategorien etnicitet over en lang række forskellige sociale dynamikker (der knytter sig til kulturelle fællesskaber og identifikationer, migrationshistorie, transnationale relationer, religiøse overbevisninger, opdragelsespraksisser, ungdomskulturelle og politiske strømninger, etnisk minoritetsstatus og diskrimina-

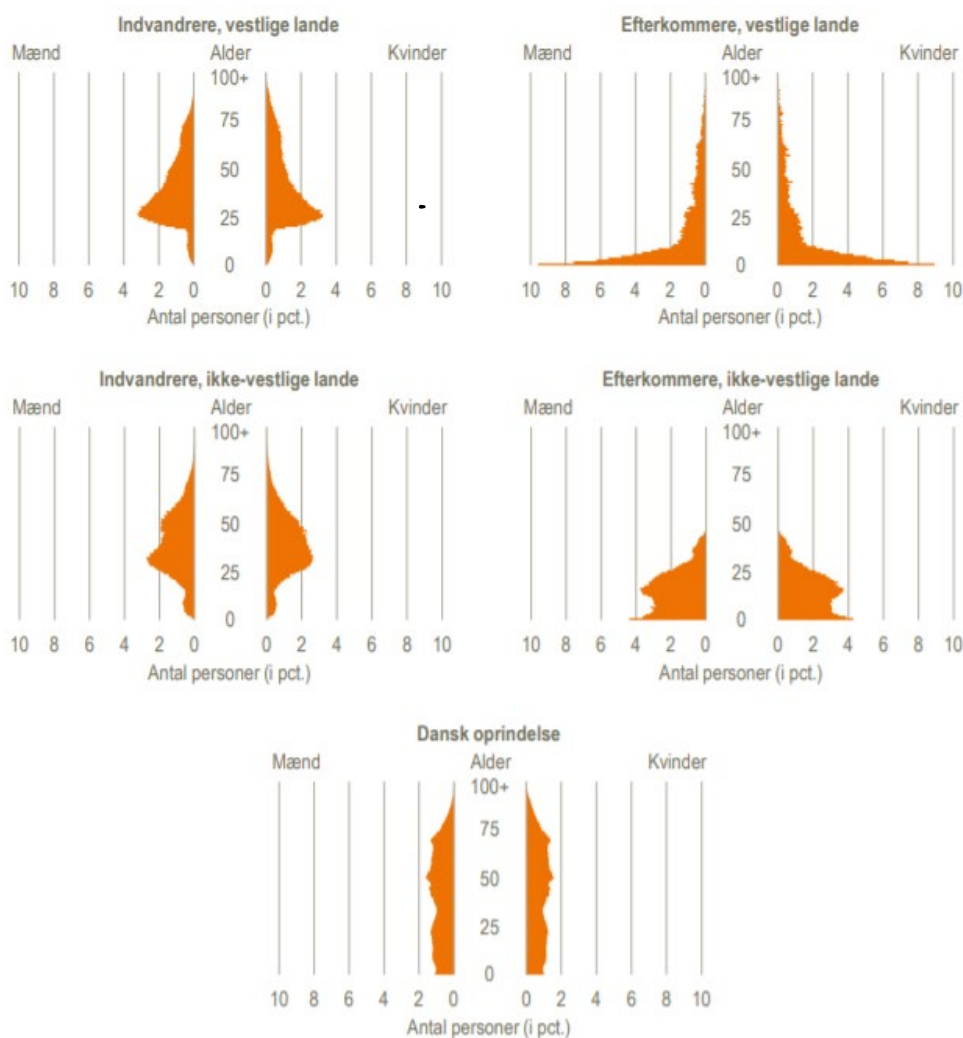
¹ Egen udregning

tion), som desuden udspiller sig gennem grænsedragingsprocesser i forhold til andre individer og grupper i samfundet. Det gør det i sig selv uklart, hvad etnicitetskategorien egentligt henviser til i forhold til at forklare kriminalitet. Derudover vil kategorien etnicitet i de identificerede studier muligvis også dække over påvirkninger, der ikke har noget med etnicitet at gøre, men som der heller ikke er blevet kontrolleret for, og som derfor optræder samtidig eller samvarierer med det at være kategoriseret som en etnisk minoritet. Grunden til dette er, at vi enten ikke har opdaget, at de har en betydning for kriminel adfærd, eller fordi disse andre variable ikke er målbare og således ikke mulige at kontrollere for. Et eksempel kunne være diskrimination, der potentielt kan resultere i kriminalitet begået af den, der diskrimineres. Disse forbehold er vigtige at medtænke, når man undersøger indvandrerunges kriminalitet og anvender kontrollerede tal med henblik på at sige noget om, *hvorvidt det empiriske kriminalitetsbillede, der fremstår, årsagsmæssigt er knyttet til etnicitet.*

Statistisk kontrol anvendes til at isolere sammenhængen mellem to variable, man er interesseret i at undersøge og til at sige noget væsentligt om, *hvilke faktorer, der kan have forklaringskraft, og hvor meget.* Falder forskellene eksempelvis betydeligt efter kontrol for social klasse, kan det betyde, at social klasse er en vigtig forklaring på de forskelle, som ses i kriminalitetsmønstrene. Rent teknisk kan den statistiske kontrol foretages på flere måder, men overordnet betyder det at kontrollere altså, at man forsøger at tage højde for andre forskelle mellem grupperne end dem, man er interesseret i at måle effekten af. I dette tilfælde betyder det, at man statistisk tager højde for den del af forskellene mellem grupperne, der kan forklares med andre forhold end etnicitet.

Gennemgående anvendes der kontrollerede tal i de nedenstående diskussioner, i det omfang de er tilgængelige. Det skyldes, at det hurtigt kan konstateres, at etniske minoriteter er overrepræsenteret i kriminalitetsstatistikken, hvis man blot ser på det aktuelle empiriske billede i form af de ukontrollerede tal. Det interessante er imidlertid at forsøge at indkredse årsagerne hertil, herunder hvorvidt årsagerne er knyttet til etnicitet eller til andre forhold. Det betyder, at vi med de kontrollerede resultater bedst muligt formår at sammenligne unge, etniske danskere med andre unge. Dette er vigtigt, fordi grupperne på vigtige, kriminogene faktorer, er meget forskelligt stillet. Dette illustreres i følgende figurer over aldersfordeling, kønsfordeling og socioøkonomisk placering:

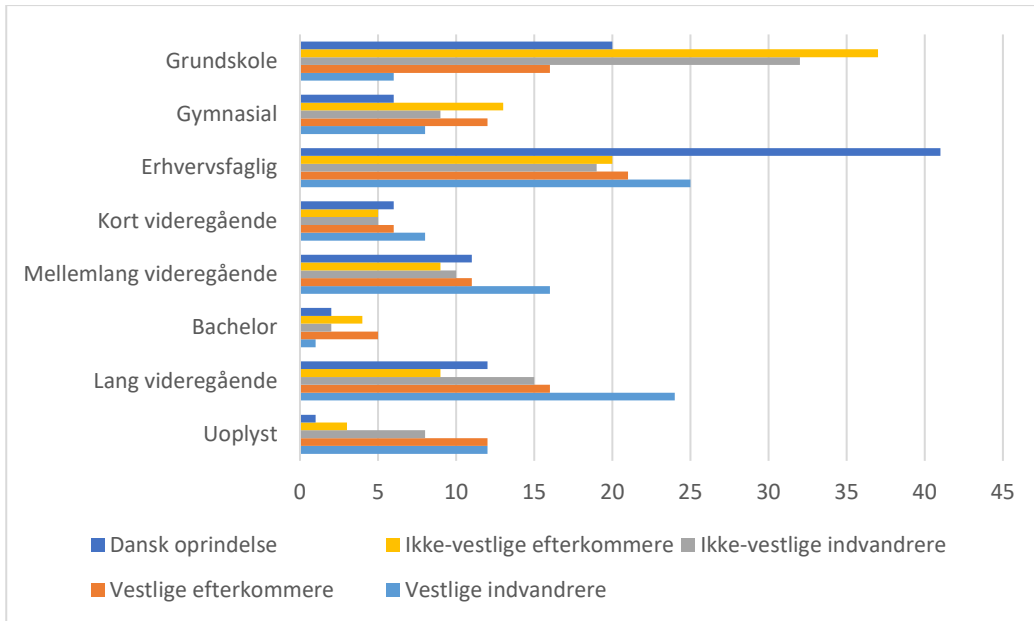
Figur 1
Befolkningen efter herkomst, køn og alder 2017

Kilde: Danmarks Statistiks 'Indvandrere i Danmark' (2017:14).

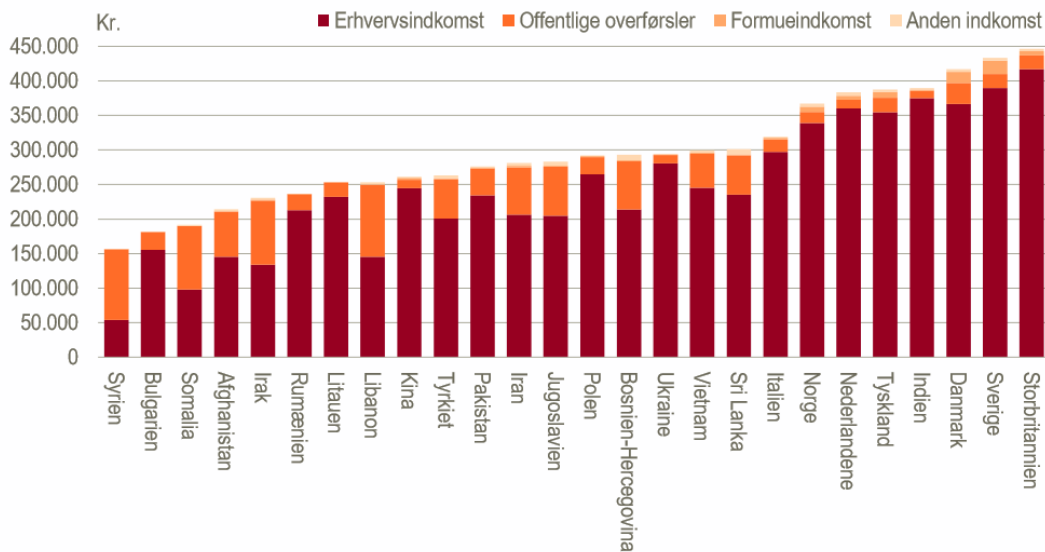
Som figur 1 viser, er etniske danskere aldersmæssigt relativt jævnt fordelt, hvorimod en betydeligt større andel indvandrere og efterkommere placerer sig i de yngre aldersgrupper. Dette er betydningsfuldt for sammenligning af kriminalitetserfaringer mellem forskellige herkomstgrupper, da det er velkendt, at størstedelen af kriminaliteten begås af unge. Figur 2-4 viser på forskellig vis, at unge med anden etnisk baggrund end dansk kommer fra hjem, der socioøkonomisk – målt ud fra indkomst, uddannelsesnivea samt beskæftigelsesfrekvens – gennemsnitligt er lavere stillede end unge fra gennemsnitlige, etnisk danske hjem.

Figur 2
Højeste fuldførte uddannelse for 25-64-årige mænd 2017

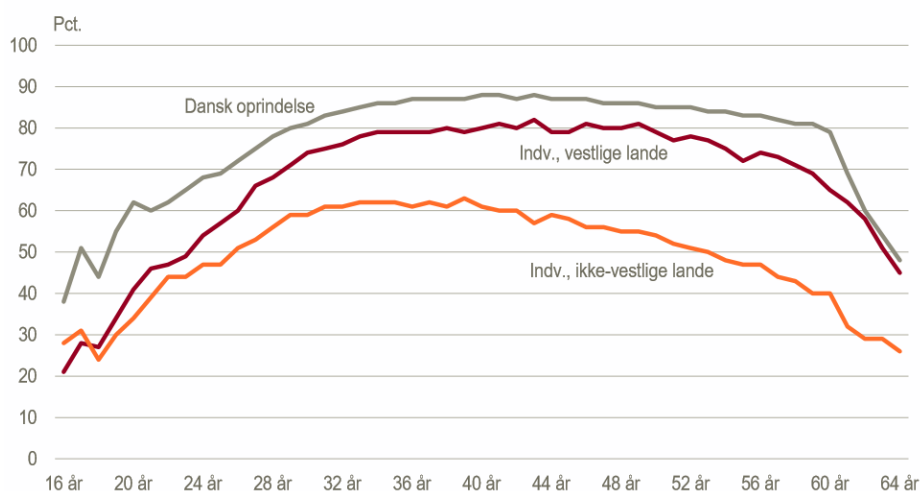
Datakilde: Danmarks Statistik "Indvandrere i Danmark" (2017: 48).

Figur 3
20-59-årige mænds indkomst før skat efter oprindelsesland 2016

Kilde: Danmarks Statistik "Indvandrere i Danmark" (2017: 69).

Figur 4
Beskæftigelsesfrekvens for mænd 2015

Kilde: Danmarks Statistik "Indvandrere i Danmark" (2017: 37).

Som figur 2-4 viser, har en større andel ikke-vestlige minoriteter kun gennemført en grundskole som højeste uddannelsesnivea, mandlige indvandrere fra ikke-vestlige lande har en lavere beskæftigelsesfrekvens end etniske danske mænd, ligesom indkomstniveauet for mænd fra særligt ikke-vestlige lande er betydeligt lavere end etniske danske mænds. Disse faktorer kan ligeledes have betydning for unges kriminalitetsrisiko, hvorfor det er vigtigt at kontrollere for sådanne forhold, når vi forsøger at nærme os en forståelse af, hvorvidt etniske minoritetsunge er overrepræsenterede i kriminalitet sammenlignet med sammenlignelige, etniske danske unge. Mere herom i kortlægningen nedenfor.

Når det er relevant at forsøge at skelne mellem forskellige årsager og deres relative betydning skyldes det imidlertid ikke kun videnskabelige hensyn. Det handler i høj grad om at kunne indkredse relevante handlingspotentialer. Hvis vi som samfund skal kunne intervenere hensigtsmæssigt i forhold til den kriminalitet, som forøves af unge med etnisk minoritetsbaggrund, er det vigtigt at forstå, hvad det er for årsagsmekanismer, der er på spil. De forskellige kontroller kan således være med til at forklare årsagerne til de aktuelle empiriske mønstre og dermed – i hvert fald i princippet – til at indkredse muligheder for intervention og forebyggelse.

Kriminalitet

En sidste specificering i forhold til studierne begrebsbrug angår "kriminalitet". Først og fremmest er der en naturlig forskel på, hvad dette dækker over inden for henholdsvis de registerbaserede undersøgelser og de undersøgelser, der bygger på selvrapportering blandt unge. Selvrapporteringsstudierne synes at indfange den faktiske kriminalitet, men med den begrænsning, at det kun er de i forvejen udvalgte kriminalitetsformer i spørgeskemaet, der måles på. Det har naturligvis den fordel, at vi får viden om en del af det mørketal, der eksisterer i den registrerede kriminalitet, men modsat har det den ulempe, at vi kun kan forholde os til de kriminalitetsformer, det er målt på.

Inden for de registerbaserede studier er det forskelligt fra studie til studie, dels hvordan kriminalitet måles, og hvor bredt det måles. Først og fremmest er det forskelligt, hvornår en ung defineres som værende "kriminal". Mens dette i nogle studier måles ud fra sigtede, måles det i andre ud fra domfældte (fx Pedersen & Jørgensen 2017; Andersen & Tranæs 2015). Det er ligeledes forskelligt, hvilke former for kriminelle gerninger, der måles på. Registreret kriminalitet angår enten en straffelovsovertrædelse eller en overtrædelse af en anden lovgivning, eksempelvis færdselsloven, lov om knive og blankvåben m.v. eller lov om euforiserende stoffer. Alle disse øvrige love betegnes samlet set som "særlove" som tidligere nævnt. Nogle studier måler bredt på overtrædelser af både straffelov, særlove og herunder færdselsloven, mens andre studier er mere specifikke og undersøger enkelte straffelovsovertrædelser separat eller de enkelte lovtyper separat.

En sidste forskel, som det er vigtigt at være opmærksom på, er studiernes tælleenhed. Mens nogle studier fokuserer på deltagelsen i kriminalitet målt ud fra andelen af kriminelle i en gruppe, fokuserer andre på omfanget af kriminaliteten målt ud fra det gennemsnitlige antal kriminelle gerninger inden for gruppen.

Disse forskelle har ligeledes betydning for mulighederne for at sammenligne studierne resultater på tværs.

Specificering af målgruppe og krav til udvælgelse af studier

Inden præsentationen af de identificerede relevante studier, klargøres der kort for de kriterier, der blev opstillet for udvælgelse af studier til kortlægning. Dette gælder i forhold til:

- Alder
- Udgivelsestidspunkt og undersøgelsestidspunkt
- Kriminalitetsform

Eftersom sigtet med dette projekt er at kvalificere viden om kriminaliteten blandt unge etniske minoriteter til brug i en kriminalpræventiv henseende, har det været vigtigt at udvælge de studier, der fokuserer på børn og unge. Indledningsvis blev en aldersgrænse på 12-18 år sat med den begrundelse, at det er vigtigt at medtage de helt unge, da viden om dem vil være relevant i en forebyggende indsats, der selvsagt påbegyndes inden problematikken eskaleres. Det har imidlertid ikke været muligt helt at afgrænse sig til denne aldersgruppe, da vi har været betinget af de aldersgrupper, der er fastsat i studierne. Det betyder således, at det, når det er muligt, er unge inden for denne aldersgruppe, der præsenteres resultater for, mens det i nogle tilfælde vil være lidt yngre og lidt ældre unge, der præsenteres resultater for. I få tilfælde er der ligeledes medtaget studier, der undersøger befolkningen generelt, men hvor de kontrollerer for alder, hvorfor grupperne fortsat er sammenlignelige på det punkt. Og da kriminalitet generelt er mere udbredt blandt unge i forhold til voksne formodes opgørelser i disse studier primært at omhandle unge, uden det nærmere kan defineres, hvilken aldersgruppe. Da kortlægningen imidlertid

medtager studier over voksne eller unge mennesker over den oprindeligt fastsatte aldersgrænse, har det også den betydning for kortlægningens konklusioner, at vi ikke er i stand til isoleret at udtale om os kriminalitetsforskelle blandt unge, da det samlede billede indbefatter en bredere aldersgruppe. Dette er således væsentligt i forhold til kortlægningens samlede konklusion, hvorfor det diskuteres igen sidst i denne delrapport.

Der blev ligeledes indledningsvis fastsat et relevanskriterium i forhold til studiernes alder. Her er der arbejdet med en 10-årig periode, og alle relevante studier udgivet i 2007-2017 er således inkluderet på trods af, at deres datagrundlag kan gå længere tilbage end 2007. Nogle få ældre studier er imidlertid ligeledes inkluderet, hvis det er vurderet, at de kommer med relevante fund til denne rapport's formål, som det ikke har været muligt at genfinde i nyere udgivelser. Desuden er der alene inkluderet danske studier.

Der har ikke været nogen afgrænsning af, hvilken form for kriminalitet den unge skal have begået eller være sigtet for at have begået. Der er derimod foretaget den afgrænsning kun at kigge på lovbryderne og ikke på ofre med minoritetsbaggrund. Det kan dog kort her nævnes, at det i Offerundersøgelsen fra 2005-2015 konkluderes, at personer med anden etnisk baggrund end dansk er mere angste for at blive ofre sammenlignet med etniske danskere (Pedersen et al. 2016). En undersøgelse af vold mod unge fra det daværende SFI (Korzen et al. 2010) viser ligeledes, at national oprindelse spiller ind på unges udsathed for vold, da 26 % af de unge, der (også) taler et andet sprog end dansk i hjemmet inden for det seneste år har været udsat for vold i hjemmet, mens det kun gør sig gældende for 18,6 % af de unge, der kun taler dansk i hjemmet. Udsatheden for at blive offer for vold fra andre unge er ligeledes signifikant højere for gruppen af unge, der taler andet end dansk i hjemmet (Korzen et al. 2010). Modsat viser en tilsvarende selvrapporteringsundersøgelse af unge fra årgang 1995, at danske majoritetsunge oftere end etniske minoritetsunge har været ofre for kriminalitet (Liversage & Christensen 2017). Tilsvarende viser en analyse af 19-åriges selvrapporterede erfaringer med at være ofre for vold, at andelen er dobbelt så stor blandt etniske danskere (25 %) sammenlignet med jævnaldrende med anden etnisk baggrund end dansk (Ottosen et al. 2014). Hvordan det forholder sig med sammenhængen mellem kriminalitetens ofre og etnicitet er således et forskningsfelt i sig selv, som det vil være relevant at kortlægge nærmere, men det er imidlertid uden for denne rapport's formål.

Med afsæt i de opstillede kriterier til studiernes relevans, målgruppe, fokus og kvalitet, er der identificeret 12 studier eller serier af studier. Disse er præsenteret i Tabel 1. Studierne er fundet gennem en bred litteratursøgning på relevante søgeord på online søgemaskiner og biblioteksdata-baser og derefter gennem studiernes egne referencer. Listen over de 12 studier er sendt til repræsentanter fra Justitsministeriets Forskningskontor samt Rockwool Fondens Forskningsenhed, der ikke har haft indvendinger om manglende studier. Det formodes derfor, at listen omfatter alle eller i alt fald de mest relevante studier på feltet i nyere tid.

Tabel 1: Oversigt over relevante studier

	Titel	Udgiver	Forfattere	År
1	<i>Hvem begår tyverierne i Danmark</i>	Rockwool Fondens Forskningsenhed	Torben Tranæs	2008
1a	<i>Efterkommere begår ikke flere tyverier end indvandrere</i>	Rockwool Fondens Forskningsenhed	-	2008
2	<i>Etniske minoriteters overrepræsentation i strafferetlige domme</i>	Rockwool Fondens Forskningsenhed	Lars Højsgaard Andersen & Torben Tranæs	2011
2a	<i>Efterkommeres kriminalitet halveret</i>	Rockwool Fondens Forskningsenhed	-	2011
3	<i>Er ikke-vestlige indvandrere og efterkommere mere kriminelle end danskere? – i "Forbrydelse, straf og afsoning i Danmark"</i>	Rockwool Fondens Forskningsenhed	Lars Højsgaard Andersen & Torben Tranæs	2015
3a	<i>50 % flere ikke-vestlige efterkommere dømmes for kriminalitet – sammenlignet med personer med dansk baggrund</i>	Rockwool Fondens Forskningsenhed	-	2015
4	<i>Kriminalitet og uddannelsesforløb</i>	Justitsministeriets Forskningskontor	Hanne Stevens	2005
5	<i>Ungdomsundersøgelsen 2006 – Undersøgelse af selvrapporteret kriminalitet blandt elever i 7.-9. klasse i hovedstadsområdet</i>	Justitsministeriets Forskningskontor	Nanna Gabrielsen	2007
6	<i>Første Led i Fødekæden</i>	Justitsministeriets Forskningskontor	Maria Libak Pedersen & Jonas Markus Lindstad	2011
7	<i>Gerningsmænd og gerningssituationer i sager om voldtægt og andre seksualforbrydelser</i>	Justitsministeriets Forskningskontor	Britta Kyvsgaard	2017
8	<i>Ungdomskriminalitet – De mest kriminelle</i>	Justitsministeriets Forskningskontor	Anne-Julie Pedersen & Tanja Tambour Jørgensen	2017
9a-k	<i>Indvandrere i Danmark 2007-2017</i>	Danmarks Statistik	-	2007-2017
10a	<i>Den Ungdom</i>	Det Kriminalpræventive Råd	Flemming Balvig	2006
10b	<i>Lovlydig Ungdom</i>	Det Kriminalpræventive Råd	Flemming Balvig	2011
11	<i>Børn og unge i Danmark – Velfærd og trivsel</i>	SFI	Mai Heide Ottesen et al.	2014
12	<i>Etniske minoritetsunge i Danmark – En undersøgelse af årgang 1995</i>	SFI	Anika Liversage & Christiane Præstgaard Christensen	2017

Et antal på i alt 12 studier er overraskende lavt, når udgivelsesperioden strækker sig over 10 år, og emnet omkring kriminalitet og unge med indvandrerbaggrund gennem hele perioden – og før endnu – har været et hyppigt debatteret emne i den offentlige debat (Kyvsgaard 2001). Hertil kommer, at ingen af de identificerede studier beskæftiger sig indgående med etnicitet og ungdomskriminalitet. Det betyder således, at det for alle udgivelserne gør sig gældende, at det kun er dele af dem, der er relevante for denne rapport. Det skyldes eksempelvis, at nogle fokuserer på etnicitet og kriminalitet generelt, hvorfor kun mindre dele er koncentreret omkring unge. Andre beskæftiger sig indgående med ungdomskriminalitet, men hvor etnicitet kun er et mindre fokus. Og andre igen beskæftiger sig med etnicitet, men hvor kriminalitet kun er et mindre fokus. Alene denne pointe omkring den begrænsede forskning på feltet er vigtig og indikerer, at der er behov for øget fokus på emnet i en forskningsmæssig kontekst. At feltet er ubelyst er der dog også enighed om blandt forskere (Plovsing 2004; Kyvsgaard 2017a). Af denne grund ved vi fortsat relativt lidt om forskellene mellem etniske danskere og etniske minoriteters kriminalitetshyppighed, størrelsen på eventuelle forskelle og årsagerne hertil (Kyvsgaard 2017a).

Nedenfor gennemgås imidlertid det, vi ved, ved at gennemgå studierne et efter et med fokus på at præsentere resultaterne vedrørende kriminalitetsforskelle mellem grupperne – i statistisk terminologi diskuteret som en over- eller underrepræsentation – samt vurdere kvaliteten af studierne og dermed resultaternes troværdighed. I bilag 1 er studierne desuden skematisk sat op imod hinanden i forhold til deres metoder, resultater og problematikker.

Opsummering af de relevante studier

Studie 1: Tranæs 2008

Det første relevante studie er udarbejdet af Rockwool Fondens Forskningsenhed og publiceret som henholdsvis et bogkapitel "*Hvem begår tyverierne i Danmark*" (Tranæs 2008) og et nyhedsbrev navngivet "*Efterkommere begår ikke flere tyverier end indvandrere*" (Rockwool Fondens Forskningsenhed 2008) i 2008. Som titlerne afslører, er fokus i studiet alene at undersøge berigelseskriminalitet blandt unge inddelt i alderstrinnene 19-årige, 24-årige og 29-årige. Dette gøres gennem registeropgørelser fra 2000-2004 over antallet af domme for berigelseskriminalitet for alle mænd i de tre aldersgrupper. Målgruppen er således kun mænd, og undersøgelsesenheden er antal domme med fokus på den relative mængde kriminalitet i de enkelte grupper.

I forhold til den etniske opdeling er der her et eksempel på et meget nuanceret studie. Der skelnes mellem henholdsvis indvandrere og efterkommere fra vestlige og ikke-vestlige lande, hvor sidstnævnte er underinddelt i følgende oprindelseskategorier: Sydafrika, Asien, Øvrige Afrika, Tyrkiet, Irak, Bosnien, Libanon, Somalia, Pakistan, Arabiske lande, Sydøst- og Østeuropa samt kategorien andre ikke-vestlige lande.

I studiet er mænd fra de enkelte oprindelseslande sammenlignet med "sammenlignelige danskere", hvilket betyder, at de er sammenlignet med etniske danskere, der ligner dem selv i forhold til indkomstniveau, uddannelsesniveau, antal dage den unge har været henholdsvis ledig, på kontanthjælp eller førtidspension de seneste fem år, samt hvorvidt den unges mor eller far er dømt for tyveri.

Undersøgelsens resultater er alene angivet som "flere" eller "færre" domme i forhold til en sammenlignelig gruppe etniske danskere, hvorfor det ikke er muligt at konkludere på niveauet af en mulig overrepræsentation, men blot, hvorvidt en statistisk signifikant forskel kan iagttages.

Resultater

Et hovedresultat er, at det ikke entydigt kan konkluderes, at efterkommere begår mere berigelseskriminalitet end indvandrere fra samme oprindelsesland, selvom det ifølge forskeren bag studiet, Torben Tranæs, er den gængse opfattelse. For nogle oprindelseslande forholder det sig sådan, eksempelvis blandt 19- og 24-årige efterkommere med oprindelse i Tyrkiet. Omvendt forholder det sig for andre oprindelseslande, eksempelvis blandt 19-årige fra Sydøst- og Østeuropa eller 19-årige fra oprindelseskategorien "andre ikke-vestlige lande".

Når de enkelte oprindelseslande undersøges i forhold til, hvorvidt de unge 19-, 24- og 29-årige indvandrere og efterkommere modtager flere domme end danskerne for berigelseskriminalitet, fremtræder der imidlertid statistisk signifikante forskelle: oprindelsesland har

betydning. Betydningen af oprindelseslandet er imidlertid ikke altid den samme for indvandrere og efterkommere.

Blandt 19-årige fra Pakistan, Libanon og andre arabiske lande (minus Irak) modtager både indvandrere og efterkommere flere domme for berigelseskriminalitet end sammenlignelige etniske danskere. For de to sidstnævnte er dette ligeledes tilfældet blandt de 24-årige og 29-årige, mens 24-årige indvandrere fra Pakistan ikke længere adskiller sig fra de etniske danskere, og forskellene helt forsvinder for alle mænd med pakistansk oprindelse ved 29-års alderen. Libanon og andre arabiske lande er derimod de oprindelseslande, der har den største betydning for andelen af domme. Mænd med libanesisk oprindelse er overrepræsenterede i alle alderstrinnene, mens næsten det samme gør sig gældende for mænd fra de øvrige arabiske lande, på nær for de 29-årige indvandrere. 19-årige indvandrere fra henholdsvis Irak, Somalia, øvrige Afrika, Sydøst- og Østeuropa samt andre ikke-vestlige lande er alle overrepræsenterede i forhold til danskerne i andel domme for berigelseskriminalitet, mens dette ikke gør sig gældende for nogen af efterkommerne i samme alder og fra samme oprindelseslande – dette enten fordi de ikke adskiller sig fra danskerne, eller i få tilfælde, fordi der er for få til at kunne udregne statistisk sikre tal for deres andele. For alle indvandrere fra disse lande gælder det imidlertid, at deres overrepræsentation forsvinder i 24-årsalderen, hvor de ikke længere er forskellige fra sammenlignelige danskere. De 24-årige indvandrere fra Irak viser sig endda at være underrepræsenterede. Har de unge mænd derimod oprindelse i Sydamerika, Asien, Bosnien eller i vestlige lande er der ikke bemærkelsesværdige forskelle mellem dem og danskerne i nogen af de tre alderstrin – i flere tilfælde er de endda underrepræsenterede i forhold til danskerne.

Tre ting konkluderes således ud fra studiet: 1) mænd med anden etnisk baggrund end dansk begår ofte mere berigelseskriminalitet end etnisk danske mænd i de unge år, men forskellen udlignes for de fleste ved 29-årsalderen. 2) Hvorvidt man som ung mand med anden etnisk baggrund end dansk er født i oprindelseslandet eller i Danmark spiller ikke systematisk ind på, hvor meget berigelseskriminalitet, man begår. 3) Oprindelseslandet har betydning for mængden af berigelseskriminalitet, hvor særligt oprindelse fra den arabiske region øger den relative mængde af berigelseskriminalitet, mens oprindelse fra Vesten, øvrige Asien, Sydamerika og Bosnien overordnet ikke øger andelen.

Forbehold

Der er to vigtige forbehold over for til undersøgelsens resultater. Det ene er måden resultaterne præsenteres på som enten "flere" eller "færre" domme end danskere. Eftersom vi ikke præsenteres for et mere præcist effektestimater, kan en sådan præsentation medføre overfortolkning af problemets reelle størrelse. Vi ved, at 19-årige mænd fra Libanon får flere domme end sammenlignelige danskere, men vi ved ikke, i hvilken grad – er det 3 % flere eller 30 % flere? Det andet forhold er relateret til niveauet af kontrol. Eftersom studiet kun sammenligner unge mænd, kan forskellene mellem dem rent socioøkonomisk fremstå små, fordi de endnu ikke har opnået deres endelige socioøkonomiske position. De kan dog fortsat komme fra socioøkonomisk meget forskellige hjem, hvilket

der ikke er taget højde for. Derudover kan kontrolvariablen "er mor/far dømt for berigelseskriminalitet" være svær at få data på for indvandrerne, og der kan derfor være en sammenligningsproblematik mellem dem og danskerne.

Studie 2: Andersen & Tranæs 2011

Anden udgivelse, der er fundet gennem litteraturgennemgangen, er ligeledes et studie fra Rockwool Fondens Forskningsenhed fra 2011. Med baggrund i dette studie er der henholdsvis udgivet et arbejdspapir med titlen "*Etniske minoriteters overrepræsentation i strafferetlige domme*" (Andersen & Tranæs 2011) samt et nyhedsbrev med titlen "*Efterkommeres kriminalitet halveret*" (Rockwool Fondens Forskningsenhed 2011). Studiet bygger på registerdata, hvor de undersøger andelen af fældende straffelovsovertrædelser for mænd i alderen 15-45 år i 2006 med inddragelse af data fra perioden 2002-2006.

Overordnet søger forskerne Lars Højsgaard Andersen og Torben Tranæs, der står bag dette studie, at kontrollere for så mange relevante forhold som muligt. Dette gør de dels ved at undersøge specifikke anderstrin for sig, dels ved at inddrage informationer om både den unge mands egen socioøkonomi og forældrenes. Dette måles for alle parter ud fra uddannelsesniveau, arbejdsmæssig stillingskategori, gennemsnitlig lønindkomst samt mængden af afhængighed af sociale ydelser. For forældrene inddrages desuden deres kriminalitetshistorik samt for morens vedkommende, hvor gammel hun var ved fødslen af sin søn. For den unge mand der undersøges, inkluderes desuden oplysninger om hans boligsituation, og hvorvidt han bor i en tæt befolket kommune.

Inklusionen af forældrenes socioøkonomiske position og kriminalitetshistorik medfører, at det er muligt at få større indsigt i forskellene mellem de unge. Forældreoplysningerne er imidlertid kun tilgængelige på efterkommere, hvorfor analyserne med kontrol for socioøkonomi er mest troværdige mellem etniske danskere og efterkommere. For indvandrernes vedkommende er det kun muligt at kontrollere for deres egen socioøkonomiske position.

Studiet søger generelt at nuancere forståelsen af overrepræsentation i kriminalitet blandt etniske minoritetsmænd. Dette gør de på forskellige måder. Unikt for dette studie er, at de både undersøger deltagelsen i kriminalitet målt ud fra andelen af unge, der har fået en dom samt omfanget af kriminalitet målt ud fra antallet af domme personerne i en gruppe har modtaget inden for en 5-årig periode.

Derudover søges forståelsen nuanceret ved at undersøge forskellige former for straffelovsovertrædelser ved at undersøge forskelle i kriminalitetens hårdhed samt ved at operere med forskellige inddelinger af de andre etniske grupper. Forfatterne pointerer dog, at det kun har været muligt at lave disse nuancerede analyser på den samlede undersøgelsesgruppe, mens de analyser, der alene omhandler de unge, blot skelner mellem vestlige og ikke-vestlige indvandrere og efterkommere.

Da kriminalitet generelt er hyppigst forekommende blandt unge, vil resultaterne af de mere nuancerede analyser ligeledes nævnes i resultatgennemgangen nedenfor, da de indirekte kan give viden om forskelle og nuancer i de etniske minoriteters kriminalitetstilbøjeligheder.

Resultater

De unge

I studiet finder forskerne en betydelig overrepræsentation i både deltagelse og omfang af kriminalitet blandt unge med anden etnisk baggrund end dansk. Denne forskel kan alene tilskrives gruppen af etniske minoriteter fra ikke-vestlige lande, da der ikke er forskel på kriminalitetsdeltagelsen blandt unge mænd fra vestlige lande og sammenlignelige danskere. Omfanget af kriminaliteten blandt 24-årige indvandrere fra vestlige lande viser sig endda at være knap 25 % lavere end omfanget af sammenlignelige danskeres kriminalitet. Ser man på gruppen af unge mænd fra ikke-vestlige lande, så er overrepræsentationen blandt 19-årige størst for indvandrerne, der har en odds ratio på 1,9 for de 19-årige og 1,7 for de 24-årige, når der analyseres på deltagelsen i kriminalitet. Det viser således, at andelen af indvandrere, der begår straffelovsovertrædelser og dømmes herfor, falder fra 19-24-årsalderen. For de ikke-vestlige efterkommere forholder det sig imidlertid omvendt; her stiger kriminalitetsandelen fra 19-24-årsalderen med en odds ratio på 1,5 og 1,8 for henholdsvis 19- og 24-årige. Det betyder således også, at mens det er indvandrerne, der er mest kriminelle som 19-årige, vender dette ved 24-årsalderen, når det gælder deltagelse i kriminalitet.

Det gælder for begge grupper, at forskellen mellem de etniske minoriteter og sammenlignelige danskere er udlignet, når de er 29 år, hvilket bevidner, at kriminalitet i høj grad er et ungdomsfænomen.

Med hensyn til omfanget af kriminaliteten blandt de ikke-vestlige indvandrere og efterkommerne kan nogenlunde samme billede genfindes. For de 19-årige, hvor overrepræsentationen er størst, gælder det, at omfanget af de ikke-vestlige indvandreres kriminalitet er 85 % højere end sammenlignelige danskeres, mens det for efterkommernes vedkommende er 64 %. Det betyder således, at både andelen af kriminelle og antallet af domme blandt minoritetsunge med ikke-vestlig baggrund er højere end sammenlignelige danskere – og dette gælder både for de 19- og 24-årige indvandrere og efterkommere samt for de 29-årige efterkommere. Dog falder overrepræsentation for begge grupper med alderen. Niveauet af overrepræsentationen i deltagelse og omfang er desuden nogenlunde ens hos de 19-årige, mens der kan spores en faldende overrepræsentation i antallet af domme hos de 24-årige ikke-vestlige indvandrere og efterkommere sammenlignet med niveauet af deres overrepræsentation i deltagelse (fra 1,7-1,9 i deltagelse til ca. 1,5 i omfang). Det vidner således om, at de etniske minoritetsunge overordnet ikke er *mere* kriminelle end sammenlignelige kriminelle danskere – der er blot en større andel kriminelle.

Overordnet konkluderes det i studiet, at der på trods af omfattende kontrol for socioøkonomiske status og alder, alligevel kan identificeres en overrepræsentation i kriminalitet

blandt etniske minoritetsunge fra ikke-vestlige lande. Denne er imidlertid kraftigt afhængig af alder, da den er mest markant blandt de yngre aldersgrupper. Omvendt gør det sig gældende for de vestlige indvandrere og efterkommere, der overordnet ikke adskiller sig fra danskerne – og hvis de gør er det gennem en underrepræsentation. Det bevidner, at herkomsten er sammenhængende med kriminalitetstilbøjeligheden. Det konkluderes desuden, at overrepræsentationen i både omfang og deltagelse overordnet er større blandt ikke-vestlige indvandrere end efterkommere.

Nedenfor præsenteres resultaterne fra de øvrige analyser, om end brugbarheden af disse er mindre, da de er fremkommet gennem generelle analyser for de 15-45-årige. Da kriminalitet hovedsageligt er et ungdomsfænomen, og der er kontrolleret for alder, findes de dog alligevel relevante.

15-45-årige mænd generelt

Overordnet viser disse analyser på den bredere mandlige befolkning samme resultater som for de unge: andelen af dømte ikke-vestlige indvandrere og efterkommere er højere end andelen blandt sammenlignelige danskere, mens der ikke er nogen signifikant forskel blandt de vestlige minoriteter og de etniske danskere. Denne systematik forekommer både, når straffelovsovertrædelser analyseres generelt, og når der kigges på de enkelte kriminalitetsformer samt på andelen af fængselsstraffe. Det bør dog bemærkes, at der ikke er forskel på andelen af etniske danskere og ikke-vestlige efterkommeres deltagelse i ejendoms kriminalitet, og denne gruppes overrepræsentation skal således tilskrives øget deltagelse i volds- og anden straffelovskriminalitet. Eksempelvis er andelen dømt for vold 55 % højere end andelen blandt en sammenlignelig gruppe danskere.

Hvad angår fængselsstraffe er ikke-vestlige indvandrere og efterkommere statistisk signifikant overrepræsenterede i forhold til sammenlignelige danskere, mens de vestlige minoriteter er underrepræsenterede, om end med en svagere statistisk sikkerhed. Niveaue af den øgede andel fængselsstraffe for de ikke-vestlige indvandrere og efterkommere er dog tilsvarende gruppernes øgede niveau af deltagelse i straffelovskriminalitet, og man kan derfor ikke konkludere, at de ikke-vestlige indvandrere og efterkommeres kriminalitet skulle være hårdere end danskernes.

I forhold til oprindelsesland, hvor der for de ikke-vestlige skelnes mellem oprindelse fra Mellemøsten, asiatiske² lande og andre ikke-vestlige lande, viser der sig signifikante forskelle. Indvandrere og efterkommere fra Mellemøsten er overrepræsenterede i andelen af strafferetlige domme, fordi andelen af dømte for voldskriminalitet og anden straffelovskriminalitet i denne gruppe er signifikant højere end ved sammenlignelige danskere. Der er ligeledes en overrepræsentation i andelen af indvandrere og efterkommere fra Mellemøsten, der modtager fængselsstraffe. Næsten samme resultater kan genfindes for indvandrere fra andre ikke-vestlige lande, om end de ligeledes er overrepræsenterede

² Mellemøsten er geografisk en region i Asien, men i mange studier vedrørende kriminalitet og oprindelse skelnes der mellem oprindelse fra henholdsvis Mellemøsten og det øvrige Asien, da der statistisk er store interne forskelle i kriminalitetshyppigheder mellem disse to grupper.

i deltagelsen i ejendomskrimi-nalitet. Efterkommerne fra andre ikke-vestlige lande er imidlertid kun signifikant anderledes end sammenlignelige danskere, hvad angår andelen af mænd, der har fået en fængselsstraf i 2006, og det betyder således, at der ikke er flere kriminelle blandt efterkommere fra et ikke-vestligt land sammenlignet med danskere. Den sidste gruppe af ikke-vestlige indvandrere og efterkommere er mænd fra asiatiske lande. Kriminalitetsdeltagelsen i denne gruppe er ikke anderledes end de etniske danskeres.

Det betyder overordnet, at overrepræsentationen i deltagelsen i kriminalitet i 2006 primært kan tilskrives mænd fra mellemøstlige landes øgede deltagelse i voldskriminalitet og anden straffelovskriminalitet samt andelen af indvandrere fra andre vestlige landes deltagelse i både ejendomskriminalitet, voldskriminalitet og anden straffelovskriminalitet. Det bevidner således, at der inden for de etniske grupper kan identificeres yderligere forskelle, både i andelen af kriminalitet og typen af den kriminalitet, de begår.

Vendes blikket mod den anden analyseform – omfanget af kriminaliteten – kan samme systematik overordnet genfindes. Både de vestlige indvandrere og efterkommere er signifikant underrepræsenterede, mens det modsatte gør sig gældende for de ikke-vestlige. Ser man på oprindelsesland adskiller asiatiske indvandrere og efterkommere sig igen fra de øvrige grupperinger af minoriteter med ikke-vestlig baggrund, da mænd med asiatisk baggrund heller ikke modtager flere domme end sammenlignelige danskere.

Analysen af omfanget viser dog, at de øvrige grupperinger ud fra oprindelseslande – mellemøstlige og andre ikke-vestlige lande – for både indvandrere og efterkommere er overrepræsenterede i alle kriminalitetsformerne i forhold til sammenlignelige danskere. Der er således bemærkelsesværdige forskelle mellem niveauet af overrepræsentation i henholdsvis andel deltagere i kriminalitet og antal domme for straffelovskriminalitet. Mens det for de unge gjaldt, at niveauet af overrepræsentation var nogenlunde ens både i deltagelse og omfang, så er resultaterne anderledes i nogle tilfælde, når man mere nuanceret undersøger forskelle i niveauerne inden for forskellige kriminalitetsformer og etniske grupperinger. Dette kommer særligt til udtryk blandt efterkommerne fra andre ikke-vestlige lande, da de i forhold til deltagelse ikke var overrepræsenterede i nogen kriminalitetsformer i forhold til danskerne, mens de i høj grad er det i omfang. Eksempelvis var efterkommerne fra andre ikke-vestlige lande på niveau med sammenlignelige danskere inden for deltagelse i anden straffelovskriminalitet. De er imidlertid dømt 2,7 gange oftere end danskere for denne form for kriminalitet. Det må således betyde, at om end der ikke er en større andel der dømmes, begår den kriminelle andel mænd inden for gruppen mere kriminalitet. Den samme tendens til højere niveau af omfang i forhold til deltagelse gælder efterkommere fra Mellemøsten og andre ikke-vestlige lande, hvad angår ejendomskriminalitet samt efterkommere fra andre ikke-vestlige lande, hvad angår voldskriminalitet. Ud fra dette kan det således tyde på, at der særligt blandt efterkommere fra ikke-vestlige lande er en tendens til et større omfang af kriminalitet blandt de kriminelle – selvom andelen af kriminelle ikke

er anderledes end blandt danskere. For indvandrerne er niveauet imidlertid ens i både omgang og deltagelse i alle kriminalitetsformer, hvorfor denne gruppes kriminelle ikke begår mere kriminalitet end sammenlignelige danske kriminelle.

Foruden disse forskellige opdelinger af etniske grupper analyserer forfatterne for de 15-45-årige ligeledes, hvorvidt man kan få mere nuanceret viden om over- og underrepræsentationen i strafferetlige afgørelser mellem etniske danskere og indvandrere ved at se på indvandrernes juridiske opholdsgrundlag. Her skelnes mellem uddannelses- og arbejds-søgende indvandrere, familiesammenførte indvandrere og flygtninge. Analysen viser, at det kun er de familiesammenførte indvandrere, der er overrepræsenterede i kriminalitetsdeltagelse sammenlignet med sammenlignelige, danske mænd, og dette skyldes hovedsageligt en større andel voldskriminelle. Flygtningene adskiller sig ikke signifikant fra etnisk danske mænd, mens uddannelses- og arbejdssøgende indvandrere er statistisk signifikant underrepræsenterede i alle undersøgte kriminalitetsformer. Når omfanget af domme undersøges, viser det sig dog, at også flygtninge er overrepræsenterede med hensyn til domme for voldskriminalitet og anden straffelovskriminalitet, hvilket betyder, at de kriminelle blandt flygtninge hyppigere dømmes end kriminelle sammenlignelige danskere. Analysen af sammenhænge mellem indvandrernes juridiske opholdsgrundlag og kriminalitet indikerer således overordnet, at årsagerne til indvandringen har betydning for andelen af kriminelle, hvor særligt de familiesammenførte indvandrere begår mere kriminalitet end etniske danskere, ligesom en større andel af gruppen er kriminelle.

Det kan overordnet konkluderes, at en større andel mænd fra ikke-vestlige lande begår kriminalitet, omfanget af deres kriminalitet er ligeledes højere, ligesom de oftere modtager fængselsstraffe for deres kriminalitet i forhold til sammenlignelige danskere. For ikke-vestlige efterkommere gælder det, at andelen af dømte kriminelle er 31 % højere end danskere, omfanget er 51 % højere og de idømmes fængselsstraf 67 % oftere (Rockwool Fondens Forskningsenhed 2011).

Hovedpointer

- Vestlige indvandrere og efterkommeres kriminalitetsniveau er på niveau med sammenlignelige danskere – eller lavere
- Overrepræsentationen er større blandt ikke-vestlige indvandrere end efterkommere – men falder for begge grupper med alderen
- Ikke-vestlige minoriteter er overrepræsenterede både med hensyn til andel kriminelle og antal domme for straffelovskriminalitet
- Det er mænd fra mellemøstlige lande og indvandre fra andre ikke-vestlige lande (minus asiatiske lande), der kan tilskrives overrepræsentationen
- Indvandrere fra ikke-vestlige lande er overrepræsenterede i alle kriminalitetsformer
- Andelen af efterkommere fra ikke-vestlige lande, der begår ejendoms-kriminalitet, er ikke anderledes end andelen af danskere. Deres overrepræsentation skyldes den øgede andel, der begår volds- og anden strafferetlig kriminalitet

- Efterkommere fra andre ikke-vestlige lande har ikke en større andel kriminelle end danskerne – men de kriminelle begår mere kriminalitet end kriminelle danskere (15-45 år)
- Blandt de unge er der ikke forskel på niveauet af deltagelse og omfang, og de kriminelle begår derfor ikke mere straffelovskriminalitet end de kriminelle danskere.

Forbehold

Overordnet vurderes analyserne og mængden af kontrol at være af høj kvalitet i forhold til de tilgængelige muligheder. Der er imidlertid to vigtige forbehold over for troværdigheden af resultaterne. For det første er ungdomsanalyserne af henholdsvis 19-, 24- og 29-årige foretaget på tværsnitsdata. Analysen viser, at overrepræsentationen i deltagelse i kriminalitet blandt de ikke-vestlige minoriteter falder for helt at forsvinde hos de 29-årige. Det er imidlertid ikke muligt med sikkerhed at konkludere, hvorvidt dettes skyldes alderen eller den samfundsmæssige kontekst på analysetidspunktet. Det betyder, at sikkerheden af resultaterne vil øges ved en lignende undersøgelse af gruppen af 19-årige, når de henholdsvis bliver 24 og 29 år.

Det andet – og væsentligste – forbehold for resultaterne er med hensyn til forskellen mellem indvandrere og efterkommerne. At overrepræsentationen er størst blandt indvandrere sammenlignet med efterkommerne kan være reelt, men det bør bemærkes, at dette ligeledes kan skyldes den begrænsede mulighed for kontrol for socioøkonomiske forhold for indvandrere. Forskerne peger selv på, at forældrenes socioøkonomi har stor betydning for de unges kriminalitetstilbøjelighed, men da det ikke er muligt at indhente oplysninger om indvandrernes forældres socioøkonomi, kan det risikeres, at indvandrere sammenlignes med danskere, der reelt set er bedre stillede rent socioøkonomisk. Det betyder, at indvandrernes overrepræsentation i kriminalitet kan være overdimensioneret i dette studie i forhold til, hvordan det faktisk forholder sig. Af den grund bør vægten i fortolkning af studiet lægges på sammenligner mellem danskere og ikke-vestlige efterkommerne.

Studie 3: Andersen & Tranæs 2015

Det tredje relevante studie er ligeledes udarbejdet og publiceret af Rockwool Fondens Forskningsenhed med udgivelserne "*Er ikke-vestlige indvandrere og efterkommerne mere kriminelle end danskere?*" (Andersen & Tranæs 2015) og nyhedsbrevet "*50 % flere ikke-vestlige efterkommerne dømmes for kriminalitet – sammenlignet med personer med dansk baggrund*" (Rockwool Fondens Forskningsenhed 2015) i 2015. Eftersom Rockwool ligeledes står bag dette studie er der mange ligheder mellem dette og ovenstående. Når det alligevel behandles selvstændigt skyldes det, at dette bygger på et nyt datagrundlag, da det er udgivet i 2015 og inddrager registerdata fra 1993-2011. Grundet fokus på ungdomskriminalitet i denne rapport er det særligt resultaterne for de 18-20-årige samt 23-25-årige mænd, der præsenteres her. Ligesom studiet fra 2011 har forfatterne også her valgt at findele efter oprindelseslande i mellemøstlige, asiatiske og andre ikke-vestlige, ligesom der fokuseres på fældende straffelovsovertrædelser generelt, voldskriminalitet samt ungdomskriminalitet. Analyserne er imidlertid kun udarbejdet for mandlige danskere og de

ikke-vestlige efterkommere, hvilket skyldes de tidligere nævnte forbehold med at sammenligne med indvandrere, når det ikke er muligt at kontrollere for deres forældrenes socioøkonomiske position. Det betyder således, at datagrundlaget – og vidensmængden – er mindre, men til gengæld er sammenligneligheden bedre. I forhold til kontrol, så opgives det i studiet, at der er kontrolleret for alder, den pågældende mands socioøkonomiske stilling samt forældrenes socioøkonomiske stilling, hvor der inddrages viden om deres uddannelse, beskæftigelse, indkomst samt kriminalitetshistorik. I modsætning til 2011-studiet er der her ikke præsenteret en mere transparent gennemgang af de inkluderede kontrolvariable, og det er derfor ikke gennemskueligt, hvorvidt kontrollen er tilsvarende den, de har anvendt i de tidligere udgivelser. Det er således en svaghed med hensyn til vores mulighed for at sammenligne resultaterne.

Resultater

Først og fremmest er der udarbejdet en komparativ analyse, hvor andelen af unge danskere og ikke-vestlige efterkommere, dømt for de forskellige kriminalitetsformer er sammenlignet fra henholdsvis 1999 og 2011. Overordnet kan det konkluderes, at forskellene i kriminalitet forsvinder med alderen, da der ved 28-30-årsalderen ingen forskelle er mellem danskerne og efterkommerne. Derudover viser resultaterne to interessante ting: når straffelovsovertrædelser betragtes generelt er der ingen nævneværdig forskel i overrepræsentationen fra 1999 til 2011, hverken for de 18-20-årige eller de 23-25-årige. Overrepræsentationen ligger således stabilt på omkring henholdsvis 1,6 og 1,8 for de to aldersgrupper. Inden for voldskriminalitet er der imidlertid forekommet en interessant udvikling. Mens en andel på 3,1 gange flere 18-20-årige ikke-vestlige efterkommere i 1999 blev dømt for vold, er dette tal i 2011 faldet til 1,8. Modsat gør det sig gældende for de 23-25-årige, hvor der i perioden derimod er forekommet en stigning fra 1,8 til 2,5. Der er således sket en forskydning i den 12-årige sammenligningsperiode, hvor voldskriminaliteten i dag synes at være hyppigere blandt de ældre efterkommere. Hvad angår ejendoms kriminalitet er der imidlertid sket et fald hos de 23-25-årige fra 1,6 til 1,3, mens niveauet for den yngre aldersgruppe er stabilt på 1,4. Der er således både sket en udvikling i, hvilken aldersgruppe, der står for størstedelen af overrepræsentationen – og inden for den ældre aldersgruppe, hvad det er for en kriminalitetsform, der primært kan tilskrives deres overrepræsentation.

Foruden den udviklingsorienterede analyse er der ligeledes udarbejdet en detaljeret analyse af forskelle i andele afhængig af oprindelsesland og kriminalitetstype for 2011 (andel, der har modtaget en dom i perioden 2009-2011).

Igen gør det sig gældende, at der ingen forskelle er i andelen af kriminelle mellem grupperne, når de når 28-30-årsalderen, både hvad angår volds- og ejendoms kriminalitet. Det gør sig ligeledes gældende, at efterkommere fra asiatiske lande er enten underrepræsenterede eller på niveau med sammenlignelige danskere inden for alle aldre og alle kriminalitetsformer. De unge efterkommeres samlede overrepræsentation i strafferetslige domme skal således forklares med andelen af unge fra mellemøstlige og andre ikke-vestlige landes tilbøjelighed til at begå både volds- og ejendoms kriminalitet. Den største forklaring på

overrepræsentationen skal findes inden for voldskriminalitet. Med en andel på henholdsvis 2,3 og 2,5 flere voldsdomme blandt de 18-20 årige og 23-25-årige kan en relativt stor forskel mellem etniske danskere og efterkommere fra mellemøstlige lande iagttages.

Samme tendens ses blandt efterkommerne fra andre ikke-vestlige lande, om end med et lidt mindre niveau af overrepræsentation. Hvad angår ejendoms kriminalitet er forskellene mindre for begge oprindelsesgrupper, men dog dokumenteres der fortsat en overrepræsentation.

Overordnet kan det konkluderes, at der på trods af et massivt fald i overrepræsentationen i voldskriminalitet blandt de helt unge fra 1999 til 2011, er det generelle niveau af ikke-vestlige efterkommeres overrepræsentation fortsat stabilt på cirka 1,6-1,8. Det betyder, at hver gang en gruppe unge danskere får 10 domme, får en sammenlignelig gruppe unge ikke-vestlige efterkommere 16-18 domme. Overrepræsentationen skyldes primært voldskriminalitet, begået af unge med mellemøstlig eller anden ikke-vestlig baggrund. Derudover er det tydeligt, at problematikken omkring en overrepræsentation i kriminalitet er et ungdomsfænomen, da forskellene mellem sammenlignelige grupper helt forsvinder ved 28-års-alderen.

Forbehold

Eftersom der ikke er en gennemskuelig oversigt over de anvendte kontrolvariable, bør sammenligning mellem dette og andre studier foretages med forsigtighed. Ud over dette vurderes kvaliteten dog som høj, særligt fordi sammenligningen kun foregår mellem efterkommere og indvandrere, hvor det er muligt at indhente samme mængde af baggrundsoplysninger.

Studie 4: Stevens 2005

Undersøgelsen "*Kriminalitet og uddannelsesforløb – En longitudinel undersøgelse af fødselsårgangen 1970*" (Stevens 2005) er udarbejdet af Justitsministeriets Forskningsenhed og udgivet i 2005. Undersøgelsen er således ældre end den fastsatte periode fra 2007-2017. Den er imidlertid medtaget, da det ikke har været muligt at finde nye danske studier, der har samme fokus på sammenhængen mellem etnicitet, uddannelsesforløb og kriminalitet.

Ligesom i flere af de øvrige er etnicitet ikke omdrejningspunktet i studiet, men da det medtages som kontrolvariabel i analysen, er studiets resultater også relevante her. Etnicitet operationaliseres bredt med udgangspunkt i oprindelse som unge med dansk, vestlig eller ikke-vestlig baggrund. Kun 2 % har anden etnisk baggrund end dansk. Studiet er baseret på registerdata, hvor unge født i 1970 følges fra 1985-2001. Populationen består dermed af en kohorte fra de er 15 til de er 31 år, om end data fra deres barndom ligeledes inddrages. Undersøgelsens formål er at undersøge sammenhængen mellem uddannelsesforløb og kriminalitet blandt unge, når der kontrolleres for effekten af en lang række andre velkendte kriminogene faktorer som køn samt økonomiske, sociale og kulturelle opvækstvilkår.

Resultater

Det konkluderes i undersøgelsen, at der ikke er en sammenhæng mellem de unges kriminalitetsrisiko og etnicitet, når der er kontrolleret for de øvrige forhold. Det er endda den eneste faktor i analysen, der ikke viser sig at have betydning for kriminalitetsrisikoen.

Forbehold

Største umiddelbare forbehold er undersøgelsens alder, hvor det ikke kan vides, om lignende forhold fortsat 15 år senere vil gøre sig gældende samt, at målet på etnicitet er så bredt, at det ikke er muligt at undersøge eventuelle nuancer inden for de enkelte etniske grupper.

Studie 5: Gabrielsen 2007

Det femte studie "*Ungdomsundersøgelse 2006 – Undersøgelse af selvrapporteret kriminalitet blandt 7.-9. klasser i hovedstadsområdet*" (Gabrielsen 2007) baserer sig på en spør-geeskemaundersøgelse blandt 1347 elever i 7.-9. klasse på folkeskoler eller privatskoler i hovedstadsområdet. Undersøgelsen er en del af en større international undersøgelse med 30 europæiske, deltagende lande. Det er kun i den danske undersøgelse, at etnicitet er undersøgt.

Modsat de fleste andre studier er etnicitet i dette studie ikke operationaliseret efter Danmarks Statistiks standard. En dansker forstås som en danskfødt person, hvor *begge* forældre ligeledes er danskfødte, mens en indvandrer modsat forstås som en person født i udlandet, hvor begge forældre ligeledes er født i udlandet. En efterkommer er derimod en person, der er født i Danmark, men hvor *mindst den ene* forælder er født i udlandet. Det er således definitionen af efterkommere, der afviger fra den hyppigst anvendte operationalisering, og det er vigtigt at bemærke i forhold til sammenligningen med resultater fra andre studier. Der er 72 % etniske danskere i studiet, mens det ikke er angivet, hvor stor en del af de resterende 28 % henholdsvis indvandrere og efterkommere udgør.

Resultater

I dette studie finder forskeren gennem deskriptive analyser ikke, at etnicitet er sammenhængende med kriminalitet. Kun i to ud af de i alt 17 mål på kriminalitet er der signifikante forskelle på danske unge og unge indvandrere eller efterkommere. Og dette henholdsvis som en under- og en overrepræsentation. En markant større andel danskere end både indvandrere og efterkommere har erfaring med at drikke øl, vin eller færdigblandede drikke. Dette har 77 % af danskerne gjort mod henholdsvis 51 % og 32 % af henholdsvis indvandrerne og efterkommerne i undersøgelsen. Dette kan sandsynligvis forklares med forskellige alkohol kulturer i danske hjem sammenlignet med andre lande. Kun i forhold til spørgsmålet om at have gået med våben svarer en større andel unge med indvandrerbaggrund tilkendegivende. Dette har 30 % af indvandrerne gjort, mens kun halvt så mange danskere og efterkommere har samme erfaring. Derudover finder forskeren, at etnicitet ingen betydning har for de unges placering i tre opstillede kriminalitetskategorier; de lovlydige, de øvede og de professionelle.

Overordnet konkluderes det således, at etnicitet ikke er sammenhængende med kriminelle erfaringer og mængden heraf.

Forbehold

Resultaterne er fremkommet gennem deskriptiv statistik, og der er således ikke kontrolleret for forskelle mellem de sammenlignede grupper. Derudover opereres der her med en anden operationalisering af "efterkommere" end hovedparten af studierne, og derfor kan resultaterne være svære at sammenligne. Undersøgelsen er desuden kun foretaget i hovedstadsområdet, og da både kriminalitetsfrekvensen og koncentrationen af anden etniske unge er højere der end i resten af landet, kan det påvirke generaliserbarheden (Danmarks Statistik 2017; Clausen et al. 2009).

Studie 6: Pedersen & Lindstad 2011

Det sjette studie er ligesom det forrige udarbejdet af Justitsministeriets Forskningskontor, men modsat flere af de forrige studier, er dette studie lavet med et andet formål end det, der er omdrejningspunktet i denne kortlægning. Studiet "*Første Led i Fødekæden – En undersøgelse af børn og unge i kriminelle grupper*" (Pedersen & Lindstad 2011) fra 2011 har til formål at undersøge, hvad der karakteriserer de børn og unge, der indgår i kriminelle grupperinger. Studiet er baseret på selvrapportering blandt 1886 børn og unge i 7.-10. klasse på almene folkeskoler i socialt udsatte boligområder i Storkøbenhavn. Data er således ikke repræsentative for unge i Danmark generelt, hvilket er vigtigt at bemærke i forhold til brugen af resultaterne. Det ses eksempelvis ved respondenternes etniske sammensætning: 46 % er danskere, 12 % er indvandrere og 42 % er efterkommere, hvilket viser en klar skævhed i forhold til sammensætningen blandt unge på landsplan. Det bemærkes ligeledes, at de undersøgte områder generelt er karakteriseret ved lavere socioøkonomiske forhold end gennemsnittet i Danmark. Med hensyn til studiets operationalisering af etnicitet er de unge både spurgt om, hvorvidt de selv og henholdsvis deres mor og far er født i eller uden for Danmark, og de kan på den måde operere med samme definition af indvandrere, efterkommere og etniske danskere, som Danmarks Statistik gør.

Kriminelle grupper betegner grupper af unge, der har holdt sammen i længere tid, hænger meget ud på gaden, begår kriminalitet sammen og accepterer kriminalitet som en del af gruppens fælles aktiviteter. 13 % af de unge karakteriseres som medlemmer af denne type grupper, og disse sammenlignes med de øvrige unge, der enten defineres som 1) lovlige (angiver ikke at have begået nogen af de undersøgte kriminalitetsformer), 2) småkriminelle (har begået mindre alvorlig kriminalitet) og 3) alvorligt kriminelle (har begået alvorligere kriminalitet og har generelt en højere kriminalitetsfrekvens end de småkriminelle).

Resultater

Ved en deskriptiv analyse konkluderes det, at danske unge er svagt overrepræsenterede i de kriminelle grupper, da 52 % er etniske danskere, mens 40 % er efterkommere og 8 %

er indvandrere. Samme tendens gør sig gældende hos både de alvorligt kriminelle og de småkriminelle. Gruppen af lovlydige består derimod af 39 % danskere, 11 % indvandrere og 51 % efterkommere. At fordelingerne er således, når der samlet set indgår flere unge med anden etnisk baggrund end dansk i undersøgelsen i forhold til danskere, kan synes overraskende i forhold til de øvrige undersøgelsers fund og den generelle forståelse af, at etniske minoritetsunge er overrepræsenterede i kriminalitet. Denne diskrepans diskuteres af forskerne bag studiet og forklares på to måder: enten skyldes det, at minoritetsunges kriminalitet oftere opdages, hvorfor de er overrepræsenterede i kriminalregistret. Det kan imidlertid også skyldes studiets ikke-repræsentative datagrundlag, hvorfor de etniske danskere i undersøgelsen kan være socioøkonomisk lavere stillet end de øvrige – forhold vi ved er sammenhængende med kriminalitet.

Forskerne bag undersøgelsen har også ved hjælp af en logistisk regressionsmodel undersøgt risikoen for som ung at indgå i en kriminel gruppering i forhold til de øvrige unge, når der kontrolleres for forskelle mellem de etniske grupper. Denne analyse viser modsat en statistisk signifikant øget risiko for at indgå i grupperne for efterkommere. Det må således skyldes, at de etniske danskere i højere grad end efterkommerne er karakteriseret ved de øvrige forhold, der er kontrolleret for, hvorfor deres etnicitet som danskere ikke i sig selv er en selvstændig forklaring. De øvrige signifikante forhold, der øger risikoen, er køn (dreng), minimalt forældreopsyn, lav selvkontrol, svage prosociale værdier, lav skamfølelse, mange kriminelle venner, hyppig færden i risikomiljøer samt hyppigt forbrug af rusmidler. Disse forhold må således i højere grad karakterisere de etniske danske unge, der indgår i kriminelle grupper. Forskerne konkluderer, at efterkommernes øgede risiko for at indgå i de kriminelle grupper derimod må forklares med forhold, der ikke er medtaget i undersøgelsen, så som øget oplevet diskrimination eller vrede mod det danske samfund. Efterkommernes øgede risiko genfindes i de regressionsanalyser, hvor unge i kriminelle grupper sammenlignes med unge generelt, lovlydige unge og de småkriminelle. Etnicitet spiller imidlertid ingen rolle i forhold til, om den unge indgår i en kriminelle gruppe eller i gruppen af alvorligt kriminelle.

Et sidste relevant resultat angår den etniske sammensætning i de kriminelle grupper. 33 % af de unge indgår i grupper, hvor alle eller de fleste har dansk baggrund, mens 58 % af de unge i kriminelle grupper indgår i grupper, hvor alle eller hovedparten har anden etnisk baggrund end dansk. Det bevidner således, at der blandt etniske minoriteter er en større tendens til at gruppere sig med etnisk ligesindede.

Forbehold

Som allerede nævnt er det vigtigste forbehold ved dette studie, at det ikke er repræsentativt, og resultaterne kan således ikke anvendes til at sige noget generelt om forholdet mellem kriminelle grupperinger blandt unge og etnicitet. Resultaterne kan dog anvendes som pejlemærker i forhold til at forstå mønstre i kriminalitetsgrupper blandt unge i de i forvejen udsatte boligområder.

Studie 7: Kyvsgaard 2017

Næste studie er publiceret af Justitsministeriets Forskningskontor i 2017, hvor fokus har været at undersøge karakteristika ved de gerningspersoner, der dømmes for seksualforbrydelserne voldtægt, blufærdighedskrænkelser og seksualforbrydelser mod børn under 12 år (Kyvsgaard 2017). Dette er undersøgt gennem data over alle dømte i perioden 2010-2015 sammenlignet med andre dømte mænd samt alle mænd generelt. Etnicitet er målt ud fra oprindelse og inddelt i indvandrere og efterkommere fra henholdsvis vestlige og ikke-vestlige lande.

Resultater

I studiet konkluderes det, at mens etniske minoriteter er underrepræsenterede blandt dømte for sager vedrørende seksualforbrydelser mod børn, så er de overrepræsenterede inden for både voldtægt og blufærdighedskrænkelser. Omkring 11 % af befolkningen på undersøgelsestidspunktet havde anden etnisk baggrund end dansk, mens 29 % af de dømte for voldtægt var af anden etnisk baggrund og 16 % af de dømte for blufærdighedskrænkelser. Yderligere blev henholdsvis 9 % og 3 % personer uden fast ophold i Danmark dømt for voldtægt og blufærdighedskrænkelser. Det konkluderes ligeledes, at overrepræsentationen primært skyldes minoritetsmænd fra ikke-vestlige lande. Studier viser således, at mænd med anden etnisk baggrund, herunder særligt ikke-vestlig baggrund, andelsmæssigt begår flere voldtægter og blufærdighedskrænkelser end etnisk danske mænd. Antalsmæssigt begås størstedelen af seksualforbrydelserne imidlertid fortsat af etnisk danske mænd.

En særskilt analyse, der inddeler *de dømte mænd* efter alder, viser, at etniske danskere og ikke-vestlige indvandrere aldersmæssigt følger samme kurve, hvor eksempelvis en lige stor andel på knap hver fjerde af de voldtægtsdømte henholdsvis etniske danskere og indvandrere fra ikke-vestlige lande er i alderen 15-19 år.

Der kontrolleres ikke for andre forhold i studiet end sammenlignelig alder. De foretager dog deskriptive analyser af karakteristika ved de dømte mænd, hvor det konkluderes i tråd med kriminologisk viden, at de dømte for seksualforbrydelser rent socioøkonomisk er ringere stillet end gennemsnitlige mænd i samme alder, og at dette i særdeleshed gør sig gældende for voldtægtsforbrydere.

Forbehold

Da studiet ikke kontrollerer for forskellige forhold ved de tre grupper af mænd, kan de internt være så forskellige, at deres kriminalitetshyppighed kan være svær at sammenligne. De deskriptive fund tilbyder imidlertid i sig selv værdifuld viden om andele inden for de enkelte grupper, der dømmes for seksualforbrydelser.

Studie 8: Pedersen & Jørgensen 2017

Dette studie kaldet "*Ungdomskriminalitet – De mest kriminelle*" (Pedersen & Jørgensen 2017) er ligeså udarbejdet af Justitsministeriets Forskningskontor. I studiet har formålet

ikke været at undersøge sammenhængen mellem etnicitet og ungdomskriminalitet, men derimod at undersøge, hvad der karakteriserer de mest kriminelle unge. De har dog etnicitet målt som national oprindelse med som variabel, og derfor bliver en mindre del af studiets fund relevante i en kortlægning af ungdomskriminalitetens blandt unge med minoritetsbaggrund. Studiet kan bibringe viden om, hvorvidt etnicitet er sammenhængende med alvorsgraden af kriminalitet, da de "mest kriminelle" anses som alvorligere kriminelle end de øvrige.

Undersøgelsen bygger på registerdata for alle unge født i 1996, og kohorten undersøges fra de er 10-17 år gamle – altså i perioden 2001-2015. Der er fokus på alle former for lovovertrædelser – både overtrædelser af straffeloven og særlovene. Unge 10-14-årige betragtes som kriminelle, hvis de er blevet registreret som "mistænkt", mens de 15-17-årige skal være registreret som "sigtet" for en lovovertrædelse.

I studiet er formålet at undersøge, dels hvad der karakteriserer de mest kriminelle unge, dels hvordan disse adskiller sig fra andre kategorier af unge. Dette gøres ved at inddele de unge i fire kriminalitetskategorier ud fra alvorsgraden af kriminaliteten og sammenligne dem på en lang række parametre som antal skoleskift, karaktersnit, den unge og forældrenes kontakt med psykiatrien, familieforhold, familiens kriminalitetshistorik, familiens socioøkonomiske stilling med videre. Denne sammenligning foregår mellem følgende fire kriminalitetskategorier:

- De lovlydige → 0 registreringer
- Småkriminelle → Unge, der kun er registreret for mindre alvorlig kriminalitet (*butikstyveri, brugstyveri af cykel, indbrud i ubeboede bebyggelser mm.*)
- Alvorlige kriminelle → Unge, der (også) er registreret for 1-2 tilfælde af alvorlig kriminalitet (*seksualforbrydelser, voldsforbrydelser, indbrud i beboelse el. forretning, overtrædelser af våbenloven eller lov om euforiserende stoffer mm.*)
- Mest kriminelle → Unge, der er registreret for mindst 3 forhold af alvorlig kriminalitet og/eller for mindst ét forhold af særligt alvorlig kriminalitet (*voldtægt, manddrab, groft røveri samt salg eller smugling af narkotika*)

Gruppen af de mest kriminelle udgør kun 1 % af de unge 10-17-årige, men står alligevel for 1/3 af al den kriminalitet unge 10-17-årige fra 1996 samlet er registreret for.

Resultater

I studiet undersøges andelen af unge med anden etnisk baggrund i kriminalitetskategorierne. Først og fremmest er det tydeligt, at der i alle kategorier er flest etniske danskere, hvilket er naturligt, da de også udgør størstedelen af den samlede ungdomsgruppe. Resultaterne viser imidlertid også, at andelen af unge med anden etnisk baggrund end dansk stiger med alvorsgraden af kriminalitetskategorien. Unge med minoritetsbaggrund er dermed de mest repræsenterede i gruppen af mest kriminelle, mens de modsat er mindst repræsenterede i gruppen af lovlydige. Det er særligt indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande, der medfører denne tendens, da andelen af minoritetsunge fra vestlige

lande er lige stor på omkring 3 % i alle fire kriminalitetskategorier. Kategorien af mest kriminelle udgøres af henholdsvis 9 % og 24 % indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande – mens deres andel blandt de lovlydige er henholdsvis 3 % og 6 %. Der er således flere minoritetsunge blandt de mest kriminelle i forhold til de lovlydige, mens det for de unge med dansk baggrund forholder sig anderledes, da 90 % af de lovlydige er etniske danskere mod 65 % af de mest kriminelle. Det er dog vigtigt at pointere, at disse tal ikke er kontrollerede, hvorfor grupperne kun er sammenlignelige med hensyn til deres alder. Det er ligeledes vigtigt at nævne, at disse tal er andele inden for kriminalitetsgrupperne og således ikke andele inden for de etniske grupper samlet set. Ser man på dem, så er 80 % af de unge med anden etnisk baggrund end dansk lovlydige. Det er således 4/5 minoritetsunge født i 1996, der ikke er registreret overhovedet i politiets registre. Af dem, der er registrerede, kan 12 % karakteriseres som småkriminelle, 5 % som alvorligt kriminelle og de sidste 3 % som mest kriminelle³. I en regressionsanalyse, hvor der er kontrolleret for et hav af andre forhold som køn, skoleskift, karaktersnit, forældres socioøkonomiske stilling, familiens kriminalitetshistorik og forældrenes kontakt med psykiatrien med videre viser det sig dog, at risikoen for som ung at ende i kategorien af de mest kriminelle er øget for unge drenge med anden etnisk baggrund end dansk sammenlignet med etniske danskere. Forfatterne finder ligeledes, at risikoen for, at unge med anden etnisk herkomst ender i kategorien af mest kriminelle øges, hvis den unge ligeledes bor i et af myndighederne defineret Særligt Udsat Boligområde (SUB-område), eller hvis mindst én af den unges forældre har været i kontakt med psykiatrien sammenlignet med andre unge med anden etnisk herkomst.

Forbehold

Det kan være problematisk at tillægge undersøgelser, der fokuserer på mistænkte og sigtede, for stor værdi, da vi reelt ikke ved, hvorvidt de er skyldige i det, de er registrerede for, hvorfor validiteten af denne type studier kan diskuteres. Derudover er flere af undersøgelsens resultater kun angivet for de unge med anden etnisk baggrund, hvilket besværliggør en egentlig sammenligning med danske unge.

Studie 9: Danmarks Statistik 2007-2017

Siden 2007 har Danmarks Statistik årligt udgivet en publikation ved navn "*Indvandrere i Danmark*". Årspublikationerne kortlægger en lang række forhold omkring indvandrere og efterkommere i Danmark med baggrund i registeroplysninger fra Danmarks Statistik. Hvert år indgår der også et kapitel omkring kriminalitet. I denne kortlægning er det resultater fra udgivelserne fra 2007, 2012 samt 2017, der præsenteres for både at kunne undersøge udvikling og aktualitet.

Det bør nævnes, at der i alle årspublikationerne præsenteres en lang række data inden for kriminalitetsområdet, men at det kun er et fåtal af disse, der er medtaget her. Det skyldes

³ Sammenlignelige tal for de etniske danske unge er desværre ikke præsenteret, da studiet er udarbejdet til et andet formål.

primært, at en stor del af deres konklusioner baserer sig på absolutte tal eller på fordelinger, hvor der ikke er taget højde for forskelle mellem de etniske grupper. I disse afsnit er der ellers præsenteret resultater for de unge aldersgrupper særskilt, hvilket ikke er tilfældet i den resterende del af rapporterne, men da de ikke er kontrollerede, er de ikke medtaget i denne vidensopsamling. Resultaterne her beror således på statistik for alle 15-79-årige, men med kontrol for alder.

Med hensyn til kontrol, så kontrolleres der i de første to publikationer alene for alder og socioøkonomisk status forstået som personens arbejdsmarkedstilknytning/stillingsgruppe. I den nyeste udgave fra 2017 udvidede de denne kontrol til også at medtage viden om 1) det højeste uddannelsesnivea i familien og 2) familiens disponible ækvivalerede indkomst. Rent metodisk kan den seneste udgave således anses som den af højest kvalitet. Der er imidlertid den problematik, at de ikke kontrollerer for alle forholdene samtidig – der opgives således separate resultater for hver kontrolform, hvorfor vi fortsat ikke er i stand til at vurdere, i hvilken grad overrepræsentationen vil eksistere, hvis alle forhold var sammenlignelige. Ved at undersøge effekten af de forskellige former viser det sig, at den mest betydningsfulde kontrol oftest ikke er socioøkonomisk stillingsgruppe, som ellers er eneste kontrol anvendt ud over alder i de øvrige årspublikationer. Den der oftest mindsker forskellene mest og således bedst muligt gør grupperne sammenlignelige er derimod kontrollen for familiens indkomst. Det er dog ikke konsekvent, og det synes at være forskelligt for oprindelseslandene og for typen af kriminalitet, hvilken kontrolform, der har den største betydning.

Nedenfor er det de bedste resultater fra udgivelserne, der præsenteres, mens de øvrige ikke berøres. Når udviklingen mellem årene sammenlignes er det med afsæt i kontrollerede data for alder og socioøkonomisk status. Det vil imidlertid nævnes, hvis en anden kontrolform i 2017 har medført en væsentligt mindre overrepræsentation.

Resultater

Danskerne fik tildelt 88 % af de domme, der blev tildelt i 2005, 85 % i 2011 og 82 % i 2016⁴. Indvandrernes udvikling i andel af de tildelte domme er modsat steget fra 10 % i 2005, 12 % i 2011 og 13 % i 2016, mens det for efterkommerne gælder henholdsvis 2 %, 3 % og 5 % i de tre udvalgte år. Det indikerer således en absolut stigning i andelen af domme til etniske minoriteter og modsat et fald til etniske danskere, hvilket nok primært kan tilskrives den demografiske udvikling i den 11-årige periode.

Herkomst og oprindelse

Det er i årspublikationerne nuanceret undersøgt, hvilken rolle den enkeltes herkomst og oprindelsesland spiller for kriminalitetsindekset. Overordnet gør det sig gældende, at både indvandrere og efterkommere efter kontrol for alder og socioøkonomisk status er overrepræsenterede i kriminalitet, indvandrere fra vestlige lande er underrepræsenterede, mens

⁴ Andele fra 2016 beror på egne beregninger

efterkommere fra vestlige lande stort set ligger på niveau med danskerne. I 2005 var kriminaliteten blandt mænd fra ikke-vestlige lande 31 % højere end niveauet blandt hele den mandlige befolkning. I 2011 var denne overrepræsentation steget til 43 % højere blandt ikke-vestlige minoritetsmænd.

Det er særligt de mandlige ikke-vestlige efterkommere, der er årsag til overrepræsentationen, og denne tendens er stigende: i 2011 var kriminaliteten 121 % højere for mandlige ikke-vestlige efterkommere og 27 % højere for de mandlige ikke-vestlige indvandrere, når man sammenligner med det gennemsnitlige niveau for alle mænd og kontrollerer for alder og socioøkonomisk status. I 2016 var kriminaliteten derimod 140 % højere for mandlige ikke-vestlige efterkommere og "kun" 13 % højere blandt de mandlige ikke-vestlige indvandrere ved samme kontrolform. Der er altså forekommet et fald blandt indvandrerne samtidig med en stigning blandt efterkommerne. Det bør dog bemærkes, at overrepræsentationen for de mandlige ikke-vestlige efterkommere falder til at være 100 % højere end det gennemsnitlige niveau, når der i stedet for alder og socioøkonomi kontrolleres for alder og familiens højeste uddannelsesniveau.

Det er kortlagt, at overrepræsentationen kun gør sig gældende for de ikke-vestlige minoriteter, primært grundet efterkommerne. Det er derfor interessant at dykke ned i, hvilke oprindelseslande, der primært kan tilskrives overrepræsentationen. Dette er undersøgt både i 2012 og 2017. I 2012-udgivelsen er minoritetsmænd fra syv forskellige lande overrepræsenterede med et indeks på over 150. Det gælder følgende lande, der er listet efter graden af deres overrepræsentation: Libanon, Jugoslavien, Marokko, Tyrkiet, Somalia, Pakistan og Irak. I den nyeste udgivelse er lignende tal nuanceret præsenteret for henholdsvis mandlige indvandrere og efterkommere. Det viser sig her, at mandlige indvandre fra kun fire oprindelseslande – Libanon, Jugoslavien, Irak og Somalia – har et indeks på over 150. Tværtimod gælder det 10 forskellige lande, når der zoomes ind på efterkommerne. Libanon er på trods af forskellige kontrolformer det oprindelsesland med den største overrepræsentation i forhold til gennemsnittet blandt alle mænd. Når der kontrolleres for alder og familiens uddannelsesniveau, der er den mest effektive kontrolform for denne gruppe, er deres indeks på 302, hvor indeks 100 er gennemsnittet for alle mænd. De øvrige lande varierer med hensyn til rækkefølgen mellem dem afhængig af, hvilken kontrolform, der er anvendt. For seks ud af 10 lande er det dog kontrol for alder og familiens indkomstniveau, der har størst effekt, og de præsenteres derfor efter denne rækkefølge: Libanon, Marokko, Syrien, Pakistan, Somalia, Tyrkiet, Irak, Jugoslavien, Iran og Afghanistan. Opgørelsen af oprindelseslande viser først og fremmest, at den største problematik med overrepræsentation kan tilskrives mellemøstlige og afrikanske lande. Desuden viser det sig, at oprindelseslandene Libanon, Jugoslavien, Irak og Somalia har en større betydning for kriminaliteten, da både indvandrere og efterkommere fra disse lande har indeks over 150, hvilket anses som særligt høje.

Modsat gælder det, at både indvandrere og efterkommere fra europæiske lande, øvrige asiatiske lande eller USA overordnet ikke er overrepræsenterede i kriminalitet.

Kriminalitetsform

I statistikkerne skelnes mellem straffelovskriminalitet generelt, herunder voldskriminalitet og ejendoms-kriminalitet, færdselslovsovertrædelser samt særlove. Her rapporteres resultater fra 2011, da opgørelserne inden for dette område er bedst i den udgivelse.

De vestlige indvandrere er klart underrepræsenterede i alle kriminalitetsformer i alle tre undersøgte år, mens de vestlige efterkommere varierer mere. Mens de begår færre færdselslovsovertrædelser og ejendoms-kriminalitet end flertallet, er andelen af domme for voldskriminalitet 21 % over gennemsnittet for mænd. Overordnet er de dog på niveau med det samlede gennemsnit.

Hvad angår de ikke-vestlige mænd konkluderes det, at både indvandrere og efterkommere er overrepræsenterede i samtlige kriminalitetsformer – dog med store forskelle i niveauet mellem de to grupper. Andelen af særlovsovertrædelser er for de ikke-vestlige indvandrere kun svagt over det gennemsnitlige niveau, mens den for efterkommerne er 94 % over gennemsnittet. Det er dog den kriminalitetsform, hvor de er tættest på gennemsnittet for alle mænd. Inden for straffelovskriminalitet er det vold snarere end ejendoms-kriminalitet, der primært medfører overrepræsentationen. Ud over vold, hvor efterkommernes kriminalitet er 157 % højere end gennemsnittet, forklares overrepræsentationen også i høj grad med færdselslovskriminalitet, hvor de er 149 % over gennemsnittet ved kontrol for alder og socioøkonomi. Det betyder således, at efterkommernes højeste overrepræsentation er inden for voldskriminalitet. Ved en lignende statistik for 2016 er dette forhold dog ændret, hvor overrepræsentationen er højere for færdselslovskriminalitet. Dette kan både indikere et reelt fald eller, at der er anvendt andre kontrolformer, der nuancerer billedet.

I udgivelsen fra 2017 er resultaterne fokuseret på efterkommere opdelt efter oprindelseslandene: Marokko, Libanon, Syrien, Pakistan, Irak, Somalia, Iran og Tyrkiet. De tre førstnævnte har et indeks på over 150 for alle kriminalitetsformer uanset kontrolform. Efterkommere fra Irak og Pakistan er kun overrepræsenterede med indeks over 150 inden for færdselslovsovertrædelser, særlove og voldskriminalitet, mens det samme gør sig gældende for efterkommere fra Somalia, hvad angår overtrædelser af særlove, volds- og ejendoms-kriminalitet. Efterkommere fra Iran har kun et niveau over 150 i voldskriminalitet og særlove, mens efterkommere med oprindelse i Tyrkiet alene har det inden for færdselslovsovertrædelser. Det indikerer således, at betydningen af det enkelte oprindelsesland ikke blot er relevant i spørgsmålet om overrepræsentation eller ej generelt set, men at der også er forskelle i graden af overrepræsentation i de enkelte kriminalitetsformer afhængig af oprindelsesland.

Køn

Det er ovenfor fastslået, at minoriteter fra ikke-vestlige lande er overrepræsenterede i den registrerede kriminalitet, og de fleste opgørelser er opgjort for mænd. En anden måde at nuancere resultaterne på er ved at undersøge kønsforskelle. Det viser sig nemlig, at der er kønsmæssige forskelle, der er vigtige i diskussionen af en overrepræsentation.

I 2007, hvor de analyserede på data fra 2005, fandt de ved kontrol for alder og socioøkonomisk status ingen forskel i andelen af dømte generelt set mellem danske og udenlandske kvinder. I 2012 og 2017 nuanceres opdelingen ved at sammenligne indvandrere og efterkommere fra vestlige og ikke-vestlige lande inden for forskellige lovovertrædelser. Overordnet kan billedet for mændene genfindes – vestlige indvandrere er underrepræsenterede, vestlige efterkommere er på niveau med danskerne og de ikke-vestlige efterkommere er overrepræsenterede. Det gælder dog her modsat mændene, at også de ikke-vestlige indvandrere er underrepræsenterede generelt set. Zoomes der ind på de enkelte lovovertrædelser, hvor opgørelserne er bedst for 2012, så gælder det for alle efterkommere og de ikke-vestlige indvandrere, at de er overrepræsenterede i ejendoms kriminalitet. Efterkommernes ejendoms kriminalitet er mellem 65-68 % højere end gennemsnittet for alle kvinder, mens de ikke-vestlige indvandrere er 30 % højere. Modsat er alle minoritetskvinder på nær de vestlige efterkommere underrepræsenterede, hvad angår overtrædelser af særlove, mens danske kvinder ligger over gennemsnitsniveauet. Den bedste opgørelse fra 2017, hvor der er kontrolleret for de udvalgte forhold, fokuserer kun på ikke-vestlige efterkommere, da de er den gruppe, der udmærker sig i statistikken. Det ses dog her, at når der kontrolleres for alder og enten familiens uddannelse eller indkomst, så falder overrepræsentationen inden for vold, mens kvinders andel er på niveau med gennemsnittet inden for særlovsovertrædelser. Det er dermed særligt overtrædelser af færdselsloven, der medfører de kvindelige efterkommeres overrepræsentation med et indeks på 180, når der kontrolleres for alder og familiens højeste uddannelse.

Forbehold

Det klare forbehold ved tolkningen af disse resultater er graden af kontrol. I alle årene har de kontrolleret for alder og socioøkonomisk status målt som den enkeltes egen arbejdsmarkedstilknytning. Denne kontrolform kan i høj grad diskuteres, når kriminaliteten primært begås af unge, der endnu ikke adskiller sig meget i forhold til deres relation til arbejdsmarkedet. Det kan derfor være et svagt mål til at skabe sammenlignelige grupper. Som noget nyt begyndte de i 2017 ligeledes at medtage faktorerne "familiens højeste uddannelsesniveau" og "familiens indkomstniveau". De konkluderer også i den nyeste udgivelse, at disse forhold mindsker overrepræsentationen. De kontrollerer imidlertid ikke for alle tre socioøkonomiske faktorer på en gang – som andre studier gør – og af den grund vurderes kontrolgraden fortsat at være af mindre kvalitet, hvilket påvirker analyseresultaternes anvendelighed.

Derudover er det i forhold til sammenligneligheden med de øvrige studier også vigtigt at have for øje, at Danmarks Statistik primært sammenligner etniske grupperingers kriminalitetsindeks, når indeks 100 angiver den gennemsnitlige kriminalitet for alle i befolkningen. Det er modsat de fleste andre, der sammenligner de etniske minoritetsgrupper med danskerne.

Derudover er det vigtigt igen at nævne, at resultatgennemgangen beror på resultater for alle 15-79-årige, når der er kontrolleret for alder samt et mål på socioøkonomi. Det skyldes, at de opgørelser, der er præsenteret for de 15-19-årige ikke er kontrolleret for nogen

forhold, og troværdigheden af dem vurderes derfor som værende for lav til, at de er medtaget her.

Studie 10: Balvig 2006 og Balvig 2011

Som en del af litteratursøgning over relevante studier til kortlægningen fandt vi også "Ungdomsundersøgelserne" udgivet af Det Kriminalpræventive Råd. Disse studier bygger på selvrapporing blandt 8-klaseselever fra tre kommuner, hvor de unge er spurgt ind til deres erfaring med forskellige former for afvigende adfærd samt en række kontrolvariable som fritidsinteresser, forhold til skolen, forhold til forældre, vennegrupper med mere. Udgivelserne fra 2006 og 2011 – "*Den Ungdom!*" og "*Lovlydig Ungdom*" – er medtaget her, fordi de ligeledes kort behandler sammenhængen mellem etnicitet og kriminalitet, hvilket den seneste udgivelse fra 2017 ikke gør (Balvig 2006; Balvig 2011). Etnicitet er i disse undersøgelser operationaliseret som henholdsvis danskfødte og unge født uden for Danmark, hvorfor efterkommere i denne undersøgelse grupperes med etniske danskere. I undersøgelserne inddeles unge i fire grupper efter mængden og alvoren af deres kriminelle erfaringer:

- Lovlydige → Unge, der aldrig har begået tyveri/røveri og højst én gang har stjålet mindre ting fra forældrene
- Flertallet → Unge, der har begået mindre alvorlige tyverier, men ikke indbrud, biltyverier eller røverier
- De erfarne → Unge, der 1-2 gange har begået relativt alvorlige tyverier; indbrud, biltyveri, røveri
- Gengangere → Unge, der mindst 3 gange har begået relativt alvorlige tyverier

Resultater

I udgivelsen fra 2011 sammenlignes data fra 1999, 2005 og 2010. Her ses det, at om end både danskfødte unge og udenlandskfødte unge alle har bevæget sig mod øget lovlydighed, så er denne udvikling markant større blandt de udenlandskfødte – fordi de i 1999 var væsentligt mindre lovlydige sammenlignet med etniske danskere. Mens 23,2 % af de udenlandsk fødte i 1999 var lovlydige, gjaldt det i 2010 46,6 % af gruppen. Det betyder således også, at andelen af lovlydige i de to grupper ved den seneste måling ikke længere er forskellig fra hinanden. Der er i samme periode imidlertid også fundet en anden udvikling sted: gruppen af gengangere blandt de udenlandsk fødte er vokset, mens det modsatte gør sig gældende for de danskfødte. Denne udvikling var mest markant fra 1999-2005, hvorefter andelen af gengangere igen er faldet frem mod 2010. Sammenlignes andelen var 4,2 % af de udenlandskfødte gengangere mod 1,3 % af de danskfødte. Det forklares med, at der blandt de unge født uden for Danmark har fundet en polarisering sted, hvor en større del er blevet lovlydige, men samtidig er den kriminelle del også blevet mere kriminelle, og derfor befinder en større del sig nu i gruppen af gengangere. Ud fra de deskriptive analyser kan der således findes en smal overrepræsentation blandt unge født i udlandet, men samtidig er andelen lovlydige næsten identisk.

Foruden deskriptive analyser foretog Balvig, der står bag undersøgelserne, i 2010 omfattende logistiske regressionsanalyser for at undersøge, hvilke af de undersøgte forhold, der er selvstændigt sammenhængende med at være enten lovlydig eller ikke-lovlydig. Dette blev gjort gennem 16 forskellige dikotome opdelinger af kriminalitetskategorierne samt med kontrol for i alt 104 variable. En gennemgående konklusion efter denne proces var, at etnicitet – målt ud fra, hvorvidt Danmark er den unges fødeland eller forældrenes fødeland – ikke er sammenhængende med de unges grad af lovlydighed, og etnicitet kan således ikke anses som selvstændig forklaring herpå. Balvig forklarer dette med, at det i stedet er de unges forhold til skolen, familien, vennerne med videre, der er sammenhængende med kriminalitetsgraden, og inden for disse forhold kan der være forskelle afhængig af etnicitet. Blandt de 104 kontrolvariable er der ikke kontrolleret for socioøkonomiske forhold i det omfang, det er set i andre undersøgelser, selvom socioøkonomiske forskelle mellem etniske danskere og andre ofte anvendes som stærkeste forklaring på kriminalitetsforskelle imellem dem. Det er således særlig interessant, at etnicitet alligevel mister sin forklaringskraft.

Forbehold

Det er vigtigt at huske, at etnicitet her er målt ud fra fødeland, hvorfor efterkommerne – som ofte anses som de mest kriminelle i forhold til indvandrerne – i denne undersøgelse indgår i gruppen af danskere. Derudover kan undersøgelsen ikke siges at være fuldt repræsentativ, da spørgeskemasvar alene er indhentet fra tre forskellige kommuner.

Studie 11: Ottosen et al. 2014

Den 11. udfundne undersøgelse er serien "*Børn og unge i Danmark – Velfærd og trivsel*" udgivet af SFI (Ottosen et al. 2014). Der er her tale om en serie af udgivelser designet som en panelundersøgelse, hvor den første udkom i 2010, den anden i 2014, mens en tredje er på vej i 2018. I 2010 er der ikke opgjort resultater for sammenhænge mellem kriminalitet og etnicitet, og det er derfor alene studiet fra 2014, der er relevant i denne kortlægning. Undersøgelsen baserer sig både på en spørgeskemaundersøgelse med 7676 besvarelser samt på registeroplysninger om de unge og deres familier.

Overordnet er hensigten med studierne at undersøge børn og unges velfærd og trivsel. Som en ud af otte undersøgelsestemaer er temaet "*Adfærd og livsstil*", hvor de 15-19-åriges afvigende adfærd er målt – både med afsæt i spørgeskemasvar og ved at indhente registeroplysninger om antallet af domme for jævnaldrende i befolkningen.

Etnicitet inddeles bredt som etniske danskere og "*andre*", hvor sidstnævnte er en samlebetegnelse for både indvandrere og efterkommere efter inddelingen fra Danmarks Statistik.

Resultater

De unge med anden etnisk baggrund end dansk har færre erfaringer med brug af rusmidler end jævnaldrende danskere. Eksempelvis har 22 % af de 15-19-årige danskere i 2013

prøvet at ryge hash, mens kun halvt så mange minoritetsunge har samme erfaring. Samme tendens kan genfindes ved erfaringer med indtagelse af andre stoffer, om end andelen generelt er mindre her.

Med hensyn til kriminalitet er der målt på tyveri, vold og trusler samt hærværk. For alle tre former gælder det, at der fra 2009 til 2013 er sket et fald i de unge 15-19-åriges kriminalitetsfrekvens, og denne kan genfindes både for etniske danskere og unge med anden etnisk baggrund. Derudover kan det overordnet konkluderes, at de to grupper ligner hinanden. Mens en lidt større andel danskere (37 % danskere mod 30 % "andre") har erfaring med tyveri, gælder det modsat, at en lidt større andel minoritetsunge har truet med eller udøvet vold. Dette svarer 11 % af de minoritetsunge genkendende til mod 8 % af de danske unge. Den sidste kriminalitetsform, der er opgivet konkrete tal for, er hærværk, som 7 % fra begge grupper angiver at have udøvet. Den deskriptive analyse af de unges egne selvrapporterede erfaringer med kriminalitet viser således, at der overordnet ikke er forskel på erfaringerne hermed afhængig af etnicitet. Ved at indhente registerdata på de 19-årige er det i studiet ligeledes undersøgt, om der er forskelle afhængig af etnicitet på andelen af 19-årige, der mindst en gang i deres liv er blevet straffet for en lovovertrædelse (minus bødestrafte). Her konkluderes det modsat, at en noget større andel unge med anden etnisk baggrund har fået en dom sammenlignet med danskerne. Mens 3 % danske 19-årige drenge har modtaget en dom, gælder det for hver 10. af de unge med anden etnisk baggrund. Disse tal er ukontrollerede.

Som en sidste analyse har forskerne bag studiet lavet en logistisk regressionsanalyse for at undersøge, hvad der har betydning for, hvem der mindst en gang har begået kriminalitet. Her har de kontrolleret for demografiske og socioøkonomiske forskelle målt ud fra moren, de har kontrolleret for forskellige familierelationer, for de unges forbrugsmuligheder samt for den unges relationer til og tidsforbrug med kammerater. Når alle disse forhold inddrages viser det sig, at den unges etnicitet ikke har selvstændig betydning for, hvorvidt den unge begår kriminalitet. Det er således andre forhold, der spiller ind på øget kriminalitetsrisiko. Her bekræfter undersøgelsen de gængse forhold som alder, køn og familiens socioøkonomiske stilling som sammenhængende med unges kriminalitetsrisiko. De finder ligeledes, at risikoen øges blandt unge, der oplever mobning eller føler sig ensomme samt for unge, der enten bruger rigtig meget tid med kammerater eller modsat næsten ingen tid bruger med kammerater. Ligeledes øges risikoen for unge, der oplever sine forældre som mindre kærlige og mindre involverede i deres liv.

Samlet konkluderer studiet altså, at etnicitet ikke er en selvstændig forklaring på kriminalitet, når der måles på de unges selvrapporterede erfaringer, samt at forskellene mellem grupperne er små og varierende – hvor danskerne i nogle tilfælde er mere afvigende, mens det gælder de unge med minoritetsbaggrund i andre tilfælde. Kun når analyserne beror på registeroplysninger ses større forskelle i andelen af dømte, men disse tal er ikke korrigeret for forskelle mellem grupperne.

Forbehold

Ligesom det gælder de fleste andre selvrapporteringsundersøgelser, har der også her været et skævt bortfald, da bortfaldet er størst blandt de etniske minoriteter samt generelt blandt unge fra ressourcetsvage hjem, hvilket kan spille ind på resultaterne og præsentere et mere positivt billede, end det faktisk forholder sig. Dette er også den forklaring forskerne bag studiet kommer med, når de skal forklare, hvorfor der er forskel på den registrerede og den selvrapporterede kriminalitet, hvad angår fordelingen blandt de to etniske grupperinger. Af denne grund bør det også nævnes som forbehold, at undersøgelsen ikke kan siges at være repræsentativ for populationen generelt.

Studie 12: Liversage & Christensen 2017

Det sidste af de i alt 12 relevante studier eller serier af studier er foretaget af SFI og publiceret med titlen "*Etniske minoritetsunge i Danmark – En undersøgelse af årgang 1995*" (Liversage & Christensen 2017). Undersøgelsens hensigt er bredt at kortlægge minoritets-unges levevilkår, trivsel og forventninger til fremtiden sammenlignet med danske unge. Som en del af denne hensigt har forfatterne også undersøgt de unges kriminalitetserfaringer.

Undersøgelsen bygger primært på spørgeskemasvar fra 2014 fra 4296 danske unge og 877 minoritetsunge på 19 år. Herudover er der ligeledes i det mulige omfang indsamlet spørgeskemasvar fra de unges forældre samt inddraget registerdata omkring de unge og deres baggrund.

15 % af de minoritetsunge har rødder i et vestligt land, mens de øvrige 85 % har i et ikke-vestligt land svarende til fordelingen i Danmark generelt. I rapporten skelnes der imidlertid ikke mellem forskellige oprindelseslande, og etnicitet inddeles således blot i "majoritetsunge" og "minoritetsunge", hvor sidstnævnte indbefatter både indvandrere og efterkommere efter definitionen fra Danmarks Statistik.

Modsat de øvrige studier er der i denne undersøgelse et eksplicit fokus på køn, hvor der er undersøgt forskelle mellem majoritets- og minoritetsdrengene samt majoritets- og minoritetspiger. Det er således værdifuld viden i forhold til at kortlægge en eventuel overrepræsentation i kriminalitet blandt unge med minoritetsbaggrund.

Resultater

Kriminalitet og afvigelse er undersøgt ud fra 15 forskellige mål fra erfaringer med hash og stoffer til tyveri, indbrud, at bære våben eller udøve vold.

Hvad angår erfaringerne med både alkohol, hash og andre stoffer er de etnisk danske unge overrepræsenterede. Eksempelvis har 24 % flere både piger og drenge med minoritetsbaggrund aldrig røget hash sammenlignet med danske unge af samme køn. Denne form for afvigende adfærd er imidlertid også den, hvor der fremtræder størst forskelle mellem de to grupper af unge.

Blandt de øvrige 13 kriminalitetsformer kan det overordnet konkluderes, at forskellene mellem unge afhængig af etnisk oprindelse er meget små. I seks tilfælde kan der identificeres signifikante, men dog små forskelle mellem grupperne inden for enten det ene eller begge køn, hvor det oftest er de unge med majoritetsbaggrund, der har mest erfaring med at bryde loven. Det ses, at 9 % flere danske drenge sammenlignet med minoritetsdrenge har kørt meget for stærkt eller risikabelt i bil eller andet køretøj. Ligeledes har 6 % flere danske drenge taget ting, der ikke tilhørte dem svarende til hver fjerde danske dreng, ligesom 14 % majoritetsdrenge mod 10 % minoritetsdrenge har ødelagt andres ting med vilje. Både blandt etnisk danske drenge og piger har en større andel kørt bil i påvirket tilstand, dog kun med forskelle på 4-5 % i forhold til minoritetsunge af samme køn. 16 % af de danske piger svarer ligeledes, at de har begået butikstyveri mod 11 % af pigerne med minoritetsbaggrund. Om end forskellene er meget små, er alle ovenstående eksempler på kriminalitetsformer, hvor de danske unge – drenge eller piger – angiver at være mere kriminelle end de minoritetsunge. Kun i få tilfælde forholder det sig omvendt; dette gælder dyremishandling, som en minimalt større andel både piger og drenge med minoritetsbaggrund har erfaring med, men forskellene er på 1-2 % og andelen er generelt meget små på 5 % og 2 % for drenge og piger med minoritetsbaggrund. Slutteligt har 6 % minoritetspiger mod 4 % danske piger ødelagt andres ting med vilje.

Overordnet synes det dog at kunne konkluderes, at forskellene mellem de unges kriminalitetserfaringer er relativt små på nær brugen af rusmidler – og hvis forskellene skal omtales, så er det de etnisk danske unge, der er overrepræsenterede.

Ligeledes kan det ud fra undersøgelsen konkluderes, at piger generelt begår væsentligt mindre kriminalitet end drenge.

Forbehold

Det bør nævnes, at der i undersøgelsen har været et markant bortfald blandt de minoritetsunge, og en bortfaldsanalyse viser, at dette er skævt, da bortfaldet primært angår resourcesvage minoritetsunge. Bortfaldet blandt danske unge angår imidlertid ligeledes de mest resourcesvage, om end bortfaldet er væsentligt mindre blandt danskerne generelt. Resultaterne kan således være kunstigt positive i forhold til den faktiske situation, hvilket er et væsentligt forbehold ved resultaternes troværdighed og anvendelighed. Derudover bør det i denne sammenhæng nævnes, at resultaterne alene beror på deskriptive analyser, og der er således ikke kontrolleret for betydningen af etnicitet ved kontrol for øvrige forhold.

Sammenfatning

Kortlægningen af de 12 studier og serier af studier peger i nogle tilfælde på ensartede mønstre, mens der også er eksempler på modstridende konklusioner. Ser vi på de registerbaserede studier, der i næsten alle tilfælde finder en overrepræsentation, forekommer følgende mønstre: De fleste peger på, at problemet med overrepræsentation skal tilskrives de ikke-vestlige, mandlige minoriteter, og at overrepræsentationen er mest fremtrædende blandt efterkommerne. Studierne peger også overordnet i retning af, at problematikken er størst i ungdomsårene og faldende fra slutningen af 20'erne for til sidst helt at forsvinde. Derudover peger flere studier på, at en eventuel overrepræsentations størrelse varierer afhængig af kriminalitetens art.

En helt central tendens ved studierne konklusioner er imidlertid, at de registerbaserede undersøgelser finder en overrepræsentation i kriminalitet blandt etniske minoriteter, mens de selvrapporterede studier konkluderer, at der ikke er forskel i kriminalitetshyppigheden afhængig af, om den unge er dansker eller af anden etnisk herkomst end dansk – faktisk finder et enkelt registerbaseret studie ligeledes, at etnicitet ikke er selvstændig forklaring på kriminalitet (Stevens 2005). Det betyder således, at vi ikke umiddelbart er i stand til at svare på hovedspørgsmålet om, hvorvidt etniske minoritetsunge er mere kriminelle end etnisk danske unge. Grundet denne centrale forskel mellem de selvrapporterede studier og de registerbaserede studier vil metodiske og analytiske forbehold ved studierne design, datagrundlag og konklusioner indledningsvist diskuteres inden en endelig konklusion.

Væsentlige forbehold ved tolkning af den tilgængelige viden

Da der er store variationer i studierne fund – og direkte modstridende opfattelser af, hvorvidt en overrepræsentation reelt eksisterer – vil det nedenfor diskuteres, i hvilken udstrækning den tilgængelige viden er troværdig, og hvilke konklusioner vi med størst sikkerhed kan bygge vores viden på, inden den afsluttende konklusion. Studierne resultater kan både være influeret af indre og ydre faktorer, der spiller ind på den tilgængelige viden. De indre faktorer har at gøre med den måde, hvorpå statikkerne er fremkommet, mens de ydre faktorer omhandler det uden for tallene, der alligevel kan influere på dem.

Metodiske problematikker ved studierne design

Når studierne kvalitet og troværdighed skal diskuteres, er det vigtigt at overveje, hvordan resultaterne er fremkommet – altså de indre faktorer, der kan påvirke resultaterne. Metoden er nemlig altafgørende for, i hvor høj grad resultaterne kan vurderes som gyldige, og hvad de hver især kan udtale sig om. Nedenfor vil de vigtigste af de forbehold, der løbende er fremhævet gennem kortlægningen, diskuteres samlet.

Repræsentativitet

Studierne repræsentativitet er vigtig, når det skal vurderes, i hvilken udstrækning de kan anvendes til at bibringe viden om en egentlig overrepræsentation blandt etniske minoriteter i kriminalitet. Repræsentativitet er et udtryk for, i hvilken grad studiets resultater kan repræsentere det generelle billede i populationen og således kan generaliseres ud over

stikprøven forudsat, at alle øvrige metodiske forudsætninger er til stede. Manglende repræsentativitet kan skyldes flere ting, men overordnet skyldes det enten metodisk bevidste valg i forbindelse med stikprøveudvælgelse eller metodisk ubevidste forhold i forbindelse med undersøgelsen, herunder særligt bortfald (De Vaus 2014).

Ved udvælgelse af stikprøve er det særligt selvrapporteringsstudierne, der kan være skæve i forhold til Danmark generelt. Tre ud af de fem selvrapporteringsstudier har bevidst ikke valgt at udtrække en repræsentativ stikprøve for hele populationen i Danmark. I *"Første Led i Fødekæden"* undersøger de alene unge folkeskoleelever i udsatte boligområder i København, og stikprøven er derfor selvsagt skæv i forhold til Danmark generelt. Det betyder også, at resultaterne ikke umiddelbart kan anvendes til at sige noget om etniske unges overrepræsentation i grupperelateret kriminalitet. Det samme gælder *"Ungdomsundersøgelse 2006 – En undersøgelse af selvrapporteret kriminalitet blandt 7.-9. klasse i hovedstadsområdet"*, da stikprøven ligeledes er geografisk skæv i forhold til hele landet. Andre studier viser, at kriminalitetsfrekvensen er højere i de større byer samt, at andelen af etniske minoriteter er større i hovedstadsområdet, og derfor kan undersøgelsens resultater ikke hævdes at gøre sig gældende i Danmark generelt set (Clausen et al. 2009; Danmarks Statistik 2017). Ungdomsundersøgelserne *"Den Ungdom"* og *"Lovlydig Ungdom"* bygger på stikprøver på omkring 1500 8.-klasses elever bosiddende i enten Gladsaxe, Allerød eller Nordjylland. Det kan derfor også diskuteres, hvorvidt disse undersøgelser rent geografisk er repræsentative. Flemming Balvig, der står bag begge studier, hævder dog, at undersøgelsens resultater på mange parametre er i overensstemmelse med lignende landsdækkende undersøgelser, og at de tre områder desuden dækker både storby-, by og landområder, hvilket øger generaliseringspotentialt (Balvig 2011). De øvrige to selvrapporteringsstudier – begge fra SFI (nu VIVE) – bygger på stikprøver udtrukket ved simpel, tilfældig udvælgelse, og stikprøverne er således ikke bevidst skæve.

Foruden geografien kan andre forhold imidlertid også spille ind i forhold til de bevidste metodiske valg. De første tre selvrapporteringsstudier er indsamlet på klasseniveau. *"Første Led i Fødekæden"* er alene indsamlet i folkeskoleklasser, *"Ungdomsundersøgelse 2006 – Undersøgelse af selvrapporteret kriminalitet blandt 7.-9. klasse i hovedstadsområdet"* indtager svar fra både folkeskole- og privatskoleelever, mens *"Den Ungdom"* og *"Lovlydig Ungdom"* beror på besvarelser fra både folkeskole-, efterskole-, privatskole- og specialskoleelever. Dette er vigtigt at forholde sig til, da kriminalitetsrisikoen for elever på de forskellige typer af skoler kan være forskellig (Gabrielsen 2007). Balvig testede dette i sin ungdomsundersøgelse fra 2010, hvor han fandt, at kriminalitetshyppigheden var større blandt specialskoleelever, men derimod mindre blandt privatskoleelever, og derfor ændrede det samlet set ikke på statistikken over unges kriminelle erfaringer, hvorvidt de forskellige typer af skoler var inkluderet eller ej (Balvig 2011). Det svækker imidlertid repræsentativiteten og dermed generaliserbarheden til alle unge i aldersgruppen, når stikprøverne ikke indbefatter et udtræk af alle.

Repræsentativiteten påvirkes ligeledes af bortfaldet. Eftersom bortfald primært er en relevant problematik at forholde sig til i stikprøveundersøgelser, er det igen selvrapporteringsstudierne, denne problematik er mest gældende for. Man skelner mellem et ydre og et indre bortfald, hvor det ydre bortfald omhandler den gruppe, der ikke er udtrukket til stikprøve, mens det indre indbefatter gruppen af bortfald inden for stikprøven (Balvig 2006). Det ydre er således allerede diskuteret. Et indre bortfald er ikke i sig selv problematisk, med mindre det er skævt (De Vaus 2014). Det er forskelligt, hvor eksplicite de enkelte studier er med at beskrive en eventuel skævhed. Overordnet gælder det for de tre første studier, at de har relativt gode svarprocenter, hvilket sandsynligvis skyldes indsamlingsmetoderne, hvor data er indsamlet i skoler. Svarprocenterne ligger på mellem 85 % - 91 % (Pedersen & Lindstad 2011; Gabrielsen 2007; Balvig 2006; Balvig 2011). I studierne vurderes der desuden ikke at være tale om et problematisk skævt indre bortfald i forhold til at kunne konkludere på sammenhængen mellem etnicitet og kriminalitet. Mere problematisk er det indre bortfald imidlertid i undersøgelserne "*Etniske minoritetsunge i Danmark – En undersøgelse af årgang 1995*" og "*Børn og unge i Danmark – Velfærd og trivsel*" udgivet af SFI. I førstnævnte angives en svarprocent på 72 % for unge med etnisk dansk baggrund, men kun 43 % for minoritetsunge. Endvidere forklarer forfatterne, at bortfaldet er skævt, da det for begge grupper er de unge fra socioøkonomisk lavest stillede familier, der har undladt at svare (Liversage & Christensen 2017). Da bortfaldet er skævt i forhold til de faktiske forhold i populationen, kan resultaterne præsentere et mere positivt billede, end hvad virkeligheden er. Konklusionen i studiet er, at minoritetsunge ikke er overrepræsenterede i kriminalitet, men grundet denne metodiske problematik, kan konklusionerne ikke tillægges stor vægt. I sidstnævnte studie havde de en svarprocent på henholdsvis 76,3 % og 56,8 % for de 15- og 19-årige, og de beskriver ligeledes et skævt bortfald, hvor det er de mest ressourcetsvage, der har undladt at besvare spørgeskemaet (Ottosen et al. 2014). Fælles for de to sidstnævnte studier er, at de har udtrukket deres stikprøve på individniveau frem for skoleniveau, og de unge er således kontaktet enkeltvist til deltagelse. Det kan således være en af årsagerne til det forhøjede bortfald i disse studier.

Overordnet har diskussionen omkring repræsentativitet vist, at der er væsentlige problematikker ved selvrapporteringsstudierne – der desuden er helt normal for denne type studier – som gør, at mulighederne for at generalisere fundene er begrænsede, og fortolkning skal således gøres med stor forsigtighed.

Statistisk kontrol

Som det allerede er beskrevet indledningsvis, er typen og mængden af statistisk kontrol en vigtig forudsætning for, hvordan studierne resultater kan fortolkes. Mens ukontrollerede resultater fortæller noget om gruppernes faktiske kriminalitetsandel, anvendes de kontrollerede resultater til at sige noget om andelen, når man statistisk set har taget højde for effekten af øvrige forhold, der ligeledes kan påvirke kriminalitetsniveauet (Andersen & Tranæs 2011). Da denne kortlægnings fokus har været at sammenfatte den tilgængelige viden om forskelle i kriminalitetsniveauet i forskellige etniske grupper, herunder at undersøge, hvorvidt forskellene kan forklares med andre forhold end etnicitet, er det de kontrollerede resultater, der er vægtet, når dette har været muligt. Der er imidlertid forskel på

mængden af statistisk kontrol i de forskellige studier samt på de udvalgte kontrolvariable. Det har betydning for den præsenterede viden, og det skal derfor diskuteres nedenfor. Det er en generel problematik i studier af mindre grupper, at øget kontrol hæmmer mulighederne for statistisk signifikante resultater. Dette påpeges også i nogle af de præsenterede studier. Eksempelvis er detaljeringsgraden ofte lavere, når unges kriminalitet undersøges særskilt, sammenlignet med de statistiske opgørelser på hele befolkningen (Ander- sen & Tranæs 2011; Danmarks Statistik 2017). Dette skyldes, at den statistiske usikker- hed vil blive for stor ved mere detaljerede inddelinger, når der kun fokuseres på en be- grænsede aldersgruppe. Det er således et essentielt problem ved studier af etniske mino- ritetsunges kriminalitet; gruppen er så relativt lille, at det besværliggør statistisk sikre re- sultater, når man øger detaljeringsniveauet af sine analyser ved eksempelvis at undersøge specifikke kriminalitetsformer for unge fra forskellige oprindelseslande. Det er således en pointe i sig selv, at man i studier af ungdomskriminalitet blandt etniske minoriteter må fo- retage en metodisk afvejning af henholdsvis graden af relevant kontrol og graden af rele- vant detaljeringsniveau i sine analyser, da begge valg kan få betydning for anvendelighe- den og troværdigheden af resultaterne (De Vaus 2014). I resten af dette afsnit diskuteres imidlertid de forhold, der synes særligt vigtige at kontrollere for, før det er muligt at sam- menligne grupperne og således præsentere troværdige resultater.

Det er en kriminologisk bevist kendsgerning, at forholdene køn, alder og socioøkonomisk baggrund er stærkt korrelerede med kriminalitet, hvor det er de socioøkonomisk lavere stillede drenge i ungdomsårene, der har den højeste kriminalitetsrisiko (Clausen et al. 2009). Eftersom etniske danskere og etniske minoriteter er forskellige på disse faktorer er det vigtige forhold at kontrollere for, når kriminalitetshyppigheden inden for grupperne sammenlignes. I 2017 var en andel på 24 % danskere og knap 28 % indvandrere i alderen 10-29 år, mens det gjaldt 52 % af efterkommerne⁵. Det illustrerer således den skæve al- derssammensætning, hvor en dobbelt så stor andel efterkommere sammenlignet med de øvrige to grupper er i den kriminogene aldersgruppe. Samtidig viser tal for både beskæfti- gelsesfrekvenser, uddannelsesniveau og indkomstniveau, at de etniske minoriteter har en lavere socioøkonomisk status end danskerne, og at dette i særdeleshed gælder minorite- ter fra ikke-vestlige lande (Danmarks Statistik 2017). Denne skævhed betyder, at studier, der ikke kontrollerer for disse faktorer, ikke overraskende vil kunne finde forskelle mellem gruppernes kriminalitetshyppighed. Studiernes værdi i forhold til at identificere de enkelte kausale sammenhænge bag forskellene på etniske gruppers kriminalitetsniveauer er såle- des mindre, end hvis der var kontrolleret for disse forhold.

Når der kontrolleres for socioøkonomisk status, og undersøgelsespopulationen samtidig er unge mennesker, kan det diskuteres, hvor virkningsfuld denne kontrolform er. Det skyl- des, at unge mennesker ofte rent socioøkonomisk ligner hinanden, fordi de endnu ikke har nået deres endelige sociale position. Et studie finder en sammenhæng mellem karakter- snit og kriminalitetsrisiko, hvor lavere karaktersnit ved folkeskolens afslutning øger krimi- nalitetsrisikoen (Pedersen & Jørgensen 2017). Samtidig viser tal fra Danmarks Statistik, at både drenge og piger fra særligt ikke-vestlige lande har lavere karaktersnit sammenlignet

⁵ Egne udregninger efter udtræk fra Danmarks Statistik

med danske unge ved folkeskolens afgangsprøver (Danmarks Statistik 2017). Det kunne således være en mulighed at inddrage en del af kontrollen for de helt unge, da dette kan anses som en indikator på deres socioøkonomiske status⁶.

Når unge undersøges, kan det imidlertid ligeledes være en fordel at kontrollere for forældrenes socioøkonomiske status, fordi de unges kriminalitetsfrekvens netop påvirkes af det miljø, de vokser op i (Andersen & Tranæs 2011). En sådan kontrol medfører imidlertid nogle metodiske udfordringer. Først og fremmest kan det være svært at få oplysninger om forældrene, hvis undersøgelsen baserer sig på selvrapportering, da det er de færreste børn og unge, der kan svare på, hvor meget deres forældre tjener, og hvor højtuddannede de er (Andersen & Kjærulff 2003). I Ungdomsundersøgelserne "*Den Ungdom*" og "*Lovlydig Ungdom*" forsøger Balvig dog delvist at medtage denne kontrolform, da de unge er blevet spurgt ind til forældrenes indtægtsgruppe. Det er dog det eneste selvrapporteringsstudie ud af de fem, hvor de unge selv skal svare på den type spørgsmål, hvilket sandsynligvis skyldes en forventet lav svarprocent eller svarvaliditet. I selvrapporteringsundersøgelser synes det derfor ikke at være rimeligt at vurdere kvaliteten ud fra manglende forældrekontrol.

I de registerbaserede undersøgelser er mulighederne for denne kontrolform større. Og forskning viser, at den er særdeles afgørende for graden af overrepræsentation. I studiet "*Etniske minoriteters overrepræsentation i strafferetlige domme*" tester forskerne Lars Højsgaard Andersen og Torben Tranæs fra Rockwool Fondens Forskningsenhed (2011), hvad effekten af forældres socioøkonomi er for efterkommernes odds for at deltage i kriminalitet. De konkluderer, at oddsene er markant større, når der ikke korrigeres for forældrenes socioøkonomiske status – målt som indkomstniveau, uddannelsesniveau og tid på ledighedsydelse, førtidspension og kontanthjælp. Dette gælder både vestlige, ikke-vestlige generelt, mellemøstlige, asiatiske og andre ikke-vestlige efterkommere. Eksempelvis falder oddsene for at deltage i kriminalitet for en ikke-vestlige efterkommer fra 2,3 ved ren alderskontrol og 1,8 ved kontrol for egen socioøkonomiske status til 1,3 ved kontrol for både egen og forældrenes socioøkonomiske status. Det indikerer således, at en stor del af overrepræsentation alene kan tilskrives gruppernes forskellige sammensætning på disse faktorer. Når det er fundet, at kontrol for forældrenes socioøkonomiske status er så stærk en forklaring på kriminalitetsforskellene mellem de etniske grupper, bliver det imidlertid svært at opnå viden om indvandrernes kriminalitetsrisiko i forhold til etniske danskere; altså forskellen i risiko for at begå et lovbrud, hvis vi statistisk gør indvandrere og etniske danskere sammenlignelige ved at tage højde for kriminogene forhold. Den manglende mulighed herfor skyldes, at indvandrernes forældre sjældent bor i landet selv, og det er derfor ikke muligt at indhente oplysninger om deres socioøkonomiske baggrunde. Indvandrere er således en befolkningsgruppe, hvor vi har meget svært ved at opnå viden om deres kriminalitetsrisiko, da det uden at kontrollere for forældrenes socioøkonomiske baggrund med dens tilsyneladende store betydning er svært at identificere de enkelte kausale sammen-

⁶ Pedersen & Jørgensen 2017; Balvig 2006, Balvig 2011; Stevens 2005 anvender skolefaglighed som kontrolvariabel på forskellige måder og finder sammenhæng med kriminalitetsrisiko

hænge bag forskellene på etniske gruppers kriminalitetsniveauer. Dette skyldes, at en sådan sammenligning ofte risikerer at være skæv, så indvandrernes kriminalitetsrisiko sammenlignes med socioøkonomisk bedre stillede danskere med dertilhørende mindre risiko for at begå kriminalitet – og af den grund formodes indvandrernes kriminalitetsrisiko også at være mindre, end den ofte konkluderes at være. For indvandrernes vedkommende er det således primært de ukontrollerede tal; altså de tal, der fortæller noget om det faktiske empiriske billede og dermed om deres kriminalitetshyppighed, vi kan udlede oplysninger om, mens det metodisk bliver sværere at uddrage viden om, hvad der forklarer de observerbare forskelle og dermed, hvor stor forskellen i *kriminalitetsrisiko* vil være mellem indvandrere og andre grupper, hvis de ellers var sammenlignelige på de fleste andre forhold end etnicitet.

Det er slået fast, at både alder, egen socioøkonomi samt forældrenes socioøkonomi forklarer store dele af forskellene i kriminalitetshyppighed mellem grupperne, og kontrol for disse forhold bør derfor være udført i studierne før, det synes muligt at bruge resultaterne til at konkludere, hvorvidt minoritetsunge efterkommere har en højere kriminalitetsrisiko end etniske danskerne. Dette gør syv af de 12 studier i større eller mindre grad⁷. Der kan dog også være andre mellemliggende forhold end disse tre, der kan forklare den umiddelbare sammenhæng mellem etnicitet og kriminalitet. Her er de unges færdigheder i skolen allerede nævnt, da der er påvist sammenhæng mellem karaktersnit og kriminalitetsrisiko samtidig med, at vi ved, at etniske minoritetsunge får lavere karakterer ved folkeskolens afgangsprøver (Pedersen & Jørgensen 2017; Danmarks Statistik 2017). Ved at undersøge, hvilke andre statistisk signifikante forhold flere af studierne kontrollerer for, er der en tendens til, at følgende ligeledes har betydning for kriminalitetsrisikoen: 1) forældres kriminalitetserfaring, 2) familiestruktur i hjemmet og 3) urbaniseringsgrad. Flere af disse er velkendte kriminogene faktorer, der påvirker unges kriminalitetsrisiko. Interessant i denne henseende er imidlertid, hvorvidt nogen af disse forhold foruden at være sammenhængende med kriminalitetsrisiko, også er sammenhængende med etnicitet forstået sådan, at der er forskel på hyppigheden af forholdene blandt henholdsvis etniske danskere og etniske minoriteter. Forældrenes kriminalitetserfaring diskuteres ikke yderligere her, da det er hele denne kortlægnings formål at diskutere, om både indvandrere (forældrene) og efterkommerne har en øget kriminalitetsfrekvens i sammenligning med etnisk danske unge. Familiestruktur måles forskelligt, men overordnet omhandler det, hvem individet bor med⁸. Ottosen et al. (2014) hævder, at når unge fra socioøkonomisk ens stillede familier sammenlignes, er der ikke forskel i familiestrukturen. Samme konklusion præsenterer Liversage og Christensen (2017). Da der ikke kan identificeres væsentlige forskelle i familiestruktur, synes det således heller ikke at være en nødvendig kontrolvariabel på samme niveau som socioøkonomi og alder. Urbaniseringsgrad derimod findes særligt interessant.

⁷ Følgende 7 studier kontrollerer (i varierende omfang) for alder, egen socioøkonomi og forældres socioøkonomi: Andersen & Tranæs 2011; Andersen & Tranæs 2015; Pedersen & Jørgensen 2017; Stevens 2005; Danmarks Statistik 2017; Balvig 2011; Ottosen et al. 2017

⁸ Andersen & Tranæs 2011; Andersen & Tranæs 2015; Pedersen & Jørgensen 2017; Balvig 2011; Ottosen et al. 2017 kontrollerer for individets familiestruktur

Det er kriminologisk velbeskrevet, at kriminalitet og urbaniseringsgrad korrelerer med hinanden (Clausen et al. 2009; Stevens 2005). Samtidig forholder det sig sådan, at etniske minoriteter hyppigst bosætter sig i større bykommuner (Danmarks Statistik 2017). Det betyder således, at koncentrationen af minoriteter er størst i de områder, hvor koncentrationen af kriminalitet ligeledes er størst.

Det indikerer således, at urbaniseringsgrad målt som bystørrelse eller på kommuneniveau kan være en relevant faktor at kontrollere for i forsøget på at skabe så ens grupper som muligt. Der er imidlertid kun tre studier, der kontrollerer herfor (Andersen & Tranæs 2011; Andersen & Tranæs 2015; Stevens 2005), mens yderligere et studie kontrollerer for beboelse i SUB-område (Pedersen & Jørgensen 2017). Det er ikke muligt ud fra studierne at bedømme effektstørrelsen af denne kontrol, men den er i alle tilfælde signifikant sammenhængende med kriminalitetsrisikoen. Når vi ligeledes ved, at etniske minoriteter er skævt fordelt rent geografisk, bør en sådan kontrol indgå for at få den mest troværdige viden om en eventuel overrepræsentation i kriminalitetsrisiko.

Ligesom vi konkluderende ovenfor vedrørende selvrapporteringsstudierne, er der også metodiske problematikker i de registerbaserede studier. Dette omhandler i særdeleshed graden af social kontrol, hvor denne ideelt set bør medtage alle de omtalte forhold ovenfor, for at vi kan opnå det bedste grundlag for sammenligning af efterkommeres og etniske danskeres kriminalitetsrisiko. Af denne grund er sammenligning mellem indvandrere og andre grupper også vanskelig, da det ikke er muligt at udføre den ønskede mængde af statistisk kontrol for indvandrere.

Som diskussionen ovenfor har vist, er der således forskellige styrker og svagheder ved begge metodiske tilgange til statistisk viden om kriminalitetsforskelle mellem etniske minoritets- og majoritetsborgere. Hvor de registerbaserede undersøgelser eksempelvis har den styrke, at der kan måles på alle registrerede borgere frem for kun stikprøver, ligesom der kan måles på alle registrerede kriminalitetsformer og således opnås store nuancer, så er ulempen mulighederne for at udføre statistisk kontrol og således opnå sammenlignelige grupper. En anden ulempe ved de registerbaserede undersøgelser er det potentielt store mørketal, der ikke inddrages i disse undersøgelser. Mørketallet beror på alle de kriminelle gerninger og gerningspersonerne bag disse, der enten ikke er blevet opdaget og registreret i politiets registre, eller hvor sagen ikke er endt med domfældelse af den ene eller den anden grund. Forskellige årsager til mørketal og en eventuel skævhed heri diskuteres yderligere nedenfor. Hvor mørketallet er en af de potentielle svagheder ved de registerbaserede undersøgelser, er det en styrke ved selvrapporteringsundersøgelserne, at disse i vid udstrækning formår at indfange netop dette mørketal, da der direkte spørges ind til respondenternes erfaringer med kriminalitet. Svaghederne ved selvrapporteringsstudierne er imidlertid den skævhed i besvarelserne, der kan forekomme grundet bortfald, hvilket således influerer på repræsentativiteten og dermed generaliserbarheden af studiets konklusioner. Der er således forskellige styrker og udfordringer i de forskellige metodiske tilgange, som det er vigtigt at tage højde for i forbindelse med statistiske udgivelser vedrørende kriminalitetsforskelle.

Et analytisk blik – de ydre faktorer

Foruden de metodiske problematikker, der er diskuteret ovenfor, kan der være ydre forhold, der influerer på statistikkerne og således påvirker troværdigheden i forhold til at fortolke på de faktiske forskelle i kriminalitetshyppighed blandt etniske danskere og etniske minoriteter. Her skal diskuteres to forhold: anmeldelsestilbøjelighed og opdagelsesrisiko.

Anmeldelsesrisiko

Anmeldelsesrisiko betegner den enkeltes risiko for at blive anmeldt til politiet, hvis vedkommende har begået en kriminel gerning. Anmeldere er samfundets øvrige aktører enten i form af ofre, vidner, pårørende og myndigheder, der bliver bekendte med den kriminelle gerning, eller i sjældne tilfælde ved, at gerningspersonen melder sig selv. Det kan ikke udelukkes, at der fra borgeres eller myndigheders side i nogle tilfælde kan være en øget tendens til at anmelde etniske minoriteters kriminalitet eller mistanke herom sammenlignet med etniske danskere, grundet en generel skepsis eller frygt for etniske minoriteter. Er dette tilfældet kan det øge andelen af minoritetsunges registrerede kriminalitet (Kyvsgaard 2001). Omvendt er det også en plausibel mulighed, at nogle typer kriminalitet inden for etniske minoritetsmiljøer sjældnere anmeldes. Dette kan skyldes en vis myndighedsskepsis fra miljøerne, eller en generel præference for i første omgang at forsøge at håndtere problemer "internt" af hensyn til eksempelvis familiens eller den pågældende gruppes omdømme. I de tilfælde, hvor der er tale om grupperelateret kriminalitet, er det desuden velkendt, at kriminelle eller gadeorienterede ungdomsgrupper ofte rummer en udpræget myndighedsskepsis, særligt når det angår kontakt med politiet (Sandberg & Pedersen 2006, Anderson 2000). Det er ligeledes i amerikanske studier fundet, at miljøet omkring de udsatte boligområder rummer et lignende kodeks, hvor det at anmelde kriminalitet til politiet er et brud på disse uformelle regler og symboliserer svaghed og æresbrud (Jacobs & Wright 2006). Også i en dansk sammenhæng påpeger Soei gennem et feltstudie blandt unge etniske minoritetsmænd, at der eksisterer en anti-stikkermentalitet og en grundlæggende mistillid til systemet, hvorfor konflikter foretrækkes håndteret internt (Soei 2011). Hvorvidt og i hvilke tilfælde den ene eller begge af disse mekanismer forekommer, samt hvorvidt de eventuelt måtte udligne hinanden, kan der ikke siges noget præcist om. Men problemstillingen skal medtænkes i forbindelse med tolkning af statistiske mønstre om minoritetsunges kriminalitet.

Opdagelsesrisiko

Opdagelsesrisiko er et udtryk for, hvorvidt etniske danskere og etniske minoriteter har samme risiko for at blive opdaget i deres kriminelle gerning enten i det proaktive eller reaktive myndighedsarbejde. Opdagelsesrisikoen synes at kunne optræde på flere niveauer.

For det første kan etniske minoriteters bopæl spille ind. Som det er beskrevet, bor en stor del af de etniske minoriteter i eller tæt på større byer, ofte i almene boligkvarterer (Andersen 2015). Denne tendens har i flere tilfælde medført en etnisk koncentration i disse boligområder, hvorfor flere af områderne undertiden er blevet betegnet som såkaldte SUB-områder – Særligt udsatte boligområder. Ved at gennemgå politiets operative strategier for de seneste år fremgår det, at der udføres en skærpet indsats i netop disse områder for at øge tryghed og mindske problematisk og afvigende adfærd (Rigspolitiet 2012; Rigspolitiet 2017). Ved øget patruljering og kontrol øges risikoen alt andet lige for, at kriminelle gerninger bliver opdaget, hvilket således ligeledes kan influere på statistikken, hvis det særligt er områder med høj koncentration af etniske minoriteter, der oplever øget kontrol. Dette leder til det andet niveau i forbindelse med opdagelsesrisiko.

Politiet arbejder ud fra erfaring i det proaktive arbejde, hvor de gennem egen erfaring samt socialiseringsprocesser i organisationen oparbejder det såkaldte "politiblik", hvormed de kategoriserer borgerne i "de pæne borgere" og "de mistænkelige borgere" (Finstad 2000; Holmberg 2014). Flere nordiske studier konkluderer, at etniske minoriteter ofte forstås som "the usual suspect", fordi der i politiet er en forståelse af dem som mere kriminelle, og derfor stoppes og kontrolleres de oftere i forbindelse med politiets proaktive indsatser (Holmberg 2014). Holmberg konkluderede med baggrund i et observationsstudie af Glostrup Politi, at politiet ikke bevidst diskriminerer, men at etniske minoriteter forstås som mere kriminelle, hvorfor de er en selvstændig grund til mistanke, der kan medføre øget kontrol (Holmberg 1999). Det illustrerer således, at etnicitet i sig selv er en indlejret del af politiblikket, hvorfor etniske minoriteter oftere fanger politiets opmærksomhed. En undersøgelse af Holmberg og Kyvsgaard (2003) understøtter denne tese. Gennem registerdata har de undersøgt, hvorvidt der er forskelle mellem andelen af henholdsvis etniske danskere og etniske minoriteter, der enten anholdes eller sigtes uden senere dømfældelse for forholdet. På trods af omfattende kontrol og test for diverse forklaringer af forskellene, finder de, at der fortsat er forskel: etniske minoriteter anholdes oftere og sigtes oftere uden, at dette fører til en dom sammenlignet med etniske danskere. De konkluderer således, at det ikke kan udelukkes, at der fra retssystemets side finder diskrimination sted. Hvad end bevæggrunden er diskrimination eller blot et erfaringsbaseret politiblik, så må den øgede kontrol og anholdelse også oftere medføre fund af mere eller mindre alvorlig kriminalitet, der således registreres i kriminalstatistikken.

Disse studier af særligt politiets praksis indikerer, at der bevidst eller ubevidst kan forekomme en forskelsbehandling af borgerne på baggrund af etnicitet, der gør, at etniske minoriteter oftere stoppes og kontrolleres gennem proaktivt politiarbejde. Og som Finstad (2000) hævder, er politiblikket selvforstærkende. Der kan således være en øget opdagelsesrisiko forbundet med det at være etnisk minoritet, fordi alene deres etnicitet indgår i politiblikkets kategorisering af borgerne.

Samlet kan det ikke udelukkes, at der er forskellige ydre forhold som øget anmeldelses- og opdagelsesrisiko, der kan influere kriminalstatistikken og således være med til at øge den overrepræsentation, som de fleste registerbaserede studier finder. Vi er imidlertid ikke i stand til endegyldigt at konkludere, hvorvidt disse ydre forhold reelt finder sted, og

hvis de gør, i hvilket omfang de påvirker statistikken. Det bør dog medtænkes, når der diskuteres overrepræsentation i kriminalitet blandt etniske minoritetsunge, at de som gruppe i sig selv kan være genstand for øget opmærksomhed, hvorfor deres sandsynlighed for at indgå i statistikken af flere grunde kan være øget. Omvendt kan der være forhold, der gør, at der er mindre sandsynlighed for at etniske minoriteters kriminalitet bliver registeret uanset dets faktiske niveau. Hvad det samlede billede er, er dog svært at sige på det foreliggende grundlag.

Hvad ved vi så?

På baggrund af de gennemgåede 12 studier danner der sig ikke et tydeligt svar på spørgsmålet "*Er der forskelle mellem etnisk danske og etniske minoritetsunges kriminalitet?*" – eller som formuleret i statistiske termer: "*Er etniske minoritetsunge overrepræsenterede i kriminalitetsstatistikken?*" Det skyldes den omtalte diskrepans i tendensen mellem de registerbaserede studier og de studier, der beror på selvrapportering fra de unge selv. De potentielle forklaringer på forskellen mellem de selvrapporterede og (næsten alle) de registerbaserede studiers modsatte tendens kan sammenfattes som følgende:

1. Diskrepansen kan skyldes den metodiske problematik med repræsentativitet i selvrapporteringsstudierne, der gør, at vi ikke er i stand til at vide, i hvilket omfang studierne resultater kan generaliseres til alle unge. Det betyder, at forskellen mellem selvrapporteringsstudierne og de registerbaserede studier kan forklares metodisk med, at minoritetsunge i selvrapporteringsstudierne er bedre stillede end den samlede population af minoritetsunge, de er udtrukket fra, og derfor fremstår deres kriminalitetshyppighed lavere i selvrapporteringsstudierne, end den faktisk er.
2. En anden forklaring på samme diskrepans kan være, at de etniske minoriteter reelt set ikke er mere kriminelle end etnisk danske unge, og i det tilfælde kan forskellen mellem de registerbaserede og selvrapporterede studiers fund forklares med øget anmeldelses- og opdagelsesrisiko for etniske minoriteter, altså at mørketallene er forskellige for de grupper, som sammenlignes. Hvis det er tilfældet, registreres en større andel af de etniske minoriteters kriminalitet sammenlignet med etniske danskeres kriminalitet, hvorfor de i registre vil fremstå som mere kriminelle.
3. Endelig kan diskrepansen skyldes, at undersøgelsespopulationen rent aldersmæssigt er forskellig i de to typer af studier, hvor selvrapporteringsstudierne konklusioner baserer sig på yngre mennesker end registerundersøgelserne. Da kriminalitetsniveau er stærkt korreleret med alder, kan det have betydning for sammenligningspotentialet mellem de to typer af studier, hvor selvrapporteringsstudierne population kan være så unge, at de endnu ikke har nået deres højeste kriminalitetsniveau.

Et svar på "*Er etniske minoritetsunge overrepræsenterede i kriminalitet?*" kan således ikke løsrives fra en vurdering af de to typer af undersøgelser styrker og svagheder. Hvad der særligt taler imod de *registerbaserede* undersøgelser er, at der kan være grund til at tro, at mørketallet er forskelligt for forskellige etniske grupper på grund af fx forskellig anmeldelses- og opdagelsesrisiko. Med andre ord betyder det, at den registrerede andel af

minoritetsunges kriminalitet ikke er den samme som majoritetsunges registrerede andel, og det vil give en skæv sammenligning mellem de to grupper. Hvad der særligt taler imod de *selvrapporterede* undersøgelser, er deres skæve bortfald. Bortfaldet er i nogle af undersøgelserne eksplicit behandlet og kan være ganske omfattende. Det er således ikke helt enkelt at afgøre, hvilken af de to typer af undersøgelser, man bør tillægge størst vægt.

De ovenfor nævnte usikkerheder gør, at vores endelige konklusion falder i tre tempi.

1) Vi konkluderer, at det på det foreliggende grundlag ikke er muligt entydigt at sige noget sikkert om, hvorvidt unge med etnisk minoritetsbaggrund er overrepræsenterede i kriminalitet.

2) Vi kunne principielt stoppe ved denne konklusion, men vi føler os alligevel forpligtede til at nærme os et forsigtigt bud på et egentligt svar på spørgsmålet. I forlængelse heraf vurderer vi, at en overrepræsentation er det mest sandsynlige efter der statistisk er taget højde for forskelle mellem grupperne, der ellers ville kunne forklare overrepræsentationen. Begrundelsen herfor er primært baseret på vores vurdering af de forskellige styrker og svagheder ved de to typer af undersøgelser, hvor vi vurderer, at problematikkerne vedrørende repræsentativitet i selvrapporteringsstudierne influerer mere på studiernes resultater end det skæve mørketal gør. Mere herom nedenfor.

3) Med denne vægtlægning af de registerbaserede undersøgelser konklusioner er det dog fortsat vanskeligt at sige noget præcist om, hvor stor den formentligt eksisterende overrepræsentationen er, ligesom det er vanskeligt at sige noget præcist om, hvilke mekanismer og forhold, der ligger bag overrepræsentationen.

Prioriteringen af de registerbaserede undersøgelser betyder, at vi tillægger tendensen i deres resultater størst vægt, altså den tendens, at unge efterkommere med en ikke-vestlig baggrund i flere tilfælde begår kriminalitet end en sammenlignelig gruppe unge med en etnisk dansk baggrund. Når projektgruppen bag denne rapport vælger at prioritere således, skyldes det, at det skæve bortfald i de selvrapporterede undersøgelser er langt bedre dokumenteret, og formentlig også større, end det eventuelle skæve mørketal i de registerbaserede undersøgelser. Vi tillægger desuden disse resultater vægt i lyset af de stærke teoretiske argumenter for, at det, vi måler med kategorien etnicitet (der i registerundersøgelserne er operationaliseret som oprindelsesland), opfanger en række forskelligartede forhold, som må forventes at forårsage øget kriminalitet (uddybes i Del II). Vi vurderer imidlertid ikke, at vi med afsæt i det nuværende datagrundlag er i stand til at konkludere på eksakte størrelser på denne formentlige overrepræsentation, hvorfor vi ikke vil præcisere dette yderligere.

En vigtig nuancering er, at den formentlig eksisterende overrepræsentation ikke er ligeligt fordelt blandt minoritetsunge med en ikke-vestlig baggrund. Her springer særligt forskellen mellem kønnene i øjnene. Hvis overrepræsentationen er til stede, så er den særligt drevet af drenge eller unge mænd. En nuancering omkring alder er også påkrævet. Der er nemlig ikke alene en usikkerhed forbundet med, om overrepræsentationen er til stede eller ej, men også en usikkerhed forbundet med, i hvilken aldersgruppe den formentlig er til stede. Der er som tidligere nævnt ikke alene forskel på styrkerne og svaghederne ved registerstudierne og selvrapporteringsstudierne rent metodisk, men også på hvilke aldersgruppers kriminelle erfaringer, de undersøger. Selvrapporteringsstudierne koncentrerer sig i de fleste tilfælde om unge under den kriminelle lavalder, hvor registerstudierne typisk har fokus på en ældre aldersgruppe. Faktisk er det begrænset, hvad der findes af studier med fokus på den yngste del af dette projekts målgruppe, nemlig de 12-18 årige. Så når projektgruppen bag denne rapport vurderer, at der formentlig eksisterer en overrepræsentation, så drejer det sig om den ældste del af projekts oprindelige målgruppe samt unge mænd over 18 år. Samtidig er det fundet i nogle af registerstudierne, at overrepræsentationen mindskes med alderen for til sidst helt at forsvinde.

Disse nuancer gør, at det formentlig er en ældre aldersgruppe end den oprindelige målgruppe på 12-18 år, vi forsigtigt konkluderer, er overrepræsenterede i kriminalregistrene, og konklusionen beror således på et bredere aspekt af kriminalitet end ungdomskriminalitet.

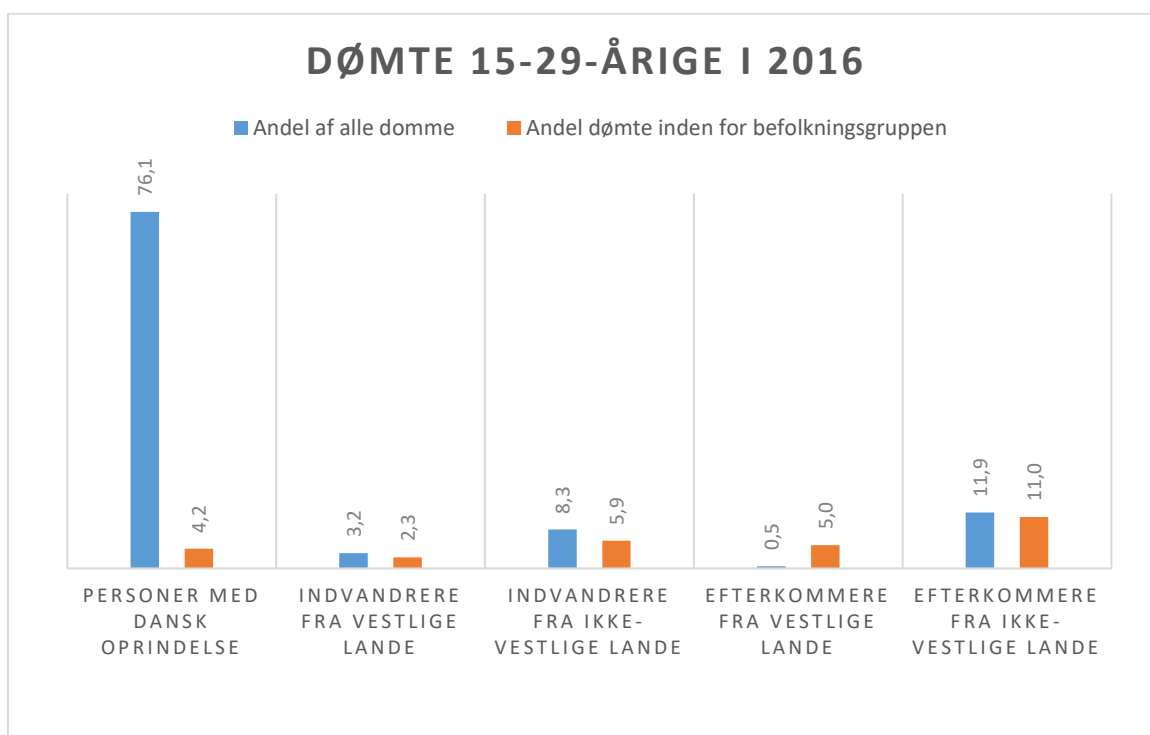
Når det er vanskeligt at konkludere noget entydigt om størrelsen på, og eventuelle mekanismer bag, overrepræsentationen, skyldes det ikke alene de ovennævnte svagheder og styrker, der er forbundet med de to typer af undersøgelser, men også vanskelighederne med at indkredse begrebet etnicitet. Som nævnt i vores indledende begrebsdefinitioner, kan etnicitetsbegrebet dække over en lang række sociale dynamikker, som også udspiller sig i samfundsgruppers interaktion og grænsedragningsprocesser i forhold til hinanden. Vi forklarede også, at når vi står tilbage med "eticitet" efter at have kontrolleret statistisk for forskelle mellem grupperne (fx alder, køn og socioøkonomi), kan vi ikke med sikkerhed vide, hverken hvad etnicitet så egentlig dækker over, eller om der er andre forklaringsfaktorer (kriminogene faktorer), der kunne kontrolleres for (fx traumatisering).

I forlængelse heraf skal det således fremhæves, at tallene fortærende er behæftet med en vis usikkerhed. Usikkerheden er bekymrende set i sammenhæng med den aktuelle offentlige debat om indvandring og kriminalitet, hvor denne merkriminalitet ofte fremstilles dels som et ubestrideligt faktum, dels som værende af betydeligt omfang. Den offentlige debat kunne med andre ord med fordel hvile på et mere sikkert vidensgrundlag. Så på trods af, at vi på basis af de eksisterende studier forsigtigt konkluderer, at unge efterkommere med en ikke-vestlig baggrund har en øget tendens til at begå kriminalitet i forhold til unge med etnisk dansk baggrund, så vurderer vi, at det vil være af væsentlig samfundsmæssig interesse at få reduceret usikkerheden på feltet med yderligere forskning.

Præcist hvad man skal lægge i, at vi på basis af de registerbaserede undersøgelser tentativt konkluderer, at unge efterkommere med en ikke-vestlig baggrund formentligt oftere begår kriminalitet, opsummeres i den resterende del af indeværende afsnit.

Nedenfor ses en figur, der illustrerer dels andelen af det samlede antal domme i 2016, den enkelte befolkningsgruppe er idømt, dels andelen af dømte i hver befolkningsgruppe.

Figur 6 Antal og andele dømte 15-29-årige i etniske grupper (uden statistisk kontrol)

Som det fremgår af figuren, begås langt størstedelen af kriminaliteten i Danmark blandt unge 15-29-årige af etniske danskere. 76 % af dommene i 2016 for en lovovertrædelse af enten straffeloven eller en særlov blev tildelt etniske danskere. 12 % blev tildelt ikke-vestlige efterkommere og 8 % ikke-vestlige indvandrere, mens de vestlige indvandrere og efterkommere blev tildelt de resterende knap 4 % af dommene i 2016. Det er altså endnu engang vigtigt at understrege, at kriminaliteten i Danmark primært begås af etniske danskere.

De forskelle, der ses i de registerbaserede undersøgelser – og som skal opsummeres nedenfor – fremtræder imidlertid også i figur 6 ovenfor. Andelen af dømte inden for den enkelte befolkningsgruppe er større blandt de ikke-vestlige minoriteter end den er blandt et-

niske danskere og vestlige minoriteter. Blandt de unge med etnisk dansk baggrund modtog 4,2 % en dom i 2016, mens det gjaldt mere end hver 10. ikke-vestlige efterkommer og 6 % af de ikke-vestlige indvandrere. Det illustrerer således, at en *andel* på næsten tre gange så mange ikke-vestlige efterkommere dømmes sammenlignet med etniske danskere. Hertil bør dog igen nævnes, at *antallet* af dømte etniske danskere fortsat er markant højere end antallet af dømte ikke-vestlige efterkommere. I 2016 blev der tildelt 37.996 domme til etniske danskere i alderen 15-29 år. Antallet af domme tildelt ikke-vestlige efterkommere i samme aldersgruppe var på 5.950. Det illustrerer således tydeligt, at den forskel – overrepræsentation – i kriminalitet blandt etniske minoriteter, der er fundet i registerstudierne og omtales i samfundsdebatten generelt, alene beror på *andelen* af kriminelle i en befolkningsgruppe *i forhold til gruppens størrelse*, og denne overrepræsentation må således ikke forstås sådan, at de etniske minoriteter begår størstedelen af kriminaliteten i Danmark.

Ovenstående tal illustrerer den overrepræsentation, der eksisterer mellem de etniske grupper i kriminalregistret, når de sammenlignes "rent" uden kontrol for forskelle mellem grupperne. Det er dog en generel konklusion i de registerbaserede undersøgelser, at dele af forskellen kan forklares med velkendte kriminogene forhold som alder, socioøkonomi, forældres socioøkonomi og forskellig urbaniseringsgrad. På trods af kontrol for disse forhold, kan der imidlertid stadig findes forskelle mellem grupperne. Det betyder, at selv når grupperne statistisk er gjort så sammenlignelige som muligt, og der er taget højde for gængse forklaringer på kriminalitet, så er der fortsat forskelle i kriminalitetsrisikoen i de forskellige etniske grupper, hvor minoriteterne er overrepræsenterede. Det bør i denne sammenhæng igen nævnes, at faktorer som egen socioøkonomi, forældres socioøkonomi, alder og køn forklarer store dele af kriminalitetsforskellene mellem de etniske grupper, hvorfor der som minimum bør tages højde for disse forhold i statistiske opgørelser. Yderligere er der også stærke indikationer på, at urbaniseringsgrad er en vigtig forklaringsvariabel at kontrollere for, ligesom der er påvist sammenhæng mellem kriminalitetsrisiko og skolefaglige evner, hvorfor dette ligeledes kan være en relevant forklaringsvariabel at kontrollere for, når sammenhængen mellem ungdomskriminalitet og indvandrerbaggrund undersøges. Ingen af de registerbaserede studier foretager imidlertid denne fulde kontrol, hvorfor det ikke kan udelukkes, at de unges kriminalitetsrisiko fremstår anderledes i studierne konklusioner, end den faktisk er. Nedenfor sammenfattes imidlertid den – til dags dato – bedst tilgængelige viden om den fundne overrepræsentation i registerstudierne. Der præsenteres ikke konkrete størrelser på over- og underrepræsentation, da studierne er så forskellige, at det ikke er muligt at sammenligne eksakte størrelser. Når det er muligt, er det desuden kun resultater for efterkommere, der videreføres, da der som allerede nævnt er væsentlige problematikker ved at sammenligne indvandrere med de øvrige grupper, når der samtidig er udført den størst mulige mængde af kontrol i de statistiske analyser.

Som figur 6 illustrerer, begik etniske danskere hovedparten af den kriminalitet, der endte med domfældelse i 2016 sammenlignet med de øvrige etniske grupper. En større andel

både indvandrere og efterkommere registreres imidlertid for kriminalitet, når antallet af kriminelle betragtes i forhold til gruppens samlede størrelse (Danmarks Statistik 2017; Andersen & Tranæs 2015). I denne forbindelse er det et vigtigt fund, at de minoritetsunge drenge ikke er mere kriminelle end *sammenlignelige, kriminelle etnisk danske drenge*. Det vil sige, at blandt de kriminelle i de to grupper synes omfanget af deres kriminalitet at være nogenlunde ens. Overrepræsentationen skyldes derimod, at der er flere kriminelle drenge blandt etniske minoriteter fra ikke-vestlige lande sammenlignet med etnisk danske drenge (Andersen & Tranæs 2011).

Det er velkendt, at kriminalitet er både et køns- og et aldersrelateret fænomen. Dette gælder også etniske minoriteters kriminalitet. Mens unge ikke-vestlige minoritetsmænd fra 18-årsalderen er overrepræsenterede i kriminalitet, så forsvinder denne forskel for alle grupper og inden for alle kriminalitetsformer, når mændene når 28-års alderen (Andersen & Tranæs 2011; Andersen & Tranæs 2015). Foruden at være tæt forbundet med alder, spiller køn også en vigtig rolle. Det gælder for danskere såvel som for etniske minoriteter, at kriminalitetsniveauet er markant højere hos mænd end hos kvinder (Ottosen et al. 2014; Danmarks Statistik 2017; Pedersen & Jørgensen 2017). Derudover viser det ene registerstudie (Danmarks Statistik 2017), der præsenterer forskellige fordelinger mellem kønnene, at det alene er de ikke-vestlige kvindelige efterkommere, der er overrepræsenterede i kriminalitet sammenlignet med det gennemsnitlige niveau for alle 15-79-årige kvinder. Ikke-vestlige indvandrerkvinder er derimod underrepræsenterede. Hvad angår de kvindelige efterkommernes kriminalitetsform ses det, at hovedparten af overrepræsentationen kan tilskrives en større andel dømt for færdselslovsovertrædelser (Danmarks Statistik 2017). Det er en gennemgående konklusion, at vestlige minoriteters kriminalitetshyppighed er på niveau med etniske danskeres, mens det er de ikke-vestlige minoriteter, der kan tilskrives den samlede overrepræsentation. Der synes endda at være en tendens til, at vestlige indvandrere er underrepræsenterede i forhold til etniske danskere, hvilket gør, at en samlet overrepræsentation kan fremstå mildere, end det reelt er tilfældet for de ikke-vestlige minoriteter, når en sådan præsenteres for etniske minoriteter under én samlet kategori (Andersen & Tranæs 2011; Danmarks Statistik 2017). Hvad angår forskellen mellem indvandrere og efterkommere er hovedtendensen, at efterkommernes kriminalitetsniveau er højere end indvandrernes (Danmarks Statistik 2017). Der er dog også tilfælde, der viser det modsatte (Tranæs 2008; Andersen & Tranæs 2011). Da der imidlertid er en problematik ved at sammenligne indvandrere med henholdsvis etniske danskere og efterkommere grundet forskellige muligheder for kontrol, er det svært at konkludere endegyldigt på spørgsmålet om, hvem der er mest kriminelle: indvandrere eller efterkommere. Når der kun kontrolleres for egen socioøkonomiske status, som er muligt for alle etniske grupper, er det dog en overordnet tendens, at efterkommernes kriminalitetsniveau overstiger indvandrernes (Danmarks Statistik 2017; Andersen & Tranæs 2015).

Zoomes der ind på oprindelsesregioner for de ikke-vestlige minoriteter viser alle undersøgelser, at mænd med asiatisk baggrund ikke er mere kriminelle end sammenlignelige etniske danskere. Sammenholdt med, at vestlige minoriteter heller ikke er mere kriminelle end sammenlignelige etniske danskere, kan overrepræsentationen således alene forklares

med unge mænd fra mellemøstlige og andre ikke-vestlige lande (Andersen & Tranæs 2011; Andersen & Tranæs 2015). Kun to studier opgør forskelle mellem forskellige oprindelseslande, og i begge tilfælde er graden af kontrol ikke høj nok til at bære håndfaste konklusioner (Tranæs 2008; Danmarks Statistik 2017). I 2008 fandt Tranæs, at unge mænd fra Irak, Libanon, Somalia, Pakistan, Arabiske lande, Sydøst- og Østeuropa, Øvrige Afrika samt andre ikke-vestlige lande var overrepræsenterede i berigelseskriminalitet sammenlignet med socioøkonomisk sammenlignelige etnisk danske mænd. Danmarks Statistik fandt i 2017 ved en lignende sammenligning samstemmende resultater for fældende afgørelser generelt, hvor enten indvandrere og/eller efterkommere fra særligt Libanon, Marokko, Syrien, Pakistan, Somalia, Tyrkiet, Irak, Jugoslavien, Iran og Afghanistan er overrepræsenterede i forhold til gennemsnittet for alle 15-79-årige mænd. For unge mænd er der således indikationer på en sammenhæng mellem en oprindelse i Mellemøsten, dele af Asien samt dele af Afrika og en øget kriminalitetsrisiko i Danmark. Begge studier udpeger desuden Libanon som det oprindelsesland med den højeste overrepræsentation og desuden med den stærkeste betydning, da denne øger andelen af domme i alle undersøgte aldre, for alle kriminalitetsformer og for både indvandrere og efterkommere, hvilket er eneste oprindelsesland, dette gør sig gældende for (Tranæs 2008; Danmarks Statistik 2017). Det bør her nævnes, at gruppen med oprindelse i Libanon består af en ukendt andel statsløse palæstinensere.

Når spørgsmålet om, hvilken form for straffelovskriminalitet de etniske minoriteter begår, er det overordnede svar "vold". Vold er hovedårsagen til overrepræsentationen i domme for straffelovskriminalitet, da henholdsvis 1,8 gange flere 18-20-årige og 2,5 gange flere 23-25-årige ikke-vestlige mandlige efterkommere havde fået en voldsdom i 2011 sammenlignet med sammenlignelige, etnisk danske mænd (Andersen & Tranæs 2015; Danmarks Statistik 2012). Overrepræsentationen har desuden været stabil fra 1999 til 2011 på et niveau mellem 1,6-1,8 for 18-20-årige og 23-25-årige ikke-vestlige efterkommere. Der er dog sket en udvikling i, hvad det er for kriminalitetsformer inden for straffeloven, som efterkommerne hyppigst begår og således, hvilken type kriminalitet, der bedst forklarer overrepræsentationen. Voldskriminaliteten har udviklet sig sådan, at det i dag i højere grad er de 23-25-årige, der dømmes for vold sammenlignet med de 18-20-årige. Modsat er der en lidt større tendens til at begå ejendomskriminalitet blandt den yngre aldersgruppe. Foruden vold finder Kyvsgaard (2017) ligeledes, at etniske minoriteter fra ikke-vestlige lande er overrepræsenterede inden for særligt voldtægt, men også blufærdighedskrænkelser. Det er dog ikke muligt at afgøre, hvorvidt denne forskel mellem etniske danskere og minoriteter er større end forskellen inden for vold, da det ikke er undersøgt i samme studie.

Udvides billedet til at undersøge alle former for lovovertrædelser konkluderer Danmarks Statistik (2017) imidlertid, at overrepræsentationen er størst ved domme for færdselslovs-overtrædelser, omend andelen af voldsdomme også fortsat er markant højere for mandlige efterkommere sammenlignet med det gennemsnitlige niveau for alle mænd. Både de nyeste tal fra Danmarks Statistik (2017) og Rockwool Fondens Forskningsenhed (Andersen & Tranæs 2015) konkluderer, at overrepræsentationen blandt mandlige efterkommere er

mindst inden for ejendoms kriminalitet. Blandt de 18-20-årige var andelen af mandlige efterkommere dømt for ejendoms kriminalitet i 2011 1,4 gange højere end for sammenlignelige, etniske danskere. Niveaue er dog ens med andelen i 1999, og der har således ikke været en positiv udvikling i denne kriminalitetsform på trods af et mindre iøjefaldende niveau af overrepræsentation (Andersen & Tranæs 2015).

En anden måde at diskutere overrepræsentation på er ved at vurdere forskelle i kriminalitetsrisiko. Dette gør tre registerbaserede undersøgelser. Mens Stevens (2005) ikke finder, at etnicitet er sammenhængende med kriminalitet, så finder både Pedersen & Lindstad (2011) og Pedersen & Jørgensen (2017) det modsatte. Risikoen for at ende som "mest kriminel", hvilket betyder flere tilfælde af alvorlig kriminalitet og/eller mindst et tilfælde af særligt alvorlig kriminalitet såsom voldtægt, manddrab eller narkotikasmugling er signifikant højere for unge drenge med anden etnisk baggrund sammenlignet med etnisk danske drenge. Det samme gør sig gældende for unge, der bor i et SUB-område (Pedersen & Jørgensen 2017).

Ovenstående sammenfatter den bedst tilgængelige viden om etniske minoriteters overrepræsentation i den registrerede kriminalitet. Dele af overrepræsentationen forklares med forskelle mellem gruppernes alderssammensætning og socioøkonomiske forhold, men en del af forskellen i gruppernes kriminalitet findes fortsat i de registerbaserede studier. Forskellen mellem etniske danskere og etniske minoriteter varierer imidlertid efter køn, alder, oprindelseslande og kriminalitetsform. Det kan dog konkluderes, at etniske minoriteter registreres for en større andel kriminalitet end etniske danskere, når der tages højde for befolkningsgruppernes størrelse. Det er ikke muligt at konkludere entydigt på årsagerne her til samt på, hvor stor en del af denne merregistrering, der kan tilskrives en skævhed i anmeldelses- og opdagelsesrisiko, men forskellige mulige forklaringer skal diskuteres i undersøgelsens næste del.

Et blik til udlandet

Som en afrunding af denne kortlægning af, hvorvidt etniske minoritetsunge og etnisk danske unges kriminalitetserfaringer og mønstre er forskellige fra hinanden, drages der her paralleller til udlandet. Ved at kaste et blik på Norge og Sverige skal det ses, hvorvidt lignende konklusioner som dem præsenteret her også kan drages i de øvrige Skandinaviske lande. Det bør nævnes, at der ikke er tale om en lige så grundlig kortlægning af den tilgængelige viden i de øvrige lande. Der tages udgangspunkt i større udgivelser på baggrund af nationale statistiske datakilder og derfra en mindre grad af snow-balling med afsæt i disse studiers referencer. Fokus er på aktuelle studier.

Danmark, Norge og Sverige er på mange måder sammenlignelige lande, dels p.gr.a. lignende velfærdsmodeller, dels p.gr.a. parallelle indvandringshistorier og fælles fortid (Kardell & Carlsson 2009). Af denne grund anses landene også i det store hele som sammenlignelige, hvorfor netop disse lande er relevante at perspektivere til, når hensigten er at vurdere, om forskellene mellem etniske gruppers kriminalitetsmønstre er særegne for

unge i Danmark, eller om det er en generel tendens i lignende lande. Andelen af etniske minoriteter i de tre lande er dog forskellig, hvor næsten hver fjerde borger i Sverige har anden etnisk baggrund end svensk, hvilket er dobbelt så stor en andel som i Danmark. I 2016 bestod 9,5 % af den danske befolkning af indvandrere og 3 % af efterkommere⁹. I Norge var andelen 14 % indvandrere og tilsvarende 3 % efterkommere¹⁰, mens andelen i Sverige var henholdsvis 18 % og 5,4 % indvandrere og efterkommere¹¹. Det viser, at selvom vi på mange områder kan sammenligne danske, svenske og norske forhold, så har der alligevel også været forskelle i indvandringen til de tre lande.

Det bør ligeledes nævnes, at om end landene på mange områder ligner hinanden, så er lovgivning og retspraksis forskellig, hvilket kan besværliggøre konkrete sammenligninger. Eksempelvis måles der i danske registerbaserede undersøgelser primært på dømte, mens der i Norge næsten altid måles på andel sigtede efter færdig efterforskning (Skardhamar 2017). Denne forskel skyldes andre sanktioneringsmuligheder i Norge, hvor konfliktråd eksempelvis anvendes som alternativ til straf. Fordi sådanne forskelle findes, er det ikke muligt her at sammenligne konkrete størrelser på forskelle i kriminalitetsmønstre- og hyppigheder på tværs af landene, og der diskuteres således blot overordnet, hvorvidt der findes forskelle inden for hvert land, og i hvilke aldre, kriminalitetsformer og oprindelseslande, disse gør sig gældende.

Efter en kortere forskningsgennemgang i henholdsvis norsk og svensk forskning på feltet omkring kriminalitet og etnicitet synes der at kunne identificeres forskellige forskningstraditioner i de tre lande. Selvom forskningen i Danmark på nogen områder er mangelfuld jf. ovenstående, så fremstår den danske viden om sammenhænge mellem kriminalitet og etnicitet i sammenligning med de øvrige lande ikke så ringe endda. Omfangsmæssigt er forskningen i Danmark og Norge meget ensartet. Mens det har været muligt at finde 12 relevante studier i Danmark inden for de seneste 10-12 år, fandt en lignende kortlægning foretaget af professor ved Oslo Universitet Torbjørn Skardhamar (2017) 18 relevante studier fra 2000-2016. Der er imidlertid forskel på detaljeringsniveauet i danske og norske studier. Skardhamar påpeger, at kun et enkelt studie har skelnet mellem indvandrere og efterkommere. En anden kortlægning fra 2017 præsenterer dog yderligere et studie, der skelner mellem indvandrere og efterkommere, når deres kriminalitetsniveau sammenlignes med etniske nordmænd.

Når blikket vendes mod Sverige, har det ikke været muligt at finde en helt så nutidig kortlægning, og det eksakte omfang af forskningen på feltet i Sverige er således ukendt. Det synes dog klart, at detaljeringsniveauet er mindre end i Danmark. Den svenske professor Jerzy Sarnecki, der anses som en af de førende på feltet i Sverige, skriver, at der er publiceret 24 studier i Sverige fra 1970-2016, hvor det bedste og mest indholdsrige er fra 2005 (Sarnecki 2016). Tilsvarende har Johan Kardell fra Kriminologisk Institut ved Stockholms Universitet i en kortlægning over relevante studier fra 1970-2010 fundet 22, og ligesom

⁹ Danmarks Statistik, folketal 2016

¹⁰ Statistisk Sentralbyrå – Statistics Norway, 2017

¹¹ Statistiska Centralbyrån – Statistics Sweden, 2016

Sarnecki er det studiet fra Brå fra 2005 (Martens & Holmberg), der anses som det mest relevante (Kardell 2011). De manglende studier i Sverige har også for nyligt medført en ansøgning til regeringen om et nyt studie på området, hvilket imidlertid blev afvist med argumentet om, at en sådan viden vedrørende kriminalitet og national oprindelse ikke anses som samfundsforbedrende (Forssblad et al. 2017). Uden at kunne konkludere sikkert på årsagerne til disse forskellige forskningstraditioner i de tre lande, skal det påpeges, at særligt Sveriges integrationspolitik har været forskellig fra de to øvrige landes, hvilket kan have betydning for ønsket om offentlige publikationer vedrørende indvandring og kriminalitet. Denne tese underbygges af forordet i det omtalte studie af Brå fra 2005, der fortsat af flere forskere anses som det bedste på feltet. Heri beskrives det, hvordan en del kritikere gjorde modstand mod udarbejdelsen og offentliggørelsen af studiet med det argument, at en sådan viden om forskelle i kriminalitet mellem forskellige etniske grupper "*är till mer skada än nytta*" (Martens & Holmberg 2005:5). Forskellen har imidlertid betydning for mulighederne for sammenligning mellem landene, og nedenstående perspektivering er således "bedste bud" med forbehold for forskelle i aktualitet samt metodik i studierne.

Overordnet kan det konkluderes, at de mønstre, der er fundet omkring forskelle mellem etniske danskere og henholdsvis indvandrere og efterkommere kan genfindes i både Sverige og Norge, om end det ikke er muligt at fastslå, om størrelserne på forskellene er ens. Det betyder, at forskelle mellem etniske gruppers kriminalitetsniveau ikke er et særegent fænomen i Danmark, men noget, der gør sig gældende mere generelt i Norden. Der er dog ét område, hvor de tre lande adskiller sig. Dette angår spørgsmålet om, hvorvidt kriminalitetshyppigheden er størst for de indvandrere, der er født i udlandet eller for efterkommerne, der selv er født og opvokset i et af de tre skandinaviske lande. Dette diskuteres nedenfor, hvorefter de øvrige fokuspunkter kort præsenteres.

Indvandrere og efterkommere

I den foregående kortlægning af danske studier blev det konkluderet, at forskellen i kriminalitetshyppigheder er større for efterkommere end for indvandre – altså at efterkommerne relativt set er mere kriminelle end indvandrerne er det.

Selvom antallet af norske studier, der opererer med denne opdeling mellem indvandrere og efterkommere er få, så peger de entydigt på samme tendens som i Danmark; at efterkommerne overordnet er mere overrepræsenterede end indvandrerne, selv efter forskellige former for kontrol (Evensen 2009; Andersen & Mohn 2017; Kardell & Carlsson 2009). Et enkelt norsk studie, der har fokuseret på ungdomskriminalitet blandt 13-20-årige, finder dog, at risikoen for at begå kriminalitet ikke er forskellig for efterkommere og sammenlignelige nordmænd efter omfattende kontrol. Forskellen i kriminalitetsrisiko eksisterer imidlertid fortsat for indvandrere (Evensen 2009).

I Sverige er tendensen omvendt. De fleste svenske studier finder, at indvandrerne er mere kriminelle end efterkommerne, og denne konklusion gælder både de nyere og ældre studier tilbage fra 70'erne (Hällsten et al. 2013; Martens & Holmberg 2005; Kardell 2011). Et enkelt studie finder dog ikke forskelle mellem indvandrere og efterkommere i Sverige,

men i studiet måles også kun på udvalgte kriminalitetsformer, hvorfor det ikke kan sammenlignes med de øvrige studier (Kardell & Carlsson 2009). Det konkluderes således overordnet, at de danske fund på dette område kan bekræftes i norske studier, mens forskellene er anderledes i Sverige. Hvorvidt dette sammenlignet med Norge og Danmark skyldes bedre integration af efterkommerne i Sverige eller at indvandrere hertil er særligt udsatte i forhold til kriminogene faktorer kan imidlertid ikke vurderes her.

Registerbaserede og selvrapporterede studier

De registerbaserede undersøgelser i både Norge og Sverige konkluderer entydigt i tråd med de danske, at etniske minoriteter er overrepræsenterede i kriminalstatistikken, selv på trods af forskellige metodiske forsøg på kontrol (Skardhamar 2017; Andersen & Mohn 2017; Andersen et al. 2017; Martens & Holmberg 2005; Kardell 2011; Hällsten et al. 2013). De undersøgelser, der baserer sig på selvrapporteringsdata viser imidlertid et mere blandet billede. Mens tidligere selvrapporteringsstudier har fundet, at etniske minoriteters kriminalitetserfaringer overstiger etniske nordmænds, så fandt det seneste studie fra 2015 ikke det samme resultat (Skardhamar 2017). I dette blev det konkluderet, at der kun var forskelle i kriminalitetserfaringer blandt det yngste klassetrin (13-14 år), hvor etniske minoritetsunges erfaringer med afvigende adfærd var større end alderstilsvarende norske unges. Forskellene forsvandt imidlertid derefter, og de konkluderede derfor overordnet, at der ikke er forskel i unges kriminalitetserfaringer afhængig af deres etniske baggrund (Andersen & Bakken 2015). I en svensk kortlægning over tidligere studier præsenteres lignende resultater (Hällsten et al. 2013). Det bevidner således, at en lignende tendens med diskrepans mellem registerbaserede og selvrapporterede studier kan spores i det øvrige Skandinavien.

Køn og alder

Det er universelt, at kriminalitetshyppigheden er størst blandt teenagedrenge og unge mænd, hvilket ingen af de undersøgte studier afkræfter. Et enkelt studie har sammenlignet kriminalitetshyppigheder i Danmark, Norge og Sverige (Kardell & Carlsson 2009). Heri findes det, at Norge og Danmark aldersmæssigt ligner hinanden mest, da det for begge lande gælder, at kriminalitetshyppigheden er højest blandt de 18-20-årige. I Sverige synes hyppigheden dog at være størst blandt de 15-17-årige, hvorefter den langsomt falder. Lignende inddelinger er ikke lavet i de øvrige studier, og fundene kan derfor ikke bekræftes. Det er dog gældende for alle tre lande, at kriminalitetshyppighederne for både indvandrere og efterkommere falder efter de unge år. I samme studie konstateres det, at andelen af kvindelige dømte i Sverige er ens for etniske svenskere, indvandrere og efterkommere, mens der i Norge og Danmark kan spores mindre variationer. Det nyeste svenske studie fra 2013 har ligeledes lavet opdeling på mænd og kvinder, hvor de for kvindernes vedkommende finder, at der efter fuld kontrol kun kan spores en lille overrepræsentation mellem unge, svenske kvinder og indvandrerkvinder i andel mistænkte og dømte, mens der ikke er signifikante forskelle mellem efterkommere og svenske kvinder (Hällsten et al. 2013). Det tyder således på en mindre forskel blandt kvinder i Sverige i forhold til Danmark og Norge.

Oprindelse

I de registerbaserede undersøgelser, der opererer med underinddelinger af etniske grupper målt ud fra national eller regional oprindelse, er det i norske ligesom i danske studier en entydig konklusion, at de vestlige minoriteter er på niveau med eller underrepræsenterede i sammenligning med etniske nordmænd, mens ikke-vestlige minoriteter er overrepræsenterede (Skardhamar 2017; Andersen & Mohn 2017; Andersset et al. 2017). Der er imidlertid en væsentlig forskel ved danske og norske studier med hensyn til opdeling af etnicitet. Ifølge begge nævnte kortlægninger af studier fra 2000-2017, er der kun to studier, der undersøger efterkommere, da kun et meget lille antal har været over den kriminelle lavalder (Skardhamar 2017; Andersen et al. 2017). Sammenligninger mellem landene skal derfor foretages med forsigtighed på dette område. Det kan ikke lige så entydigt konkluderes, hvorvidt det også er indvandrere og efterkommere med ikke-vestlige oprindelse, der primært adskiller sig for etniske svenskere i Sverige, da en sådan opdeling i studierne ikke er anvendt. Et enkelt studie peger dog på, at der i Sverige har været en særskilt tendens til, at en stor andel af overrepræsentationen mellem majoritets- og minoritetsbefolkningen i Sverige kan forklares med kriminalitet begået af borgere fra de nordiske nabolande (Kardell & Carlsson 2009). Dette er også i tråd med tidligere studier af sammenhænge mellem kriminalitet og oprindelseslande i Sverige (Asmussen 2004).

Med hensyn til oprindelseslande er der overordnet samme tendenser som i de danske studier; at overrepræsentationen særligt kan forklares med minoriteter med oprindelse i mellemøstlige, afrikanske og østeuropæiske lande samt dele af Syd- og Mellemamerika (Martens & Holmberg 2005; Andersen & Mohn 2017). Der er ikke fundet svenske undersøgelser, der mere detaljeret undersøger kriminalitetsforskelle ud fra forskellige oprindelseslande. I Norge peger flere studier specifikt på Kosovo som det land, hvor borgere med oprindelse derfra er mest overrepræsenterede i kriminalitet (Andersen & Mohn 2017; Andersen et al. 2017; Evensen 2009). Det er derimod overraskende, at ingen af de nyere studier peger på Libanon som et oprindelsesland med en særligt stor andel kriminelle, da borgere med libanesiske baggrund i de danske studier konsekvent viste sig at have den største overrepræsentation. Modsat optræder hverken Eritrea, Gambia, Serbien eller Chile i nogen af de danske studiers analyser over oprindelseslande som lande med særligt stor andel kriminelle, mens de optræder i de fleste norske (Danmarks Statistik 2017; Tranæs 2008; Andersen et al. 2017; Andersen & Mohn 2017). Hvorvidt disse forskelle skyldes andre landeinddelinger i studierne, anden indvandringshistorik for disse lande eller reelle forskelle i kriminalitetshyppigheden for dem er imidlertid ukendt.

Kriminalitetsform

I forhold til kriminalitetsformen påpeges det i de danske registerbaserede studier, at vold er den kriminalitetsform, hvor forskellen er størst mellem etniske danskere og etniske minoriteters kriminalitetserfaringer (Danmarks Statistik 2017; Andersen & Tranæs 2015). Disse resultater genfindes overordnet også i både Norge og Sverige. Der peges dog ligeledes på ejendoms- og berigelseskriminalitet som en kriminalitetsform med særligt stor forskel mellem grupperne. Samtidig påpeges det også på linje med danske registerstudier, at

etniske minoriteter er overrepræsenterede i alle de registerundersøgte kriminalitetsformer, dog på nær indvandrere i Norge hvad angår narkotikarelaterede forbrydelser (Andersen et al. 2017; Hällsten et al. 2013; Kardell & Carlsson 2009; Martens & Holmberg 2005).

Ovenstående perspektivering til vores nabolande Norge og Sverige har vist, at den forskel i kriminalitetshyppighed, som er påvist herhjemme mellem etnisk danske unge og unge med anden etnisk baggrund end dansk, ikke er særegen for Danmark, men i større eller mindre grad kan genfindes i resten af Skandinavien. Der er dog forskel i mængden og detaljeringsgraden af den tilgængelige forskning i de tre lande, hvorfor der fortsat er behov for mere forskning på tværs af landegrænserne for at kunne svare mere detaljeret på ligheder og forskelle de tre lande imellem.

Litteratur

Andersen, Dines & Annemette Kjærulff (2003): *Hvad kan børn svare på – Om børn som respondenter i kvantitative spørgeskemaundersøgelser*. Socialforskningsinstituttet.

Andersen, Hans Skifter (2015): *Indvandring, integration og etnisk segregation – Udviklingen i indvandrernes bosætning siden 1985*. Statens Byggeforskningsinstitut og Aalborg Universitet.

Andersen, Lars Højsgaard & Torben Tranæs (2011): *Etniske minoriteters overrepræsentation i strafferetlige domme*. Arbejdspapir 23. Rockwool Fondens Forskningsenhed. Odense: Syddansk Universitetsforlag.

Andersen, Lars Højsgaard & Torben Tranæs (2015): "Er ikke-vestlige indvandrere og efterkommere mere kriminelle end danskere?", i Jensen, Bent, Ditlev Tamm & Torben Tranæs (red.): *Forbrydelse, straf og afsoning i Danmark*. Rockwool Fondens Forskningsenhed. København: Gyldendal.

Andersen, Patrick Lie & Anders Bakken (2015): *Ung i Oslo 2015*. Oslo: NOVA.

Andersen, Synøve N. & Sigmund B. Mohn (2017): "Kriminalitet: Innvandrere mindre overrepresentert blant siktede enn før", i Sandnes, Toril (red.): *Innvandrere i Norge 2017*. Statistisk Sentralbyrå.

Andersen, Synøve N., Bjart Holtsmark & Sigmund B. Mohn (2017): *Kriminalitet blant innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre – En analyse av registerdata for perioden 1992-2015*. Statistisk Sentralbyrå.

Anderson, Elijah (2000): *Code of the Street - Decency, Violence, and the Moral Life of the Inner City*. New York: Norton.

Asmussen, Ida (2004): *Etniske grupper – kriminalitet og forebyggelse*. Det Kriminalpræventive Råd.

Balvig, Flemming (2006): *Den Ungdom! – Om den stadig mere omsiggribende lovlydighed blandt unge i Danmark*. Det Kriminalpræventive Råd.

Balvig, Flemming (2011): *Lovlydig Ungdom*. Det Kriminalpræventive Råd.

Balvig, Flemming (2017): *Fra barndommens gade til cyberspace*. Det Kriminalpræventive Råd.

Barth, Frederik (1969): *Ethnic Groups and Boundaries: The social organization of culture difference*. Oslo: Universitetsforlaget.

Bech, Henning & Mehmet Ümit Necef (2012): *Er danskerne racister? Indvandrerforskningens problemer*. Frederiksberg: Frydenlund.

Clausen, Susanne, Merete Djurhuus & Britta Kyvsgaard (2009): *Udredning til brug for Kommissionen vedrørende ungdomskriminalitet*. Justitsministeriets Forskningskontor.

Danmarks Statistik (2007): *Indvandrere i Danmark 2007*. Danmarks Statistik.

Danmarks Statistik (2012): *Indvandrere i Danmark 2012*. Danmarks Statistik.

- Danmarks Statistik (2017): *Indvandrere i Danmark 2017*. Danmarks Statistik.
- De Vaus, David (2014): *Surveys in Social Research*. New York: Routledge.
- Eriksen, Thomas Hylland (2002[1993]): *Ethnicity and Nationalism*. 2nd edition. London: Pluto Press.
- Evensen, Øystein (2009): "Ikke-vestlig minoritetsungdom og kriminalitet". *Tidsskrift for Ungdomsforskning*, 2009:63-89.
- Finstad, Liv (2000): *Politiblikket*. Oslo: Pax Forlag.
- Forsblad, Mari, Örjan Magnusson & Tomas Lauffs (2017): "Krav på att Brå tar fram statistisk överbrott och ursprung". *SVT Nyheter*, d. 16. januar 2017.
- Gabrielsen, Nanna (2007): *Ungdomsundersøgelse 2006 – Undersøgelse af selvrapporeret kriminalitet blandt elever i 7.-9. klasse i hovedstadsområdet*. Justitsministeriets Forskningskontor.
- Hastrup, Kirsten (2004): *Kultur - det fleksible fællesskab*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.
- Holmberg, Lars & Britta Kyvsgaard (2003): "Are Immigrants and Their Descendants Discriminated against in the Danish Criminal Justice System". *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, 4:2, 125-142.
- Holmberg, Lars (1999): *Inden for lovens rammer – politiets arbejdsmetoder og konkrete skøn*. København: Gyldendal.
- Holmberg, Lars (2014): "Hva gjør politiet", i Larsson, Paul, Helene O. Gundhus & Rolf Granér (red.): *Innføring i politivitenskap*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Hällsten, Martin, Ryszard Szulkin & Jerzy Sarnecki (2013): "Crime as a price of inequality – The Gap in Registered Crime between Childhood Immigrants, Children of Immigrants and Children of Native Swedes". *British Journal of Criminology*, 2013:456-481.
- Jacobs, Bruce A. & Richard Wright (2006): *Street Justice: Retaliation in the Underworld*. New York: Cambridge University Press.
- Jenkins, Richard (2011): *Being Danish – Paradoxes of Identity in Everyday Life*. København: Museum Tusulanum Press.
- Kardell, Johan & Karl-Magnus Carlsson (2009): "Lagföringar av invandrare och invandrares barn i de nordiska länderna". *Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab*, 2009:237-261.
- Kardell, Johan (2011): *Utländsk bakgrund och registrerad brottslighet överrepresentationen i den svenska kriminalstatistiken*. Kriminologiska institutionen: Stockholms universitet.
- Korzen, Sara, Liv Fisker & Helene Oldrup (2010): *Vold mod unge i Danmark – En spørgeskemaundersøgelse blandt 8.-klasses-elever*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Kyvsgaard, Britta (2001): "Kriminalitet, retshåndhævelse og etniske minoriteter". *Juristen*. November 2001.

Kyvsgaard, Britta (2017): *Gerningsmænd og gerningssituationer i sager om voldtægt og andre seksualforbrydelser*. Justitsministeriets Forskningskontor.

Kyvsgaard, Britta (2017a): "NSfK's 59. Research Seminar: Migration and Criminology". Paper to the conference: "Knowledge on Crime Among Immigrants and Their Descendants in Denmark". Sweden, May.

Liversage, Anika & Christiane Præstgaard Christensen (2017): *Etniske minoritetsunge i Danmark – En undersøgelse af årgang 1995*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Martens, Peter & Stina Holmberg (2005): *Brottslighet bland personer födda i Sverige och i utlandet*. Stockholm: Brå – centrum för kunskap om brott och åtgärder mot brott.

Necef, Mehmet Ü. (2009): "Skrækken for kulturel forskellighed: Inspiration fra Edward Said i dansk indvandrerforskning". Dansk Sociologi vol 20, no 3, pp. 51-76

Necef, Mehmet Ümit (2012): "Larmende Tavshed". Tidsskriftet Antropologi, nr. 66 79-104

Ottosen, Mai Heide et al. (2014): *Børn og unge i Danmark – Velfærd og trivsel 2014*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Pedersen, Anne-Julie Boesen & Tanja Tambour Jørgensen (2017): *Ungdomskriminalitet – De mest kriminelle*. Justitsministeriets Forskningskontor.

Pedersen, Anne-Julie Boesen, Britta Kyvsgaard & Flemming Balvig (2016): *Udsathed for vold og andre former for kriminalitet – Offerundersøgelserne 2005-2015*. Justitsministeriets Forskningskontor.

Pedersen, Maria Libak & Jonas Markus Lindstad (2011): *Første Led i Fødekæden – En undersøgelse af børn og unge i kriminelle grupper*. Justitsministeriets Forskningskontor.

Plovsing, Jan (2004): "Tørre tal om indvandrere og kriminalitet". Berlingske Tidende, d. 12. december 2004.

Rigspolitiet (2012): *Styrket indsats i de særligt udsatte boligområder*. Oktober 2012.

Rigspolitiet (2017): *Operativ strategi – Politiets indsats på tryghedsområdet 2017-2020*.

Rockwool Fondens Forskningsenhed (2008): "Efterkommere begår ikke flere tyverier end indvandrere". Nyt fra Rockwool Fondens Forskningsenhed. Maj 2008.

Rockwool Fondens Forskningsenhed (2011): "Efterkommernes kriminalitet halveret". Nyt fra Rockwool Fondens Forskningsenhed. Marts 2011.

Rockwool Fondens Forskningsenhed (2015): "50 % flere ikke-vestlige efterkommere dømmes for kriminalitet – sammenlignet med personer med dansk baggrund". Nyt fra Rockwool Fondens Forskningsenhed. April 2015.

Sandberg, Sveinung & Willy Pedersen (2006): *Gatekapital*. Oslo: Universitetsforlaget.

Sarnecki, Jerzy (2016): "Kriminalitet". Migrationsinfo.se – Forskning och statistic om integration och migration i Sverige, d. 13. april 2016.

Skardhamar, Torbjørn (2017): "*NSfK's 59. Research Seminar: Migration and Criminology*". Paper to the conference: "Innvandrere og kriminalitet – en litteraturgjennomgang". Sweden, May.

Soei, Aydin (2011): *Vrede unge mænd: Optøjer og kampen for anerkendelse i et nyt Danmark*. København: Tiderne Skifter.

Stevens, Hanne (2005): *Kriminalitet og uddannelsesforløb – En longitudinel undersøgelse af fødselsårgangen 1970*. Justitsministeriets Forskningskontor.

Tranæs, Torben (2008): "*Hvem begår tyverierne i Danmark?*", i Tranæs, Torben & Lars Pico Geerdsen (red.): *Forbryderen og samfundet – Livsvilkår og uformel straf*. Rockwool Fondens Forskningsenhed. København: Gyldendal.

Bilag

Skema over statistiske undersøgelser

	1 + 1a	2 + 2a	3 + 3a	4	5	6	7	8	9	10a + 10b	11	12
Fokus/ Tekst												
Udgiver	Rockwool Fondens Forskningsenhed	Rockwool Fondens Forskningsenhed	Rockwool Fondens Forskningsenhed	Justitsministeriets Forskningsenhed	Justitsministeriets Forskningskontor	Justitsministeriets Forskningskontor	Justitsministeriets Forskningskontor	Justitsministeriets Forskningskontor	Danmarks Statistik	Det Kriminalpræventive Råd	SFI	SFI
Udgivelsesår	2008	2011	2015	2005	2007	2011	2017	2017	2007-2017	2006 + 2011	2014	2017
Titel	- Hvem begår tyverierne i Danmark? - Efterkommere begår ikke flere tyverier end indvandrere	- Etniske minoriteters overrepræsentation i strafferet lige domme - Efterkommeres kriminalitet halveret	- Er ikke-vestlige indvandrere og efterkommere mere kriminelle end danskere? - 50 % flere ikke-vestlige efterkommere tækkernes for kriminalitet – sammenlignet med personer med dansk baggrund	Kriminalitet og uddannelsesforløb	Ungdomsundersøgelser 2006 – Undersøgelse af selvrapporteret kriminalitet blandt 7.-9. klasse i hovedstadsområdet	Første Led i Fødekæden – en undersøgelse af børn og unge i kriminelle grupper	Gerningsmænd og gerningsituationer i sager om voldtegt og andre seksuallforbrydelser	Ungdomskriminalitet – De mest kriminelle	Indvandrere i Danmark 2007-2017	- Den Ungdoms- og Lovlydige Ungdom	Børn og unge i Danmark – Velværd og trivsel 2014	Etniske minoritetsundersøgelser i Danmark – en undersøgelse af årgang 1995
Datagrundlag												
Data-type	Registerdata	Registerdata	Registerdata	Registerdata	Selvrapportering	Selvrapportering	Registerdata	Registerdata	Registerdata	Selvrapportering	Selvrapportering	Selvrapportering
(Hvis survey: Indsamlingsmetode)					Web-spørgeskemaer (papirspørgeskema for 4 klasser) indsamlet på klasseniveau	Papir-surveys indsamlet på klasseniveau				Papir-surveys indsamlet på skoleniveau	Panelundersøgelse De to ældste årgange besvarer selv web-spørgeskemaer, alternativt telefonopfølgning	Besøgsinterview
Under-søgesår	2000-2004	2002-2006, primært 2006	1993-2011 Sammenligner 1999 og 2011	1970-2001, fokus på 1985-2001	2006	2011	2010-2015	2001-2015	2005, 2011 og 2016	2005 + 2010	2013	2014
Data-sættes størrelse	Alle mænd i alderen 19, 24 og 29 år	Alle mænd fra etniske minoriteter i aldersgruppen samt et tilfældigt udtræk på 10 % af etnisk danske mænd i aldersgruppen	Alle mænd i alderen 15-65	70.887 født i 1970	1347 folkeskole- og privatskoleelever i 7.-9. klasse i hovedstadsområdet	1886 folkeskoleelever i 7.-10. klasse bosat i et udsat boligområde i Storkøbenhavn	Alle dømt for seksuallforbrydelser sammenlignet med alle straffelovsdomte mænd samt alle mænd i befolkningen	Alle født i 1996	Alle i alderen 15-79	1518 / 1471 folkeskoleelever	7676 børn og unge 3-, 7-, 11-, 15- og 19-årige	5173 født i 1995
Repræsentativitet	Repræsentativ	Repræsentativ	Repræsentativ	Repræsentativ (dog en del indvandrere, der ikke er med grundet kort tid i Danmark)	Ikke-repræsentativ	Ikke-repræsentativ	Repræsentativ	Repræsentativ	Repræsentativ	Ikke-repræsentativ	Ikke-repræsentativ	Ikke-repræsentativ
					Svarprocent på 86 %	Svarprocent på 85 %				Svarprocent på 91 %	Svarprocent 15-årige 76,3 % 19-årige 56,8 %	Svarprocent på 72 % etniske danskere, 43 % "andre"

Problematik-ker ift. Data-grund-laget	Der er ingen kontrol for forældres socioøkonomiske position. Der kontrolleres for mor og fars domme for beroligende kriminalitet – kan be-sværlyggøre sammenligning med indivi-duere.	Sammenligningen med indvandrere kan være misvis-sende, fordi der hos dem ikke er kontrollet for for-ældrenes bag-grund – derfor kan deres kriminalitets-tilbøjelighed var-overdimensioneret, fordi de sammen-lignes med dan-skere, der reelt er bedre stillet rent socioøkonomisk	Manglende gennemsig-tighed i brugen af kontrolvariable	Manglende nuancer i her-komstgrup-per, da de inddeles bredt i vestlige / ikke-vestlige	- Andelen af unge med anden etnisk baggrund er større i hovedstadsområ-det + kriminalitets-niveauet højere → derfor ikke re-præsentative og generaliserbare til den samlede be-folkning - Skævt bortfald, da det er større i nogen kommu-ner- og kriminalitetsniveauet er ikke ens i de kom-muner.	Da de kun kigger på unge i udsatte boligområder er re-sultaterne ikke re-præsentative for unge generelt	Analysen be-ror alene på deskriptiv sta-tistik, men dog med bivariate analyser af socioøkonomi-ske forskelle mellem demte og andre	Kigger kun på mistænkte og sigtede – vali-ditetsproblem ift., hvorvidt de unge reelt er lovbydere	Kontrollerer trin-niveauet for enen ud-dannelsesnivea-u, indkomstrivea-u eller stillings-gruppe sammen med kontrol for alder.	Kun unge i tre kommuner er spurgt + kun elever i almene folkeskoler – det kan have betydning for repræsentativit-eten og der-med generaliserbarheden.	Skævt bort-fald, da det er markant større blandt unge fra res-sourcesvage familier samt hos de etni-ske minoritetsunge De forsøger at kombinere registerdata og selvrap-porterings-data.	877 minoritets-unge – stort bort-fald på 57 % blandt minoritets-unge mod 28 %. Skævt bortfald, primært ressour-cesvage.
Under-søges-gruppe												
Alder	19-, 24-, og 29-årige	(15-45) 18-23-årige, 19-, 24- og 29-årige	(15-65) 18-20, 23-25, 28-30	15-31-årige (kohorte)	12-16-årige	Primært 13-17 år	15-79-årige 15-19-årige	10-17-årige (kohorte)	15-79-årige	14-15-årige	15-19-årige	18-årige
Køn	Mænd	Mænd	Mænd	Alle	Alle	Alle	Alle / mænd	Alle	Alle	Alle	Alle	Alle
Geogra-fisk om-råde	Hele landet	Hele landet	Hele landet	Hele landet	Hovedstadsområ-det (s. 6 angiver kommunerne)	Udsatte boligområ-der i Storkøben-havn	Hele landet	Hele landet	Hele landet	Gidsaxe, Alle-rød og Nordjyl-land	Hele landet	Hele landet
Etnicitet												
Operati-onalise-ring	Efter Danmarks Statistik	Efter Danmarks Statistik	Efter Danmarks Statistik	Efter oprin-delse	Efterkommer, den unge er født i Danmark, mens mindst en foræl-der er født i udlan-det <i>Indvandrere</i> , den unge og begge forældre er født i udlandet	Efter Danmarks Statistik	Efter Danmarks Statistik	Efter Danmarks statistik	Efter Danmarks Statistik	Efter føde-land	Efter Danmarks Statistikk	Efter Danmarks Statistik
Opde-ling	- Vestlige ind-vandrere og ef-terkommere - Vestlige og ikke-vestlige indvandrere og efterkommere fra Sydafrika, Asien, Øvrige mellemstlige lande, asiatiske lande og andre Libanon, Soma-lia, Pakistan, Arabiske lande, Sydøst- og Øst-europa eller an-dre ikke-vestlige lande	- Indvandre og ef-terkommere - Vestlige og ikke-vestlige indvandre og efterkommere fra vestlige lande, mellemstlige lande, asiatiske lande og andre ikke-vestlige lande	- Ikke-vestlige efterkommere fra mellemst-lige lande, asia-tiske lande og andre ikke-vestlige lande	Vestlige og ikke-vestlige	Indvandre og ef-terkommere	Indvandre og efter-kommere	Vestlige og ikke-vestlige indvandre og efterkommere Fokus på ikke-vestlige ind-vandrere	Vestlige og ikke-vestlige indvandre og efterkommere	- Indvandrere og efterkommere - Vestlige og ikke-vestlige indvandrere og efter-kommere - Efter oprindel-sesland	Danskfødte og udenlandsk fødte	Minoritets-unge (indvandrere og efterkommere) og majoritets-unge (danske)	Minoritetsunge (indvandrere og efterkommere) og majoritets-unge (danske)

Hvad måles?	Tælleenhed	Personer og domme	Personer og domme	Personer og domme	Personer og domme	Personer og domme	Personer og domme	Personer og domme	Personer og domme	Personer og domme	Personer og domme	Personer og domme	Personer og domme	Personer og domme	Personer og domme	Personer og domme	Personer og domme	Personer og domme	Personer og domme			
Måleenhed	Fældende afgørelser - Antal domme for berigelseskriminalitet inden for seneste 5 år	Fældende afgørelser: - Andel der inden for det pågældende år har begået mindst én lovovertrædelse, der fører til dom (deltagelse) - Antal domme inden for de seneste 5 år (omfang)	Fældende afgørelser - Andel der er dømt for en straflovsovertrædelse de seneste 3 år (deltagelse)	Fældende afgørelser Personer (dømt mindst en gang i et år) Antal domme (deskriptive analyser)	Fældende afgørelser i perioden 2010-2015	Mistænkte (10-14 år) Sigtede (15-17 år)	Fældende afgørelser inden for det undersøgte år	Personer	Personer	Personer	Personer	Personer	Personer	Personer	Personer	Personer	Personer	Personer	Personer	Personer		
Kriminalitetsform	Berigelseskriminalitet	- Straflovsovertrædelser generelt - Ejendomskriminalitet - Anden strafferetlig kriminalitet - Straflovsovertrædelser der fører til fængselsstraf	- Straflovsovertrædelser generelt - Ejendomskriminalitet og voldskriminalitet - Anden strafferetlig kriminalitet - Straflovsovertrædelser der fører til fængselsstraf	Straffelovsovertrædelser, overtrædelser i væbenlov, lov om euforiserende stoffer samt alvorlige færdselslovs overtrædelser	- Voldtægter - Seksualforbrydelser mod børn under 12 år - Blufærdighedskrænkelser	Alle kriminalitetsformer	- Straffeloven generelt - Voldskriminalitet - Ejendomskriminalitet - Færdselsloven - Andre særlove	Har 42 mål på afgivelse inden for følgende temaer: - Stålet i hjemmet - Ændringer på knaller - Kørt på ulovlig knaller - Taget alkohol med ind i klub uden tilladelse - Cykeltveri (eller dele fra cykel) - Knallertveri (eller dele fra knaller) - Tyveri fra skole - Motorcykeltveri (eller dele fra motorcykel) - Biltyveri (eller dele fra bil) - Butikstyveri - Taskestyveri - Andet tyveri - Indbrud (i forskellige former for beboelse og ejendom) - Trusler - Båret våben / ulovlige våben - Hærværk - Graffiti - Færdselslovs overtrædelser - Røget hash - Vold - Kørt meget for stærkt eller risikabelt - Spiritus/narkose - Stålet ting - Butikstyveri - Købt stjålne varer - Lavet graffiti - Truet med (eller udøvet) - Hæleri - Båret våben i byen - Indbrud - Straffet	- Røget hash - Taget stoffer - Kørt meget for stærkt eller risikabelt - Spiritus/narkose - Stålet ting - Butikstyveri - Købt stjålne varer - Lavet graffiti - Truet med (eller udøvet) - Hæleri - Båret våben i byen - Indbrud - Straffet	Selvrapporteret kriminalitet	Selvrapporteret kriminalitet	Selvrapporteret kriminalitet + Registeret kriminalitet	Selvrapporteret kriminalitet	Selvrapporteret kriminalitet	Selvrapporteret kriminalitet	Selvrapporteret kriminalitet	Selvrapporteret kriminalitet	Selvrapporteret kriminalitet	Selvrapporteret kriminalitet	Selvrapporteret kriminalitet	Selvrapporteret kriminalitet	Selvrapporteret kriminalitet

<p>- Irak: 19; i+, e* 24; i-, e* 29* - Somalia: 19; i+, e*, 24*, 29*; - Tyrkiet: 19; i*, e+, 24; i-, e+, 29* - Pakistan: 19; ie+, 24; i*, e+, 29* - Libanon: 19; ie+, 24; ie+, 29; ie+ - Arabiske lande: 19; ie+, 24; ie+, 29; i*, e+ - Bosnien: 19*; 24*; 29; i*, e+ - Sydøst- og Østeuropa: 19; i+, e*, 24*; 29; ie+ - Andre ikke- vestlige lande: 19; i+, e*, 24; i*, e+, 29; ie+ - Vestlige lande: 19*; 24; i-, e*, 29; i-, e*</p>	<p>Mellemstlig bag- grund: indvan- dre: - / 1,2 + - ef- terkommere: - / 1,4 + Anden ikke-vestlig baggrund: indvan- dre: 1,3 / 1,3 - ef- terkommere: - / 1,3 + Voldskriminalitet vs. Etnicitet: Mellemstlig bag- grund: indvan- dre: 1,8 / 2 + - ef- terkommere: 1,8 / 2,1 + Anden ikke-vestlig baggrund: indvan- dre: 1,5 / 1,6 + - efterkommere: - / 1,6 + Anden straffelovs- kriminalitet vs. Et- nicitet: Mellemstlig bag- grund: indvan- dre: 2,2 / 2 - - ef- terkommere: 3,1 / 3,5 + Anden ikke-vestlig baggrund: indvan- dre: 1,6 / 1,6 - ef- terkommere: - / 2,7 + Modtaget fæng- selsstraf vs. Etnici- tet: Mellemstlig bag- grund: indvan- dre: 1,5 / 1,4 + - efterkommere: 1,6 / 1,7 + Anden ikke-vestlig baggrund: indvan- dre: 1,3 / 1,2 - - efterkommere: 1,4 / 1,6 + Indvandre og ef- terkommere fra en- ten vestlige lande eller asiatiske lande er ikke an- derledes end sam- menlignelige dan-</p>	<p>23-25 år: 1,6 vs. 1,3 Voldskriminali- tet 18-20 år: 3,1 vs. 1,8 23-25 år: 1,8 vs. 2,5 De 28-30-årige er både i 1999 og 2011 på ni- veau med dan- skerne. Forskelle mel- lem kriminali- tetsform og oprindelses- land 2011 Voldskriminali- tet Mellemstlige lande: 18-20; 2,3 / 23-25: 2,5 Andre ikke- vestlige lande: 18-20: 1,7 / 23- 25: 2,6 Ejendomskrimi- nallitet Mellemstlige lande: 18-20: 1,7 / 23-25: 1,4 Andre ikke- vestlige lande: 18-20: 1,3 / 23- 25: 1,5 Alle forskelle forsvinder i 28- 30-års alderen Efterkommere fra asiatiske lande er på ni- veau eller un- derrepræsente- rede i forhold til danskere</p>						<p>Flere dan- skere har stjålet (for- sket på 7 pro- centpoint) Flere minori- tetsunge har truet med et- ler udøvet vold (forskøl på 3 procent- point) Ingen sam- menhæng mellem etni- citet og krimi- nallite risiko ved kontrol</p>	<p>5 % flere MA-pi- ger Stjålet ting 6 % flere MA- dreng Butikstyveri 5 % flere MA-pi- ger Hænværk mod andres ting 4 % flere MA- dreng Minoritet "værst" Dyremishandling 2 % flere MI- dreng 1 % flere MI-pi- ger Hænværk mod andres ting 2 % flere MI-pi- ger</p>	<p>Flere dan- skere har stjålet (for- sket på 7 pro- centpoint) Flere minori- tetsunge har truet med et- ler udøvet vold (forskøl på 3 procent- point) Ingen sam- menhæng mellem etni- citet og krimi- nallite risiko ved kontrol</p>	<p>5 % flere MA-pi- ger Stjålet ting 6 % flere MA- dreng Butikstyveri 5 % flere MA-pi- ger Hænværk mod andres ting 4 % flere MA- dreng Minoritet "værst" Dyremishandling 2 % flere MI- dreng 1 % flere MI-pi- ger Hænværk mod andres ting 2 % flere MI-pi- ger</p>
--	---	---	--	--	--	--	--	---	---	---	---

Ja: I hvilke tilfælde	Se ovenfor	skere – i flere tilfælde signifikant underrepræsenterede i både deltagelse og omfang	Både generelt, i vold- og ejendomskriminalitet blandt 18-20- og 23-25-årige efterkommere fra mellemøstlige og andre ikke-vestlige lande (ikke asiatiske og ikke blandt 28-30-årige)	Målet på etnicitet er relativt bredt. Etnicitet er alene en kontrolvariabel – men der er kontrollet for forældres indkomstgruppe, ledighed, tid på overførselsindkomst mm., der højner kvaliteten. Overordnet god kvalitet – men med små nuancer omkring etnicitet.	Kun med hensyn til at have båret våben er indvandrere overrepræsenterede i forhold til danskere og efterkommere. Til gengæld er både indvandrere og efterkommere underrepræsenterede ift. At have drukket alkohol. I de øvrige 15 kriminalitetsformer er der ikke signifikante forskelle.	- Efterkommere og indvandrere er underrepræsenterede ift. Danskere i kriminelle grupper, blandt småkriminelle og blandt alvorligt kriminelle i deskriptive analyser - Efterkommere risikere for at indgå i kriminelle grupper eller blandt de småkriminelle er øget, mens der ingen forskel er på danskere og indvandrere	Godt studie på deskriptiv niveau, men uden kontrol for forskelle mellem grupperne.	Brugbarheden er begrænset, da studiets formål er et andet, og derfor er lavet de ønskede sammenligninger til denne rapportens formål	Studierne baserer sig primært på deskriptive, ukontrollerede analyser. Når der kontrolleres er kontrolleret i relation til ringe karakter, og derfor vurderes resultaterne ikke at være troværdige nok til at kunne konkludere på en egentlig overrepræsentation. Dog mange gode nuancer i analysen.	2010 er høj kvalitet, da der foretages en omfattende regressionsanalyse – men målene baserer sig på selvrapporteringsdata, og derfor er de af lavere troværdighed (fx forældres indkomst) Målet på etnicitet unuanceret	God kvalitet, da der er foretaget regressionsanalyse med kontrol (for mors baggrund) Men den nuancerede kriminalitetsanalyse beror kun på deskriptiv statistik	Lavere kvalitet, da alle de indsamlede oplysninger ikke krydres og kontrolleres på tværs. Kun deskriptive analyser af forstille Flere mål på kriminalitet virker unøjagtige Skævt bortfald Etnicitet er målt meget bredt
-----------------------	------------	--	---	---	---	--	--	--	--	---	--	--